

יְהִי־אָשֵׁר־כַּחֲיוֹ חֶחָה!

TRIHÆRESIUM EBRÆORUM,

SIVE

DE TRIBUS SECTIS VE-
TERUM JUDÆORUM,
PHARISÆIS scil. SADUCÆIS
AC HESSÆIS.

DISSERTATIO PHILOLOGICA,
Ex SUFFRAGIO AMPL. SENATUS PHILOS.
IN SPLENDIDO AD AURAM ATHENÆO,

SUB UMBONE,

VIRI PRÆCLARISSIMI,

M. DAVIDIS LEBANDI
POESIOS PROFESS. REG. ET ORD.

AD PLACIDAM φιλολογίαν CENSURAM

MODESTE DELATA

A

SEVERINO RISBERGII

AD DIEM 28. SEPTEMBRIS AN. תישמ

M. DC. LXXXIX.

IN ACROATERIO MAJORI, HORIS ANTEM.

ABOÆ, Impr. apud Joh. WALLIUM, A.T.

SACRÆ REGIÆ MAJESTATIS

Summæ fidei Viro,

SENATORI,

Celsissimi PRINCIPIS Hæreditarii

GUBERNATORI MAXIMO,

CANCELL. CONSILIARIO,

Ac

Regiæ Academiæ Carolinæ
CANCELLARIO,

Illusterrimo & Excellentissimo
HEROI ac DOMINO,

DN. ERICO

Lindstjöld/

Comiti de Staffsund/

LIBERO BARONI de Lindenwad/

DOMINO de Råggeholm / Breivyle
& Klæfborg / &c.

DOMINO

meo

Gratiosissimo!

PHOEBUS HIC ARCTOUS, SVEONUM
SOL FULGIDUS HIC EST,

HIC ELICES GRATO REGNA TEPO-
RE FOVET.

SOLIS HYPERBOREI TILIÆ QVÆ
SUBLEVAT ÆSTUM

UMBRA, SUB HAC SUPPLEX HIC
RECUBOQVE CLIENS.

Magne

Agne Comes, felix est cuius
Svecia cunis,
Consiliis felix est Caroliq;
thronus;
Fas sit da tenuem præfigere
vestra Clientem

Exili scripto nomina celsa suo.

Nec tu turpe puta Comes illustrissime parvis
Lusibus in nostris nomina vestra legi;
Sæpius è Matris pendens onus ubere dulce
Infantes tenera Numina fauce vocant:
Sæpe puer, memini, sabulis ego pollice sœvi
Indocto nomen pingere grande Jovis.
Da titulis igitur vestris prodire superbum
Magnificis fœtum summe Patrone levem;
Lucis eiq; parum rutila cedo de face vestra,
Qva jubar Artoi Solis adusque nites.
Quam simul experti fortunam mille fuere,
Mille tui tristes solliciti q; proci
Sæpe Patrocinii, mihi nec precor eripe soli;
Augustas uni ne mihi clade fores.
Cultor adoravit quis supplex limina vestra,
Imposuitq; focis thura Sabæa tuis?
Qui tetrico vultu, facie qui mœstus abivit,
Qui non concepit pectore vota pia?
Tam vestras habitant præsentia numina sedes,
Tam faciles Divos vestra fovetq; domus.
Hinc igitur sanè, quod quisq; miserrimus ardet
His sua vittatus sacra parare Diis;

Hinc

Hinc est, quod vario resonet. COMES atria vestra
(Seu nascente venis, seu moriente die)
Cultorum gemitu; qui limina sicut asylum
Vestra petunt: Alii suspiciuntq, procul.
Ipse ego sub media quamvis hic Parrhasis orsa,
Ah quotiens tacitis vocibus atq, piis
Numen adoravi vestrum, quotiesq, clientes
Felices dixi terq, quaterq, tuos.
Ah quoties vovi TILIAE recubare sub umbra,
Sub TILIAE foliis otia blanda frui.
Hæc hodieq, sedentimo mihi corde reposta,
Ista nec excedent pectore vota meo;
Non gravis esse solet, sed grata canētib⁹ umbra;
Sit gravis Andino: me capit umbra silens.
Tegmine sub viridi precor o Celsissime vestro,
Cede COMES pictis me recubare rosis.
Hæc est summa mei COMES illustrissime voti;
Parvulus exorat nil aliussq, meus (stris,
Quem liber hic, supplex aris nunc consecro ve-
Hic Fanis vestris qui sacer esse flagrat.
Suscipe Celse rogo COMES hunc. En ille recept⁹
His solvat parvis ora tenella modis:
Cingitur ut TILIAE viridanti fronde cacumen,
Sic IJNDISKDOS vireant fama decus-
que solo;
Dum CAROLI regnant, dum floret Svecia felix,
Verbo; dum tellus stat pede fulca suo.

Sic votet
Humilimus Cliens
S. R.

SACRÆ REGIÆ MAJESTATIS

Viro fidei spectatissimæ

Multis magnisque

Ad

REGES & PRINCIPES

LEGATIONIBUS

dudum inclyto,

AULÆ REGIÆ CANCELLARIO

dignissimo,

BARONI *perillustri*,

DN. NICOLAO

Gyldestolpe/

Domino de *Segerstadh*/

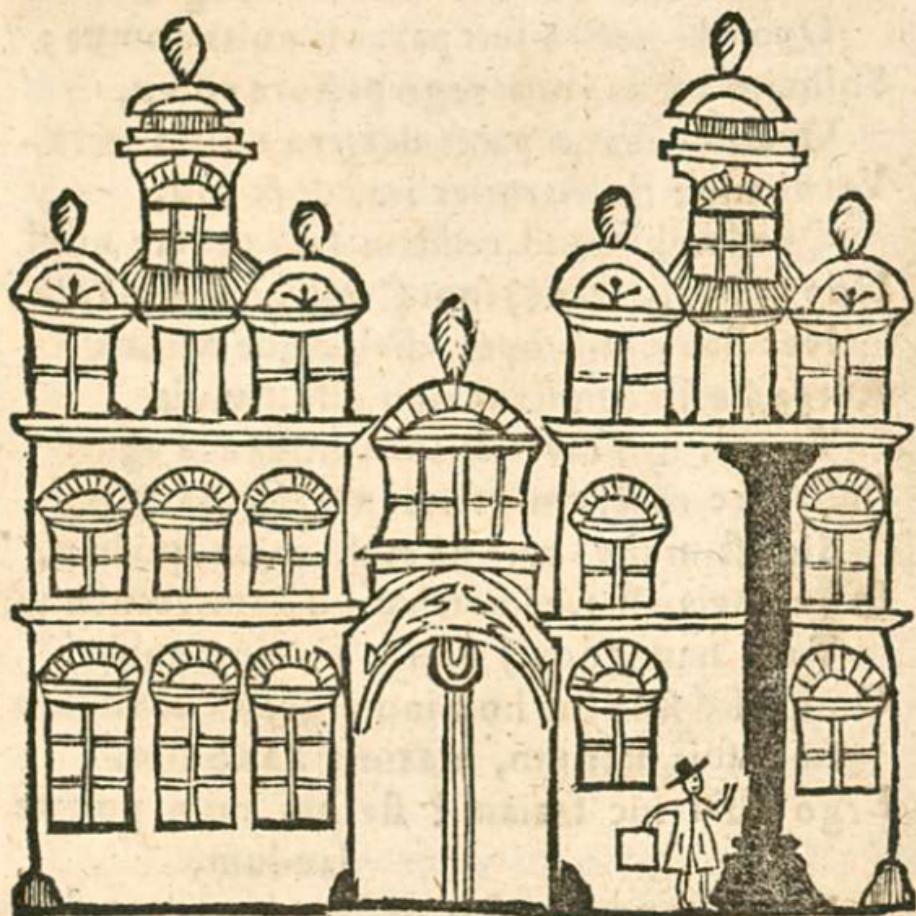
Tafola / &c.

DOMINO

meo

Benignissimo!

HÆC JOVIS EST ÆDES, HÆC PRIN-
CIPIS ATRIA NOSTRI,
HÆC MAGNO PATRIÆ TECTA
SACRATA PATRI.

EST DOMUS AURATA QVA REGIA
FULTA COLUMNA,
NAUFRAGUS HUIC TABULAM
PENDERE FLAGRO MEAM.

Mente

Mente pia repeto qvoties tua maxime
BARO
In tenues nostros tot benefacta
lares;

Me subit istius quoties affectus imago,
Qvo tibi nostra fuit parvula culta domus;
Sollicito toties, toties ego pectore volvo,
Qvæ tibi digna paret dextera nostra sacra.

Vera cano: doleo toties irascor & ipsi,
Qvod mihi quod reddam fata dedere nihil.

Non mihi (scis sanè) sunt Crœsi pondera Gazæ,
Nec Babylonis opes, divitiaeque Midæ:

Aurea Pactoli nostras non alluit unda
Terras, nec dives littora nostra Tagus:
India nec miserum genuit nec Lydia felix,

Sic est nunc auri ne mihi mica quidem.
Et quamvis esset, tamen hæc tu dona reculas;

Talia nam (novi) non in honore colis.
Omnia sed sordent hominum queis eæcalibido

Imposuit pretium, maxime BARO tibi.
Ergo quid hic faciam? statuas num ponere

laudum,

Inelyta num præstat gesta referre tua?
Musam hi memora partas longo ordine lauros

Semidei memora splendida dona viri.
Ingenii vasti dic vires, dicq, vigorem;

Ingens dic meritum, judiciumq, grave.
Sic animi sic scena tui, sic vera palæstra

Laudum vestrarum BARO struenda foret:

Ast ignosce rogo tremet hic mea Musa siletq,
Verba nec hic veniunt quæ satis apta metris.
Insuper haud tenui major fit carmine vestra
Gloria, nec juvenis crescere voce potest.
Sic nihil invenio proh! nil habeoq, rependi
Quod dignum meritis maxime BARO tuis.
Ast capit ante focos ut pinguis victima cæsa,
Hostia sic summum parva movetq, Jovem:
Utere more Dei BARO rogo maxime, parvo
Munere sacrifici te sine, quæso, capi.
Respice fronte pia, pacata suscipe dextra
Hæc tibi quæ cultor vilia dona fero;
Exilem fœtum sterilis fructumq, juventæ,
Lumina nec dignum docta subire tua.
Hæc sunt dona tibi quæ solvo maxime BARO:
Tu tanta gaude simplicitate mea.
Perge favere simul devoto BARO clienti,
Perge meo Patri perge favere seni,
Naufragium passis portus aperiq, fideles,
Sisq, levis nostræ fida COLUMNA domus.
Sic ego cum factis certabo carmine vestris,
Te semper nostræ filia sonentq, lyræ:
Sint tua, sint terris ætatis secula multa;
Post cineres vivant nomen honosq, tuus !!!

*Sic optat
devotissimus cultor*
S. R.

Literatissimo & perquam Eximio JUVENI,
D.N. SEVERINO RÜSSBERG/
De Sectis Iudæorum primariis,
Phariseorum, Sadducæorum, seu
Minæorum, & Hessæorum,
solerter disputanti :

 imper erat, sic semper erit
jactata per orbem.
Turba DEI cultrix, tur-
bine quoque mali;
Nunc illam vexant misé-
ræ deliria sectæ,
Nunc quatit insontem lamina, flamma
furens.

Novit id Abramidum soboles, Jessæa
propago,
Qvam Sadducæi, qvam Pharisea manus
Distraxit quondam : tacuit vittatus Aa-
ron,

Tunc. Modo quæ Rüssberga perlege,
quæso,dabit.

Amico animo sed àulogedius ded.

ANDR. WANOCHIUS,
Phil. Pract. & Hist. Prof.
Acad. h. a. RECTOR.

In

Disputationem publicam & eruditam,
Juvenis Ingeniosi

DN. SEVERINI RIGSBERGI
Scanens.

*In Regia Universitate Aboensi Studiose
discussam :*

Vdolis erexitæ juvenis, spes magna pa-
rentum ;

Conscendens cathedram, te vigi-
lasse doces

Claris in studiis, & dogmata celsa sophorum
Versasse, assiduâ nocte dieq, manu.

Philosophos calles celebres doctosq, Poëtas;
Carminis hinc docti sèpius auctor eras.

Nunc Sectas narras viguerunt inter Apellas
Quæ quondam, multis temporibus celebres.

Sic pergas porrò doctas adamare Camœnas,
Ut patrio possis commoda ferre solo.

Hæc SEVERINE tibi mittebā carmina RIGSBERGI
Dum repetis patriam doctior euge tuam.

Sint tibi fata precor felicia, Numinis Altí
Dextra regatq; vias, cernuus oro tuas !

*zediasì licet, affectu tamen prolixiori
adponere voluit*

JACOB. FLACHSENİUS,
SS. Th. D. & Prof. Prim.

Pereximis Dn. RIGSBERG/
Amice singularis.

Reator rerum, Hominem
optimis beavit divitiis; *intellectu* nimirum & *volunta-
te*. Ut hoc pacto, intelli-
gendo concipiatur initia mundi, religio-
nis inestimabilem basin, conjugia sin-
gulorum & omnium; ex qua radice
enascitur **SAPIENTIA**, *vapor Dei*, *mentis
solatum*, *triumphus ingeniorum*. Mox ut
iudicio quodam practico, honesti in-
dolem & genium utilis publici cognos-
cat: quæ duo, præterita, & præsen-
tia postquam examinarunt, de futuris
formare ideas solent certissimas, quæ
PRUDENTIAM generant, *confiliorum ma-
trem, ubera bonitatis, regnum vitalem spi-
ritum, pignus magnarum mentium*. Ut au-
tem interior cogitatio, *sincera oratione*,
explicetur, necessaria est ejus lingvæ
proprietas, copia, & vigor, quæ Sapien-
tiæ arcana promulgabuntur scribendo,
legendo, docendo. Has excipient gra-

vitas rerum , Historia, pragmaticum
examen & notitia lectorum: ut intelli-
gantur dogmata, à tot capitibus, per
orbem diffusa. Post Diogenem Laér-
tium, qui universim de variis ample,
strictius a. noster Vossius scripserunt.
Post Lipsium, qui Stoicorum opinio-
nes: Post Scefferum qui Pythagoræ præ-
cepta: Post Hornii labores, qui infini-
tas sententiarum conglomeravit lineas.
Etiam Tuos, optime juvenum, osten-
dis fructus circa doctrinam de studiis,
artibus, differendi processu Ebræorum.
Meum non est excurrere & delineare ea,
quæ à Te accurate sunt disposita; lau-
do tantum diligentiam plus quam inæ-
stimabilem, quod volueris tam matu-
rè tam ampla pertractare negotia, qui-
bus à Deo accedat auspicium, vis, effi-
cacia, quæ ut in posterum ac hactenus
obtineas, sincerè optat

Tuus
DAN. ACHRELIUS.

JUVE-

JUVENI

Ingenio & Eruditione Præstantissimo

DN. SEVERINO XJJSBERG/

Sanioris Philosophiæ & Philologiæ

Studioſo industrio, & felici, Amico ſuo & Con-
victori per triennium, ſincere dilecto, hoc
honoris & amoris Schediasma, cum de Sectis

Judæorum præcipuis congruè & ſolerter
disputaret Author,

Sæpius in fulſo ſermones gutture falſos
Incertum promit vulgus, tum crimi-
na neicit :

Vilia vaniloquūm, dicit, ſunt carmina vatum,
Fabulag, implicita conteſti veste labores.

Non habitant illos præcepta ſalubria vita
Nec ſtillant ipſi ſincere roſcida mella

Doctrinæ; ſedeunt per ſentes, horrida teſqua,
Præcipitesq, trahunt ſinuofis flexibus ægros.

Fallitur aſt miſerum genus. Hic unum modo
ſpectet,

Quod nebulas mentis potis eſt diſpergere ſpiſſas
Atq, probare ſimul diuinos arte Poëtas,
Grandia compositis rerum monumenta dediſſe
Verbis. Quà curà ſinxerunt, reſpice, Muſas
Mnemosyne natas, memoris quæ ſeruat honorem

Pe-

Pectoris. An frustra? Non: sed quia monstrator
Thespiadū talis, fœcunda quod exigat alma (go
Doctrina ingenia, exactā quæ mente recondat
Tot rerum facies, studiorum & mille figuræ;
Ordine & evolvant texit quæ longa vetustas.
Id soror una simul testatur nomine svavi
Diva Polymnia, quo Matrem splendore corusco
Æquat, vel superat. Dubius qui dicta prebendis
Experiere ratum, versâ quod scribitur arte
Si videas quantum Doctis sit corde ferendum.
Vel tua dexteritas Risbergi sola docebit
Quantum opus hic prompto sit captu, singula
quando
Antiqua, ærdua, sunt animo retinenda fideli
At q; suo statuenda loco que cunq; recurrent
Caute, ceu laudem fert sedulitatis amœnæ
Illi⁹ in lucem quod nunc facie ire labore,
Ult meritum curis Tibi tradat ritè favorem.
Cura gravis, nitido quam seruo penset Apollo;
Præmia quæ laudes, honor & comitetur, amor q;
Patronum; que cuncta dabit Tibi gratia cœli.
At q; Polymnia sic ubi factis nomen honestas
Ejus, post facili, semper Polyhymnia nutu
Ti fuerit, famamq; lyrâ vocitabit acutâ
Conciliabit & liraniam, quæ pandat Olympum!

Reliquit libenter

D. ELLIOD.

הנמלים לא יוכלו לשאת משא
חגמים

AD LECTOREM CANDIDUM.

Si qvid in hoc reperis vitiosum,
tunc mihi redde;
Si qvid proficuum, tunc rogo
redde Deo.

AD LECTOREM NIGRUM.

Carpere Mome soles Magnorum
scripta virorum,
Quid mirum? juvenis si repre-
hendis opus.

לשוני

לשוני עט סופר מהור

Gnate Patris JESU, mea tu sapientia sola,
Ingenii lumen tu rutilumque mei,
Mitte stilum, quæso, scribæ velocis ab alto,
Mitte sacrum flamen cœlitus, oro, mibi;
Ipse, precor, calamum tridentem dirige nostrā,
Omnia nostra simul Sensa Jechova Rege.

CAPUT PRIMUM MOMENTUM. I.

 elebriores tres Veterum Ju-
dæorum sectas, quæ le-
thifera traditionum sua-
rum venena splendentifu-
co mangonizata, Christi olim ac Apo-
stolorum præcipuè ævo per totam Pa-
læstinam vendebant, dum jam publici
speciminis argumentum esse volo; præ-
grave forsan tenerisque impar humeris
onus subeo. Certè post Roscios, qui
hac in materia diversis & adversis stu-
diis sudarunt, in scenam juvenem pro-

A

dire

dire temerarium videtur. Gravitatem argumenti taceo, ingenii exilitatem agnosco, quòd verò hic in tot sententiarum divertia itum sit, expaveo. Omnibus ut assentiar nulla ratione fieri potest, quicquid autem dixero, in authoritatem Clariss. Virorum peccare videor; diversas nam diversi hic posere symbolas, nec singulas, quia adversæ, veras. Hæ autem non temerè à quovis Thrasone vel præcocis sapientiæ juvēne virgula censoria notandæ sunt, sed potius ab illo observandæ, qui *quid distent æra lupinis* (ut Poëta canit) discernere novit. Mihi hic aqua hæret, nec tot inter devia semitam ad veritatis aulam ducentem facile me reperturum ausim mihi polliceri. Attamen ad recentia quorundam magnorum virorum vestigia, quos rectam calcasse viam mihi pervasissimum habeo, oculorum aciem reflectens lætius pedem promoveo; & veluti ad Cynosuræ vel Elices ductum alacrius portu solvo, ac in altum progredior; eos candide

didè indicans qui præeuntcs, procellas stridentes, bachantiscj Boreæ furorem exceperunt. Horum fatis, sicubi Notorum malis succubuere, similia experiri succumbendo, tanto minus mihi erit ægrum, quanto habebitur innocentius. Ne vero juvenilis hic noster labor plane *ἀμέθοτος* in lucem prorumpat, sic æconomiam instruere decrevi: ut ternario in antecessum harum sectarum numero evicto natales ipsarum lustrentur, genuina significatio vocum investigetur, dogmata deniq; cujuſcq; juxta peculiares ritus elucidentur, discussis subinde, quæ nostra asserta solicitare videntur dubiis. In nomine Iesu

*Nunc igitur terram linquo laxoq; rudentes,
Parda Netis pando linteā, & alta peto.
Vos placidi o zephyri mea tendite vela secundi,
Per mare per fluctus ferte ratemq; citi.*

M O M. 2.

Ut frustrà sudat, tractationē rei istius qui auspicatur, de cuius in rerum natura existentia ipse cum aliis ambi-

A 2

git;

git; sic nobis quid prodest discursum hunc exilem de tribus sectis veterum Judæorum instituere, quamdiu in incerto positum est, num istæ unquam extiterint. Erit ergo è re nostra omnium primò, ut robur accedat titulo qvem occupare hac vice placuit, in numerum haruim hæreleon inquirere, num ternarium scilicet adæquaverint, aut ad mēntem aliorum excesserint. Prius quod attinet res quidem est plana, nec ideo multæ probationis egens; nam, ut verbis Rabbinorum loqvar, **שרה בטהרא מא מהנו Lucerna in meridie quid prodest?** Fulcimenta tamen quædam asserto nostro hic subjicere placet. Ex parte hoc illustrat sanctissimi labii æterna profunditas sexcentis in locis N. fœderis concepta, ubi Pharisæorum ac Saducæorum tam disertis verbis mentio fit, ut nemo adhuc, quantum ipse vidi, tam perfrictæ unqvam ac mere triciæ fuerit frontis, quem non his obstrepare puduit. Hessæorum pariter licet nomine tenus eosdem non introducit,

cit, aliquot vestigia monstrat, dum dogmata ipsorum commemorat ac fugienda docet; ceu ex consilio Apostoli de non amplius bibenda aqua Timoth.dato 1, Tim. 5. 23, similiter ex refutatione μισθίων 1. Tim. 4. 3. instituta apparet, ubi spiritus S. ad Hessæos forsan præcipue respexit, qui utrumq; dogma exoscularabantur, dum omni vino abstinentes, matrimonium simul oderunt; ut Clariss. Leusdenius Phil. Mixt. p. 142. fatis eruditè, ex sententia tamen nostra probabiliter magis quam apodicticè disserit. Quicquid sit, licet nihil de his S. scriptores ac Amanuenses tradidisse, poneremus, nil tamen assertioni nostræ decederet, cum infirma eorum foret argumentatio, qui ex scripturæ silento colligere vellent peculiarem sectam Hessæos non constituisse, nec diversa à reliquis dogmata fovisse, vel ad minimum Christi nondum gratissimo seculo caput extulisse; pro fulcimine theses suæ afferendo, quod aliæ auditores suos æquè Christus ab horum, ac

reliquarum hærefeon fermentis sibi ca-
vere hortatus fuisset; ista quippe o-
mnia satis eleganti verborum pompa
proposita facile diluuntur, modo atten-
datur hos solitariæ vitæ delectamentis
ductos in desertis ut plurimum latuisse,
& quietè viventes non parem cum cæ-
teris se objurgandi ansam Christo de-
disse; ceu fusius in seqq. de his dice-
tur. His tamen non acquiescendum,
sed auctoritates etiam aliæ nunc in par-
tes vocandæ. A nostra ergo parte o-
mnium propemodum Patrum ac Theo-
logorum conspirans Synodus militat,
quorum tantum abest, ut aliquis ternari-
um numerum imminuerit, ut potius
eundem nonnulli adaugere fategerint.
Huc prætereà tum veterum, tum re-
centiorum Philologorum consentiens
unio accedit; inter hos nominamus
Spanhemium, Hottingerum, Leusde-
nium, Lightfootum & eximum illud
Academiæ Lipsiensis decus Pheiffe-
rum.

Sic mea prima fuit fundamina ponere eum,
Firmiter his staret quo mea fulta thesis;
Tres obiter sectas quondam viguisse probavi
Inter iudeos, hactenus atq; meum
Assertum fodi; nunc queis binarius olim
Arrisit, paucis dicere forte juvat.

MOM. 3.

Unus hic occurrit Drusius summus
quondam in linguis Orientalibus At-
las, ac toti orbi Christiano ob hoc du-
dum notissimus. Hic binarium nume-
rum (quod fide Serarii affirmamus) ad-
struere conatus fuit, quam tamen sen-
tentiam mox mutavit, ita ut ne prior-
rem quidem pro suo unquam agnove-
rit; Plurimas ergo rationes in sua Resp.
ad Minerv. Serar. lib. 2. p. 45. & seqq.
nequit, queis se ab insultu Serarii pur-
gare voluit. Nihilo tamen secius Se-
rarius vehementer instat, ac Drusii ver-
ba ex illius libr. 1. de Sect. cap. 4. ex-
cerpta in suo Rabb. post. p. 179. allegat,
quæ sic habent: *Binarium Sectarum ju-
daicarum jam ejuravi: Non dubitamus,*
quin hæc currenti calamo ac incogi-
tantia

tiâ quadam in chartam Drusius pro-
 jecerit, Nam quis est, cui somnus
 interdum in longis lucubrationibus non
 obrepit? *Magnus & interdum dormitat Homerus*; cum ergo mutatio quæ fit in me-
 lius nunquam culpanda sit, ut & hoc
 Serarius lib. cit. pag. 177. affirmat, po-
 tiori jure hic Drusium laudaveris, quâm
 nimium strinxeris. Nec rigidorem
 censuram in Clariss. Buxtorf. patrem
 excercendam esse autumo, qui circa
 primordia Synag. suæ Judaic. cap. 1. p.
 1. hæc insinuat: *Duo Iudeorum genera
 hodie in mundo reperiuntur, unum eorum
 qui vocantur קראים Karræi, alterum eorum
 qui vocantur רבניים Rabbanitæ, plane sicuti
 olim tempore Christi fuerunt divisi in
 צדוקים Saducæos & פורשים Pharisæos.* Hic e-
 nim non studet exactum numerum se-
 ðtarum judaicarum edere, sed conve-
 nientiam solum inter recentiores Kar-
 ræos & Rabbanitas cum antiquis Sa-
 ducæis & Pharisæis ostendit, ut adeo
 vix inde evinci queat, illum Hessæos è
 numero seðtarum eliminare voluisse;
si

si verò ab adversariis urgeatur maximè hic binarium à Buxtorfio defendi, in ipsius patrocinium regeri posse arbitror: non in totum trigam veterum hæreſeon ipsum tollere, sed ævo tantum Christi illam in dubium vocare.

Sed leviter tetigi, fugiens Aſatica verba,

*Qui temere viſi ſunt ſtuduiffe tribus
Thariadum ſectis Hefſaos demere, trinum*

Quod major, numerum debilitare ſimul;

Nunc parili ſine lađoriis brevitate notabo,

Qui plures addunt tresq; ſat eſſe negant.

MOM. 4.

Charybdin vitavi in Scyllam incide-
re mihi videor, ſimilis (ut adagio E-
bræorum utar) שָׁנָה אֶל הַאֲנָשִׁים
לכורה מִן חְרֵמָה אֶל הַאֲנָשִׁים
fugienti à pruniſ ad ignem. Non inventos
facile, qui noſtras ſectas imminuere
aggressi ſunt modò afferui, & ſi qui
fortè reperti ſint modeſtè excuſavi; ma-
jor labor reſtat, nempe cum illis pla-
cidè agere, qui numerum hic augent,
quorum non unum aut alterum, ſed
plurimos cernas, diſfonis ſingulos voci-
bus

bus nobis obloquentes. Tot certe hic opinionum monstra in medium projiciuntur, ut

*Noctifer ante suos extollens Hesperus ignes
Occluso cælo finiat ipse diem,
Singula quam tenui possunt memorarier ausu,
Singula quam gracili dicier ore queant.*

Sufficit ergo mihi quosdam hic recensere, ex quorum ingeniis reliquorum judicabis; Audacior quidem hac in re est Bonavent. Betramus, qui in Pol. sua jud. p. 133. unam novam veterum judæorum sectam fingit. tribus veris Phariseis, Saducæis ac Hessæis spuriam Zeilotarum hæresin superaddens, ut sic numerus quaternarius exfurgat. Longè audaciorem se Lamb. Danæus præbet, septem veterum judæorum hæreses in scenam introducere aliquando ausus, sic enim in proleg. illius ad Div. August. legimus: *Inter judæos ipsos etiam ante Christum fuerunt septem sectæ, Scribe, Pharisei, Saducæi, Hemerobaptistæ, Hessæi, Naschæi, & Herodiani;* in quibus ita sibi hic placuit, ut Tertullianum, quod eundem

dem numerum non observaverit corrigerere ausus fuerit; vide, si lubet, loc. cit. Levissimum vero in hoc negotio est judicium Prateoli in suo Elench. de Vit. Sect. & dogm. omn. Hæret. ubi viginti hæreses judæorum ante secula Christi, in collegia doctorum ad naufragium usque omnium intrudere non vertitur, quæ multis hic discutere non est animus. Quid enim illum judæis tot celebres sectas africuisse mirum est? cum etiam Megalandrum nostrum beatissimum Lutherum, nosque ipsius affectus inter hæreticos collocasse lustro; quæ convitia, quæ anathemata in nos non ingerit? quando peculiarem tabellam hæresium, quas è Lutheri Pseud-evangelio natas esse non sine blasphemia eructat, operi suo præfigit; Potiori jure ipsi, suisque rasis fratribus, qui Phariseorum simiæ sunt, ac illorum sopitam hæresin suscitant, locum inter sectas quis assignaret.

*Sed frustra refero, quò mea fata vocasti,
Fabellam surdo, nil juvat iste labor;
Hæc igitur mittens, quis nunc hos devius error
Vexavit, dicam, vñctor ut ipse siem.*

MOM. 5.

Qvæ satis effusa licentia Prateolus & Danæus ut ternarium nostrum numerum destruerent, nobis obtruse-runt, tantum ponderis non habent, ut hilum ne dicam unquem latum à statione quam semel occupavit, mentem nostram dimovere queant. Quid hic quæso, clarius patere potest, quām ἀρχα-τία Prateoli ? quæ sic eum dementa-vit, ut aliàs in convitiis in nos conge-rendis vel Epidaurio oculatior, hictal-pâ longè cæcior inter Hæreticos & idololatras discernere nesciat, dum For-tunatistas, Heliognostas, Serpenticolas & denique Astharothitas, Baalitas ac Mo-lochitas sectis illum inseruisse depre-hendimus. Sed introducemus paulo cautiorem ; Iste est Danæus qui rectè quidem è serie Hæreticorum Idolola-tras eliminare didicit, omnem interea men-

mentis caliginem non detersit, septem adhuc in præc. mom. recensitas sectas retinendo. Hujus vero eadem facilitate asserta negari posse spero, quâ illa proposuit; Scribas, Hemerobaptistas; Nazaræos & Herodianos in numerum hæreticorum ingerit, cum scire debuisset Scribæ nomen fuisse officii, non sectæ, suosq; singulas sectas scribas fuisse, & sic partem ex his Phariseorum, quosdam Saducæorum, nonnullos deniq; Hessæorum vestigiis institisse. Ceu rectè Clariss. Leusden. Phil. Mixt. dissert. 23. p. 155. & doctiss. Hotting. Thes. Phil; p. 75. docent. Nec fure de buisset eundem, unum ritum vel receptam vitæ disciplinam sectam protinus non constitüere; Malè ergo Hemerobaptistas, ob unam hanc consuetudinem quod se undis quotidie laverint (unde & nomen fortiti sunt) classi Hæreticorum annumerat; fides deinde Daniæ nobis meritò suspecta est, cum apud recentiores Philologos nullibi compareat, num tales Hemerobaptistæ alii præter

ter Phariseos existiterunt, quos singula-
ri jure hoc nomine insignires, hi enim
quotidie quotiens à foro veniebant se-
totos abluebant Marc. 7. 4. nec illotis
unquam manibus edebant, Matth. 15.2.
lotiones insuper poculorum, sextario-
rum, æramentorum. &c. quovis die
observantes Marc. 7. 4. quam nostram
opinionem maximè confirmat Drusius
in Comment. poster. ad N. T. sic di-
cens: *Vocabantur etiam pharisei Baptiste
à crebra lotione.* Et hinc fortè ansam-
nonnulli ceperunt fingendi hos peculi-
arem sectam fuisse. De Nazaræis quos
etiam Danæus Hæresibus intorsit, i-
dem ferè monendum est, sc. occasio-
nem hujus erroris sine dubio raptam
esse ab Act. 24. 5. ubi conductus ille
judæorum Orator Tertullus Paulum
veluti πρωτοσάτην τῆς τῶν Ναζωραίων αἱρέ-
σεως accusat, ubi per Nazaræos pecu-
liarem sectam indigitari quidam autu-
marunt, cum tamen hæc appellatio à
loco nativitatis Jesu sit deducta,
cajus sectatores & in his Paulum Ter-
tullus

tullus innuit, quos falso & contem-
ptim Hæreticos insignit, quod & Pau-
lus in Apologia sua v. 14. his innuit
 κατὰ τὴν ὁδὸν ἡν λέγεσιν (per contemptum
 sc. & blasphemiam) αἱρεσιν, λατρεύωντος
 πατρῷων Θεῶν; Negari certè nequit hoc no-
 mine Christi & Apostolorum tempo-
 re omnes Christianos venisse; sic enim
 Drusius in Præter. ad loc. Act. II. 26.
 scribit: *nominabantur Apostoli primum An-*
tiochia Christiani, prius vocabantur Na-
zarei, nunc appellantur חניכרים τὰς χριστιανάς.
 Unde & Hieronymus test. Bytorf. Lex.
 Talm. p. 1384 alicubi sic loquitur: *Ter*
per singulos dies in omnibus synagogis verpi
anathematizant sub nomine NAZAREORUM
Christianos; imo hodieq[ue] isto titulo non
tantum judæi, sed & Muhamedani Chri-
stianos nominant, affirmante id ipsum
Grotio in notis ad locum alleg. Hoc
 præterea nomine posteriori ætate quæ
 proximè Apostolorum seculum insecu-
 ta est, nominabantur semi-judæi & se-
 mi Christiani, ut Clariss. Hotting. Thes.
 Phil. p. 23. loqui amat; *Quinam vero*
isti

isti semijudæi & semiChristiani fuerunt, disertis verbis pro more suo exponit nominatus cum honore & semper nominandus Leusden. Phil. Mixt. p. 150. sic differens: *Postea quidam simul conjungentes Mosen & Christum, Legem & Evangelium, Baptismum & circumcisionem vocati sunt Nazarei;* Et horum fit mentio Act. 15:1. τινες διδασκον τὰς ἀδελφάς οὐ μὴ προτείνοντες, ἀδέναος εσωτῆναι. Hæc tamen nihil patrocinii Danæi errori pariunt; Nondum enim probavit hos rectè hæresibus judæorum annumerari, quin potius Christianorum sectas adornant, nam hi Christum semel confessi in Textu cap. cit. v. 8. πεπισευχότις appellantur. Quod si omnino verò secundum Epiphanium aliqui hoc nomine inter verpos Hæretici ante Christum extiterint, ceu ex ejus sententia illos cum aliis enumerat Micrælius Synt. Hist. Eccl. p. 166. illud nos non movebit, qui de præcipuis & famosissimis sectis hic agimus. Quæ tandem Danæus de Herodianis oggerit, nec illatanti

tanti sunt valoris, ut asserto nostro rui-
nam minitare queant; in castra verò
eorum transfilire vereor, qui fermento
Herodis à qvo Discipulos suos Christus
sibi cavere mandat Marc. 8. hos infe-
ctos fuisse, nomenq; inde sortitos, quod
Herodem pro Messia agnoverint, il-
lum arbitratos verum Siloh à Jacobo
Gen. 49. exspectatum contendere au-
dent, sic enim facile Danæus, quod
vellet, obtineret; Hæc autem multos
nec infimi subsellii viros opinio tenuit,
uti ex Patribus Epiphanium & Ter-
tullianum, ex reliquis Spanhemium,
Grotium, Causabonum, Scaligerum,
& ipsum deniq; Drusium, qui Herodia-
nos hos (nescio quâ præcipitantia) nati-
one Græcos fuisse, ac ex deferto ab He-
rode transplantatos, ipsi Messiae ho-
nores assignasse, propriamq; sibi se-
ctam fecisse in Præt. ad Matth. 22. & in
Comment. poster. ad N. T. cap. 23.
memorat; sed deceperunt virum ocu-
latissimum tum vox יונים quam per-
jevanim Græcos punctandam existima-

vit, cum omnino per *jonim columbae*
 punctari debet; tum vocula *תְּרוּבָת* quam
 per ritum vel *sectam* exposuit; quæ re-
 cè hic per *educationem* explicatur; ut
 multis Clariss. Buxtorf. in Lex. Taim.
 p. 630, 631, 632. ostendit. Lubentius er-
 gó & utrisq; (ut ajunt) pedibus ad sen-
 tentiam Doctiss. Leusdenii accedo, qui
 Phil. Mixt. p. 158. hos ita dictos esse do-
 cet, quòd milites vel aulici Herodis e-
 rant; uti quondam Pompejani & Cæ-
 sariani à Pompeio & Cæsare appella-
 tionem sortiti, non quòd illos adorabāt,
 sed sub vexillis eorum quòd milita-
 bant. Cui symbolæ tantò alacrius me-
 um calculum addo, quantò propius
 huc interpretem Syriacum N. fœderis
 inclinas le lustro; ipse enim vel Aposto-
 lus, vel ad minimum Vir Apostolicus He-
 rodianos semper per *מִלְסָדָת* *Διαβολόν*
 domesticos Herodis exprimit, quem Se-
 bast. Munsterus in translat. sua Ebr. fi-
 delissimè secutus *הַרְוֹדוֹס* servos
 Herodis constanter scribit. Et hanc
 sententiam judicat simplicissimam D.
 Galov.

Calovius & ipse arripere videtur magn⁹
Gerhardus in Harm. Evang.

*Sic immota thesis mea mansit, fracta nec ullo
Fulmine Danae Prateoliq^z fuit,
Cen pelagi rupes ventis objec^zaq^z, Ponto
Quæ cœli perfert firma marisq^z minas;
Nunc simul excipiam, modò tu mihi Gorgona
cedas,
Ictus Betrami, Bellica virgo tuum.*

MOM. 6.

IN fumum abierunt, quæ Prateolus ac Danæus majori nisu quām successu congesserunt; unum adhuc supereft, quod assertum nostrum huc usq; à nobis defensum maximè debilitare, & si non propellere saltem in ambiguo collocare videtur. Illud est, quod Betramus de zelotis (ut mom. 4. aperui) lib. sui de Polit. jud. cap. ult. refert; ubi majorem fidem dictis conciliaturus authores lectæ istius nominat Judam, Gaulonitem & Sadducum Pharisæum; ævum pariter, quō exorti sunt indicat, tempore sc. initæ descriptionis sub

Cyrenio; disciplinam eorum nec in totum tacet, sed meliorum institutorum judaicæ gentis ipsos æmulos fuisse ja-
ctitat. Verum stat Betramus in scena,
Josephus post siparium latet, ille hu-
jus dictata solummodo refert; signatis-
sima enim hæc Flavii habentur verba
Antiq. lib. 18. p. 617. Ἰάδας καὶ Σάδδακος
τετάρτην Φιλοσόφιαν ἐπείσαι τὸν ἡμῖν ἐγένεσα-
τες. Θορύβων τὴν πολιτείαν ἐνέπλησεν. Et
mox p. 618. postquam reliquas judæo-
rum sectas Laconicè delineavit, hæc
subjicit: τῇ δὲ τετάρτῃ τῶν Φιλοσόφων ὁ γα.
λιλαῖ@. Ἰάδας ἡγεμὼν κατίση. Longè i-
dem luculentius Bell. jud. lib. 2. p. 784.
his innuit: ὅπι τὸτε πὶς ἀνὴρ γαλιλαῖ@.
Ἰάδας ὄνομα εἰς Διόσασιν ἐνῆγετός εἰπειχωεί-
σε, κακίζων, εἰ Φόρον τὰ ρωμαῖοις τελεῖν υπο-
μένοις, καὶ μετὰ τὸν Θεὸν ὄστρα. Θυῆτας δε-
σπότας; ἢ δὲ ὅτος συψιγής ἴδιας αἰρέσθως, ὃ-
δὲν ἄλλοις προσεοικώσ. Verùm qui pauli-
sper ad horum respexerit vitæ modum
& studia modò proferenda, facile a-
nimadvertis ampliandam hæresios si-
gnificationem; Cum enim in rebus

Civilibus præcipue magnos designaverint errores, neminem in terris agnoscentes Dominum, & hanc sententiam armis stabilire faterentur; ad factiosorum potius, quam in hæreticorum ordinem mihi referendi videntur. Josephus enim ipsemet alibi vel sexcentis in locis veris istos depingit coloribus, hic purgamenta & ludibria plebis, illic immanissimos latrones, istic nefandissimorum scelerum æmulos, alibi insatiabiles rapinarum aucupes, demum omnium malorum seminaria totiusq; Palestinæ excidii causas aperte illos insigniens. Hi certè si paulò accuratiùs in mores illorum introspiciamus, sola dominandi libidine sub religionis larva summa reipublicæ & eaque imperii erant affectabant, censumq; nil aliud quam manifestam servitutis professionem dictitantes, nulli se obnoxios subjicere volebant, vel exquisitissimas pœnas faciliùs subituri, quam mortalem aliquem appellaturi dominum; ut servitutis itaq; jugum à

Cæsare cervicib⁹ suis injectū decuterēt solum Deum terrarū regna tenere vociferabantur, & postremō nūl virtutis verba addere cernentes gladio ac telis proterviam suam tueri aggressi sunt, & dum omnia promiscuis latrociniis miscent summisq; ima confundunt, cædibus & homicidiis sub specie quidem libertatis propugnandæ, sed reverā ut turbulentæ spei suæ ac cupiditati indulgerent, totam Palæstinam miserè infestarunt. Hinc cernis credo, quām multis paraſangis hi ab Hæreticis distabant, & qvō jure è serie sectarum eliminandi sunt & in factiosorum collegia referendi. Videsis Lightfoot. Hor. Ebr. p. 421. & 1109, Cun. Rep. Ebr. pag. 26. Par de Theuda iudæo esto judicium, quem caput sectæ cujusdam peculiaris fuisse nonnulli somniant. Hic teste Josepho Antiq. lib. 20, p. 689. plebi lenociniis suis persuadebat, ut bona sua convasarent seq; ad Jordanem comitarentur, vatem enim se esse, & flumen verbo ſcissurum, ut omnibus transi-

transitum siccis pedibus præberet. Idem pariter de Ægyptio quodam tenendum, qui pari vesania Prophetam professus, vulgus velut numine agitatus ad olivarum montem evocabat, visurum sc. Hierosolymæ muros unâ sua voce sponte corruere, ut per eorum ruinam apertum iter in urbem omnibus pateret Joseph. Antiq. lib.cit. p. 684. Certè hi impostores vel potius magi & fascinatores fuerunt, qui leve vulgus & ad superstitionem facilium suis præstigiis ludebant, & ad defectionem instimulabant.

Quis furor oigitur? quæ vos vesania demens?

Vel quis vos error pectora cœca tenet?

Proh pudor inseritis sectis civilia bella;

Hareticos capti dicitis atq; Magos.

M O M. 7.

His rite pensitatis ternarius noster numerus quem hactenus defendimus, & ab insultu adversariorum hucusq; vindicavimus, firmiter adhuc perstat. Tollendus unus insuper scrupu-

lus, qui si reliqueretur intactus maxi-
mè assertum nostrum impediret. Hic
est, qui de Nasiræis & Rechabitis sub-
oriri queat, qvorum in sacris aliquoti-
es fit mentio, & institutum quidem
 זָרְעַנִי Num. 6. 3. 4. 5. & seqq. ha-
 betur, πολιτείαν verò זָרְעַנִי Jer.
 35. 5 6. 7. reperies; hinc dubium move-
 ri à quibusdam cernimus, annon isti
 jure meritoq; sectas judaicas augeant?
 quod si acceptaretur, deserendum es-
 fet, quod tanto applausu hucusq; pro-
 pugnavimus. Sed nil ista assertioni
 nostræ derogant, leviora sunt, quam
 de statu suo illam dejicere valeant; cer-
 tè in totum exspirant, modo attenda-
 tur hos nominatos Nasiræos & Recha-
 bitas non diversis sententiis & opinio-
 bus circa Religionem, sed certâ qua-
 dam solummodo vitæ disciplina, unde
 nulla hæresis metuenda est, à reliquis
 distinctos fuisse; ut rectè Cun. Rep. Ebr.
 p. 259. differit, ac illum secuti Hotting.
 Thes. Phil. pag. 23. & Leusden. Phil.
 Mixt. p. 153. Nec præsentior ruina af-
 ferti-

sertioni nostræ ab illis metuenda est ,
 qui Hasidæos, quorum mentionem fa-
 cit Auctor lib. Machabeor. & quidem
 l. 1. cap. 7. 13. & l. 2. cap. 14. 16. novam
 sectam adornasse asserere amant; nihil
 quippe incogitantiam istorum pensi ha-
 bentes, sed melius ab aliis edocti hoc
 epitheto quoslibet pios (ceu vox
 חסידים propriè denotat) & religiosissi-
 mos quosq; insignitos fuisse dicimus,
 unde & Cun. de Rep. Ebr. pag. 56. i-
 stos *collegium sanctissimum* vocat . mul-
 tosq; pariter eos in templum & res sa-
 cras sumptus facere à pueris affuevis-
 se memorat. Hinc ævo Assamonæorum
 isti simul, quos nullæ pollicitationes ,
 nullæ minæ , nec spirantium crudelita-
 tem vultus, aut exquisitissimi denique
 cruciatus à vera religione abducere
 valebant, hoc nomine venerunt. conf.
 lib. Machab. loc. cit. Inficias tamen
 non eundum , ut rectè Hotting. Thel.
 Phil. pag. 24. monet, progressu tempo-
 ris multos sub hoc nomine in se hone-
 stissimo animi sui perversitatem occu-

lisso, qui fucato religionis zelo turgidi peculiares sibi & rigidioris vitæ disciplinas præscripserunt; Nilominus novam hos hæresin fecisse non benè quis dixerit, istos enim Ben. Gorion in Historia sua jud. quam Ebraicè conscripsit modò Phariseis immiscet, ut lib. 4. cap. 29. ubi perspicuè Hasidæos loco Phariseorum ponit, unde & Drusius Phariseos ac Hasidæos aliquando pro synonymis habuit, vid. Qvæstion. ipsius Ebr. pag. 38. 39. modo è regione cum Hessæis confundit, uti lib. 4. pag. 6. ubi tanquam proprio cognomine Hessæos Ebraicè חסידים nominat; Qvod Drusius posteà cernens, in Comment. poster. inter Hasidæos latè ac strictè in Historiis judæorū sumptos distingvit, & ubi strictè accipiuntur Hessæos innuidocet; Certè Hessæi reliquæ, imo proles Hasidæorum erant, licet planè degener, ut infra patebit; & hinc quos Author lib. Machab. Hasidæos nominat, hos Hessæos Josephus appellat. **De Karræis & Baithosæis** idem ferè monen-

monendum, sc. distinctam à tribus re-
liquis Sectam illos non constituisse, sed
eosdem planè cum Saducæis sub initi-
um fuisse, quod firmat Rabbi Abra-
ham in lib. zacut. fol. 14. sic scribens.
*Hoc tempore initium sumpit secta Carræo-
rum, qui vocantur quoq; Saducei & Baitho-
sei.* Dicti autem fuerunt Saducæi Kar-
ræi, eò, quòd soli textui adhærebant,
& Baithosæi propterea, quòd Baithos
(quem nullibi in Historiis judæorum
comparere gratis Fullerus Miscel.p.156.
asserit) commiles Sadoci erat & sectæ
ejusdem caput. A scclæ vero horum
Saducæi quām Baithosæi dici malue-
runt, hunc siquidem spurium fuisse
credebant. Subsequentibus verò seculis
hi ab invicem differebant, Saducæique
deteriores habitu fuerunt. Hæc enim
Rabbi cujusdam circumferuntur ver-
ba: *Vidi Saduceos & Baithoseos duas esse
sectas, Saduceos quidem longe peiores.* Kar-
ræi pariter sequiori ætate diversi à Sa-
ducæis erant, cum præmium & pœ-
nas teste Abrah. in juchasin confite-
ren-

rentur. Nihil tamen ista assertō nostro derogant, initio enim iidem omnes erant, ac eadem omnes dogmata fovebant, ideo & indifferenter apud antiquissimos quosq; scriptores collocantur, licet tractu temporis videntes non sine summo omnium odio resurrectionem negari posse, Karræi & Baithosæi à Saducæis in hoc recesserint; quæ fuisse in seqq. prosequar. Vel si dicere mavis hos Baithusæos Hessæorum placita arripuisse; eosdem sane hos cum Hessæis fuisse acerrimè propugnant R. Azar & R. Menasse; nec Fullerus Miscel. pag. 157. abludit. Verum enim verò ad tedium vereor hic diligentes simus, ni misq; anxiè de re laboremus superficiariè saltem tangenda, & veluti circa primas pagellarum facies promisimus per transennam modò lustranda; In totum tamen hunc laborem non frustraneum fuisse spes concepta asserit, res enim visa est operæ pretio digna, aliquantò majori solicitudine circa ista versari, quæ nec ubiq; occurrūt, nec à multis tradita.

Sed

Sed manus è tabula, tandem satis bise morati
 (Vix superat nobis ultima namque dies)
 Tendimus ulterius, quo ducunt mitia fat*a*,
 Pergimus ad reliquum quod grave restat
 opus.

Nos medium Ponti tenet, & bacatur ab Arcto
 Præ solito Boreas, aspice Christe ratem.

CAPUT SECUNDUM.

MOMENTUM. I.

Primam pensionem absolvimus,
 ad aliam juxta institutum no-
 strum utinam felici sidere ac-
 cedimus. Tres lectas, quarum tra-
 stationem hic instituere placuit, nunc
 quoad ipsum etymon ac natales suos,
 expendere, promisso tenemur. De
 Pharisaorum derivatione præprimis
 solicii erimus; vetustiores quidem hi
 præ reliquis non fuerunt, in hoc enim
 Sadducæis cedunt, fuere tamen omni-
 um gloriosissimi & præ cæteris fre-
 quentiores. Horum propterea notio
 primo nobis loco lustranda. Hic verò
 Phi-

Philologorum calculi non conveniunt, sed quot capita tot ferè hic opinionum divertia cernas, ut omni jure huc Hebrewæorum Proverbium applicare possis. Ecce omnes interpres perplexi sunt hic, ac tam uarias expositiones afferunt, ut a finus non ferre valet libros illorum. Nobis verò sufficit receptissimas sententias recensere; una quidem est eorum, qui dictos à פַרְץ autumant, quam opinionem Hieronymo aliisq; fere Patribus arrisisse testes sunt nominatissimus *Drusius & B. Chemnitius*. Hi enim vocem פַרְץ per tò divisit explicarunt, unde פָרוֹשִׁים quasi divisos appellatos fuisse voluerunt. Sed quainvis deductio ista ab instituto Phariseorum non abludit, ideo tamen non valet, quia si rectè calculus ponatur, non פָרוֹשִׁים sed פַרְץ à פַרְץ descendere constat; & quamvis literas ejusdem organi facile inter se permutari certum, vanum tamen hoc interdum est effugium; ad anomaliam quippe, ubi locus est analogiæ, non temerè recurrentum esse eru-

eruditiores Grammatici docent. Addimus præterea non adeo usitatè rad. פֶּרֶץ per divisit, ast longe rectius per-
 תָּו rupit vel corruit efferri; de quo Lexicographorum, si lubet, consule-
 scripta. Altera sententia rectè quidem
 פְּרוֹשִׁים à פֶּרֶץ deducit, errat nilomi-
 nus in ipsa expositione, varia enim
 hæc vox sustinet significata, ut inter
 alios accuratissimè Buxtorf. Castellus &
 Guilielm. Roberts. notarunt, qui hoc vo-
 cabulum modò תָּו expandere, nunc ex-
 plicare & exponere, aliàs seperare cla-
 rissimis quibusq; exemplis significare
 ostendunt. Quæsitum ergo summa olim
 industria à magni nominis viris, quis
 sensus huc optimè quadraret, sed non
 æquè felici eventu, cum multi à vero
 tramite aberraverint. Hinc factum,
 ut nonnulli illam, quæ effertur per ex-
 pandit, significationem veluti maximè
 convenientem arripuerint, causam
 præfati suo jure hos *expanditores* di-
 ci, qui coram hominibus omnia opera
 sua faciebant, ut ab iis conspicerentur aut

(si)

(si accuratiorem exigas decisionem.) si
 quia Phylacteria sua præ reliquis ex-
 pandebant ac dilatabant, fimbriasque
 palliorum suorum producebant; quod ha-
 illis Salvator Matth. 23. exprobrat, de se
 quibus infrà paucis agemus. Hos ta-ri-
 men rem non tetigisse, sed magnam il-du-
 lorum sententiæ, quam nullis rationum
 fundamentis sufficiunt, esse infirmita-
 tem, facile patet, modò cum nostra op-
 conferatur, quam validissimis rationi-
 bus, magnorumque Virorum authori-
 tatibus innixam mox cum applausu ex-
 cipiemus. Nimis præterea novā & tu-
 coactam hanc etymologiam esse, do-
 cet nominatus *Robert. Lex Concord.* pag. P.
 844. Alii deinde illum sensum maxi-
 mè hic attendi volunt, quō פְּרִשׁ תָּה ex-
 ponere innuit, & sic פְּרוֹשִׁים dictos qua-
 si explanatores vel interpretes legis; f
 quam sententiam magnus aliquando i
 Drusius fovit, ut ipse in Comment. po-
 ster. ad N. T. rotundè fatetur; qui et-
 iam Gorionidi hist. jud. scriptori ma-
 ximo, hunc errorem astriccare tentat,
 sic

sic enim alicubi loquitur: illis qui Phari-
x-seos ab ennarrando dictos esse volunt, favere
nevidetur Gorionides ita scribens: Et sedet Rex
odad mensam cum sapientibus; Hi sunt Phari-
desei qui legem populo ennarrant. Sed inju-
a-riam fortè huic Ben Gorion hic facit,
il-dum vix hinc probare potest illum ety-
mologiam Pharisæorum dictis suis quæ
a-adhibentur innuere. Illi verò qui hanc
opinionem propugnant, causam in pro-
i-patulo esse jactant, quia Pharisæi, non
i-ut Saducæi, τῷ φηλῷ contenti, sapien-
tum ὁρθόστατος, variaq; glossemata tex-
&tui adderent; qvod vero diluit Philolo-
gus hodie celeberrimus Dn. Augustus
Pfeifferus in Dub. suis Vex. pag. 889,
ubi sic loquitur: *Sadducei etiam legem in-
terpretabantur, ut ut Patrum traditionibus
rejectis, ideoque hoc nomen diseretivum non
fuisse.* Hinc ut symbolam nostram et-
iam adjiciamus, licet Pharisæi plurimū
traditionibus suis tribuebant, & magis
quām decuit seniorum ὁρθόστατος, ut in
N. fœdere vocantur, colebant, toti se-
cundum legem oralem viventes, illamq;

pro indubitata regula fidei & vitæ ex-
osculantes, nomen tamen inde non acce-
pisse analogia Grammatica ὁ Φιλαλμος
Φαρισαιος ostendit. Hæc enim interpre-
tes non פורשים, forte quia פרש in
Kal rarum est, ut notat Clariss. Buxtorf.
Lex. Talmud. pag. 1847, multo minus
פורשים in Paul, quod passivam si-
gnificationem obtinet, sed in Pie-
mepharisæi nominat, & sic si illa expo-
sitio attendenda esset non Pharisæi sed
Mepharisæi dicendi forent, quod ridi-
culum & dissonum; ceu recte Claris. Hot-
ting. Thes. Phil. pag. 25. doctiss. Leus-
den. Phil. mixt. pag. 127. & modo cum
honore nominatus Pheiff. libr. & pag.
cit. monstrant. Non ergo hic audiendus
est Georg. Pasor, qui in Lex. suo
Græco ad hanc vocem sic infit: Φαει.
σαιος Phariseus hoc est interpres; & mox
subdit: dicuntur Ebraice Peruschim pro
Poreschim, ubi videmus Paul actidam ha-
bere significationem. Gratis enim hæc
cuncta Pasor dicit, cum voce פורשים
ut modò ostensum, propriè aut accu-
rate

rate Interpretes non insigniantur. Deinde licet Partic. Paul cum Clariss. Wasmutho Hebr. Rest. pag. 87. & Trostio Gram. Ebr. pag. 46. quandoq; activè sumi concedamus, hic tamen illud locum habere nondum Pasor probavit, nec probare forte potest, cum aliæ rationes contrarium svadeant.

*Hactenus ostensum paucis adjussa Laconum,
Quis Etymon verum non reperire datum
Est Phariseorum; nunc qui feliciter illud
Sunt opus aggressi, commemorare placet.*

MOM. 2.

Postquam sinistrè judicantium conjecturas rejecimus, illorum calculos, quos acutius vidisse nobis persuademus nunc lustrare instituti nostri ratio flagitat, ē quorum serie hic præcipiè nuncupamus Buxtorf. Lex. Talm. pag. 1851. Pheiff. p. 889. Hotting. Theis. Phil. pag. 25, Fuller. Misc. p. 158. Leusden. mixt. pag. 127. Lightf. Hor. Ebr. pag. 230. Roberts. Lex. Con. pag. 844. & qui ordinem claudit Scalig. de e-

mend. Temp. pag. 538. qui omnes sva-
vi & harmonico concentu, uno veluti
ore פְּרוֹשִׁים Phariseos à radice
cum significationem separavit induit
pro etymo agnoscere docent, idq; non
quodam rationis impetu agitati, sed
firmiori mentis indagine adducti. Huc
quippe 1. analogiam Grammaticam
pulchrè collineare viderunt, quæ con-
stanter docet Partic. Paul passivam si-
gnificationem involvere, propterea &
פְּרוֹשִׁים passivè efferri debere, & se-
paratos, vel ut Clariss. Lightf. ludere
placet, separatistas rectè dici. 2. hoc vi-
tam Phariseorum proximè accedere, i-
storumq; mores hac expositione lucu-
lentissimè velut in tabula depingi, viri
oculatissimi lustrarunt. Se enim Pha-
risei à vulgo & plebis separabant con-
sortio, fictaq; vitæ quadam sanctitate
à cunctis reliquis disjungebant; quod
subolfecit Elias in Thisbi, sic alicubi
פְּרוֹשִׁים רָחֵם הַפְּרוֹשִׁים מָרְכֵי
הַעוֹלָם Pharisei dicti, quod separati à
vitis (moribus) hujus mundi. Quibus vero
se

se à cæteris segregabant nunc accipe.

1. Ergo vestimentis à populo separati incedebant; peregrinis vestibus superbientes longè ab indumentis vulgi diversissimis, quò ex illis agnoscerentur quod פְּרוֹשִׁים essent sive ab aliis hominibus vitæ sanctimonia separati; ob quem finem Phylacteria sua pariter præ reliquis dilatabant (capitis sc. quæ palam gestabant, manus non item) lora quibus alligabantur longiora & latiora facientes; de quorum structura & usu fusiùs infra. Hinc factum, ut vestis vulgi illis velut abominatio esset, unde proverbium evulgandi rapta est occasio : *vestes populi terræ sunt conculatio phariseorum*; Populos autem terræ plebem vocabant, quos tam alto supercilio despiciebant, ut istos turbam execrabilēm non veriti fuerint insignire, palamq; de illis pronunciare לֹא עַם הָרָא Populus terræ non solet esse pius.

2. Munditia quadam à communi populo decedebant, quod animadvertisit Auctor Aruch, sic alicubi dicens. *Phariseus est,*

qui separat seipsum ab omni immunditia, &
 ab omni cibo immundo, & à populo terræ; si
 hinc à vulgo se tangi non sinebant, ne
 attractu illorum polluerentur, ut Luc.
 7.39. 40. apparet, & cum à foro vel re-
 liquis conventibus domum redirent
 undis se abluebant, alios homines
 impuros esse credentes. 3. à plebe se
 discernebant per singularem sanctimo-
 niam, & rigidiorem legis observatio-
 nem, gloriantes orationia opera legis
 quam strictissimè se servare, & popu-
 los terræ longè pietate antecellere,
 quos ne γενοντι quidem ex lege scire, ne-
 dum vivere secundum illam blasphemè
 jaetabant, Joh. 7. 49. 4. à communi
 populo discrepabant certo cibi genere
 & praescriptis jejuniis, quæbis in septi-
 mana instituebant conf. Luc. 8. 12. die
 sc. lunæ & jovis. 5. Se à vulgo segre-
 gabant ob intentiora studia & sacrarū
 paginarum diligentiores evolutionem,
 cui unicè & continuò incumbebant,,
 cum plebs de reb⁹ mundanis magis so-
 licita, vanitatibus illarum anxiè inhi-
     abat

Sabat. 6. demum Pharisæi à reliquis
se separatos volebant nimia & supersti-
tiosa humilitate, quam solum præ se fe-
rebant maximè alias inflati, incurvati
idcirco in foro incedebant, nec pedes in
ambulando ob religiosissimam humili-
tatem elevabant, unde cum saepius il-
los pedes ad lapides offendere eveniret
impingentes pedes vocati sunt, uti postea
innotescet, ubi singula hic per trans-
fennam visa, ex professo tractabimus.

*Sic simul apperui, quorum præcordia finxit
Purpureus Titan è meliore luto,
Quis Pharisæorum natales mente sagaci
Eruere ex latebris fata dedere suis,
Nunc obiter lustrare lubet, quid luminis addi
Huic etymo nostro sin aliunde queat.*

MOM. 3.

Hæc quæ modò dicta sunt si quis æ-
qua rationis lance ponderaverit, o-
mne illicò dubium, quod antea de ve-
ro Pharisæorum etymo subrepere po-
tuit, illi ademptum iri confido. Quid
enim amplius hæsitandum, cum tot

hactenus aperuimus, quantum & quam
 immensis ferè parasangis à reliquis se
 separabant, hos à separando tandem
 nomen sortitos fuisse. Quod & hoc
 maximè firmat, quòd nomine פָּרוֹשָׁה
 fœminæ etiam insignitæ fuerint, ceu
 Henr. Otho in Lex. Rabb. Philol. ad
 hanc vocem fatetur: *Fœminæ Pharisee*
fuere virgines & viduae, sub velo sanctitatis
omnem nequitiam exercentes; ipsa insuper
 Rhea Sylvia in lib. juchas. פָּרוֹשָׁה voca-
 tur. Verba cit. Drus. ibi hæc sunt: *A-*
milius expulit fratrem suum & filiam ipsius
fecit Pbarisæam. Fœminis verò Syna-
 gogam virorum non ingredi licuit,
 Buxt. Syn. Jud. pag. 95. nedum ad legis
 lectionem aut explicationem admitti
 Buxt. lib. cit. p. 329. unde patet פָּרוֹשִׁים
 non dictos quasi legis expositores, sed
 veluti ad singularem sanctimoniam se-
 paratos, cùm aliàs hoc nomen minus
 aptè fœminis conveniret. Sed placet nūc
 paulò accuratius in interpretes qui hoc
 vocabulum transtulerunt, introspicere,
 quò ex his quid fulcimenti aut illus tra-
 tio-

tionis afferto nostro surgere queat, quæ
 maxima cura & prima gloria Philolo-
 gicæ tractationis meritò censetur. Pro-
 ducamus ergo versionem hujus vocis
 Syriacam ex translatione N. Testamen-
 ti in hanc lingvam fidelissimè facta;
 ubi Divinus iste interpres (quem aut
 Apostolum aut Apostolicum virum fu-
 isse dudum inter alios maximi nomi-
 nis Philologos D. Jacobus Martini, D.
 Frantzius, D. Gvaltperius, D. Tremel-
 lius, & Doct. Valtonus, splendidissimi
 Operis Anglicani Auctor evicerunt)
 continuò Phariseos per ex-
 primit, quæ vocula ex singulari regulariter nec tortuosa derivatione
 fluens rad. originem debet,
 quæ eandem plane significationem,
 cum Ebr. שָׁׁמֶן obtinet, à quo & Syrus
 suum mutuasse videtur, nec pu-
 dor est generosæ & illustri filiæ illis uti,
 quæ generosissima mater ipsi asser-
 vanda commisit, sed fidelissimè illis in-
 sistere demum est honor; vestigiis ergo
 Matris hic filia Syra insistens

per τὸ separavit, ex asse Ebr. שִׁיר respondens, exponit, ut doctè annotarunt famigeratissimus Castellus & nominatiss. Guttbirius Lex. Syr. pag. 95. quod in forma Ethpaal cum regulariter procedit, שְׁרָאֵל hasaret, & passivam significationem induit, recteque separatus explicatur uti in hoc sensu 2. Cor. 6. 17. occurrit, ubi in textu Syriaco hæc habentur verba: שְׁרָאֵל

שְׁרָאֵל וְנַדְרֵךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִן־
שְׁרָאֵל תִּשְׁרֵמֶנְיָה וְנַדְרֵךְ separamini ab illis,
dicit Dominus. Majorem sane lucem
nunquam assertioni nostræ expectare
potuimus, quām quæ hic nobis sub-
ministratur. Ex dictis enim manife-
stum est, Syrum interpretem non aliam
Pharisæorum expositionem novisse,
quām quæ recte per separatos vel sepa-
ratistas effertur, cum talem vocem in
eorum translatione adhibuit, quæ ex-
actissimè hoc exprimit. Videndum
nunc pariter, quâ vocabula Græci in hu-
jus vocabuli μεταφράσει usi fuerint &
utrum nobis inserviat; Hic omnes ad
unum

unum veluti manibus se invicem amplexi פְּרוֹשִׁים voce Φαρισαῖς reddiderunt, sic vetustissimus istos scriptor Josephus in suis Ant. jud. nominat; illo ipsa Divina sapientia omni exceptione longè major totiens in N. T. eos insignit nomine, satis convenienter primo ipsorum etymo adaptato; non enim ineptè Φαρισαῖς τῷ ἀρωέτῳ respondere dixeris, quod ex vi thematum unde oritur sc. ex διπό & ὥρᾳ terminus, separare clarissimè innuit, in qua significatione multis in locis N. T. legitur, quos recensere longa mora esset. Vide sis Matth. 25. 32. Act. 13. 2. & 19. 8. Gal. 2. 13. & 1. 15. ac demum Rom. 1. 1. ubi Apostolus de se ipso fatetur, quod sit ἀρωέτος εἰς εὐαγγέλιον τοῖς, quibus forte, ut ipse Drusius in Præteritis suis ad hunc locum sagaciter subolfecit, ad nomen Phariseorum alludit; se enim antea cum Phariseus erat ad studium legis segregatum fuisse dixerat, nunc verò Christianus & Apostolus factus ad studium evangelii seu
ad

ad prædicandum Evangelium se à Deo separatum esse inculcat. Idem ergo quod Hebræis פֶּרְשׁ id Græcis est ἀφωνία & quod judæis פָּרוֹשׁ id Grajicis ἀφωνεσμένος, vel φαρισαῖος audit; Adeo clarè dispalescit, quām arcto & sororio quasi vinculo hæ inter se combinatæ sint, & quantam etymo Pharisa-orum firmando græca expositio lucem præbeat.

*Hesimus ad nomen Phariseorū hactenus, horū
Deq; etymo fūimus sollicitiq; satis.*

*Nunc Sadducæum methodus perpendere poscit
Natales pariter; tu mihi Christe fave.*

MOM. 4.

Rectō jam juxta methodum, quam nobis observandam semel proposuimus, cursu ad Saducæorum etymon collustrandum tendimus, illius rationem non eandem ab eruditis tradi mox sub initium indigitantes. Sunt enim, ceu ex accuratori dissentientium collatione pater, quibus צְדָקִים à צְדָקָה justitia derivare placet, ut sic Saducæi

ducæi quasi justitiarii dicti fuerint. Hæc opinio multos & magni nominis Viros olim tenuit & inter alios Epiphan. lib. I. cap. 14. Flacium in Clav. S.S. p. 1064. Nicol. Lyran. ad Act. 5. ac Isidor. cuius hæc alicubi verba sunt; *Saducæi exponuntur justi, vendicant enim sibi quod non sunt;* Hi applausum obtinuerunt à nominato Papista Prateolo, qui sic in Elench. suo omnium Hæret. pag. 424. fatis ex zelo infit: *Hi (Saducæi) præclara admodum & insigni appellatione nominis impietatem suam occultabant; nam Zaddik justum significat, à quo nomine Saducæi justi seu sancti nominari volebant; ita enim plerumq; comparatum est in mundo, ut qui pesimi omnium honestissima vocabula suis cupiditatibus prætexant.* Rem acu Prateole tetigisti, tu Phyllida solus habebis; egregiè divinasti, redivivus mihi Delphicus Apollo videris; quod tibi mineral pro horum arcanorum retectione solvam? num te in cœlum vis tollam? verum tam ineptæ conjecturæ, quas hic obtrudis vix placitis doctorum,

ne-

nedum cœlo inferri merentur. Monstro enim simile videri Clariss. Pheiffer. Dub. Vex. pag. 890. docet, hos à vulgo, cui cib impiam vitam & dissolutissimos mores queis, ut in juchaf. legitur, turgidi incedebant, exosi erant, justos appellatos fuisse; quibus nos hæc non ineptè adjici posse putamus: Licet Saducæi ipsi sibi absque populi approbatione, quod aliquo modo largimur, hoc nomen imponere voluerint, & forsan circa primordia quod affectabant, assecuti fuerint, cum adhuc *astutam vapido servabant pectore vulpem*, nec sua venenosa dogmata tam apertè disseminabant; tamen vix nobis persuadere quenquam posse, quod populus, cum progressu temporis ex primitiis ipsorum messem, ex auriculis asinos cognovisset, passus fuerit, hoc specioso nomine sc. à justitia deducto impietatem & *ἀσωπίαν* suam istos celare, quin potius indignissimos damnasset, tam honesto epitheto perditissimos homines insigniri. Deinde nondum adhuc

huc à Prateolo vel illo alio argumen-
tis evictum esse, hoc assumpto nomine e-
os justitiam sibi vendicasse; cum ipse hæ-
resiarcha Zadok, ad quem horum ori-
ginem referri veritas historiæ docet,
neque re neque nomine, ut Drusius ad Mi-
nerv. Serar. respons. lib. 2. pag. 59. recte
asserit, justus erat, non enim Sadok ut
lib. cit. pag. 57. itidem monet, interpre-
tatur justus, qui potiori jure Saddic di-
citur, sic ergo si significatio justitiæ at-
tenderetur Saddicim non Sadducim.
Sadducæi dicendi forent, quod tamen
secus evenire experientia comprobat.

*Sic simul hic obiter quos cepit opinio falsa
Vidimus o*socii*; nunc brevitate pari
Quos mens sana regit, nobis memorare iubabit,
Sunt Saducæi scilicet unde sati.*

MOM. 5.

Deprehensa sic prioris etymi infir-
mitate liberè pronunciamus צְדָקִים
à primo istius lectæ capite Sadoco no-
minatos esse, Antigoni Sochæi viri stu-
penda eruditione celebris discipulo, non
con-

confundendo, cum Saduco Pharisæo,
 quem Judas Gaulonites caput, ut supra
 ostensum, factiosissimum conjuratio-
 nis membrum elegit, vid. Joseph. An-
 tiq. lib. 18. pag. 616. nec cum summo
 Pontifice Sadduco cuius mentio fit 2.
 Sam. 8 17. & Jos. Antiq. lib. 7. pag. 222.
 Danæus ergo hic hallucinatus est in
 Proleg. ad D. August. ad Quodvultd.
 sic scribens. *Sadducei tanquam justitia-
 rii vel justi dicti sunt, vel à Sadoc summo sa-
 crificatore;* quæ enim quæso ratio Syn-
 chronismi inter Pontificem Sadducum
 Ben Achitub, qui tempore Regis Da-
 vidis circa Annum M. 2900 floruit, &
 Principem Saducæorum Sadocum,
 qui circiter ducentos annos ante Chri-
 stum demum ortus est, dum ex per-
 versa dicti cuiusdam Præceptoris An-
 tigoni explicatione Sectam inchoabat;
 Dictum illud in Pirke Avoth. cap. 1.
 tale reperitur. *Ne estote sicut servi, qui
 serviunt Domino propter mercedem, ut nem-
 pe accipient præmium, sed estote sicut servi,
 qui ministrant Principi suo non propter merce-
 dem*

dem ut accipient præmium, & sit Dei timor
super vos. Hæc satis commodè à Præ-
ceptore dicta in malum sensum detor-
serunt Sadocus & commiles Baithofus
hoc inde elicientes sophisma: si Deum
colentes nullam mercedem intueri, nec
ullam spem remunerationis fovere de-
bemus, utiq; frustra resurrectio mortuo-
rum exspectatur. At prius est, à Jos
enim εΦα, scilicet Rabban (cui non cre-
dere ipsis religio erat, licet enim Rab-
bi quidam dextram sinistram & lævam
dextram appellaverit, fides tamen ipsi
adhibenda esset; ut Clariss. Leusdem
Phil. mixt. pag. 133. afferit) E. & poste-
rius. Hanc sequelam optimè fluere
sibi per svadentes, ignari scilicet vitam
æternam, non ut mercedem pro labo-
re debitam, sed ut hæreditatem Gal.3:18.
Matth.25:34. vel non ut stipendum ope-
ribus nostris promeritum, sed ut donum
& χάρισμα τετεληται, Rom.6: 23. exspectari
debere ; ceu divinè inter alios propu-
gnat Adm. Rever. & Præcell. D. Jacobus
Flachsenius S.S.Th.Prof. noster Primar.

& longè celeberrimus, in sua pro licentia Doctorali, dissertat. inaugurali pag. 30. & mox perniciosum hoc dogma in vulgus spargere cæperunt, nec defuere qui hoc acceptabant & את היה תחולת המינות *hoc fuit principium hæreſeos* inquit R. Abraham in Kabala. Maluerunt vero (ut ante verbo aperui) qui hanc sectam ingrediebantur se à Sadoco, quām à Bæthoſo denominari; Hunc enim spurium fuisse ſtam vulgaverat. Sic ergo Sadocus hujus hæreſeos ſectatoribus nomen dedit, quod nec insolens, cum ferè in legem conſuetudo abierit ſectarios Hærefiarchæ nomen assumere; ſic Pelagianos à Pelagio, Calvinianos à Calvino, Arianos ab Ario, & à Donato Donatistas nuncupatos eſſe novimus. Quid igitur magis anxiè de etymo Saducæorum laborandum? satis ex dictis appetet Saducæos optimè à Sadoc deduci, quin nobis etiam hic Syriaca ceu Maronitica versio velificatur, qui hanc vocem ſuo idiomate continuo exprimit לְאֹוֶן & in plurali לְאֹוֶן vid. Matth. cap. 22. v. 23.

ia & 34. Marc. 12:18. Luc. 20:27. Act. 4:1. & 2.
 & cap. 23: 8. non vero ~~¶.¶.¶.~~ adducit,
 quod fecisset si deductionem illorum à
 justitia aptam reperiisset. Hinc
 pariter Græci Paraphraſtæ Σαδδουκαιοις
 & Latini Sadducæi retinent, cum alias,
 si significatio justitiæ attendi debuisset,
 verbis ex sui ipsius promptuario allatis,
 quæ ex amissi huic expositioni respon-
 derent, usi fuissent. Confer nobis ομο-
 ψήφος Buxtorf. Lex. Talm. pag. 1890.
 Lighthfoot. Hor. p. 236. Hotting. Thes.
 Phil. p. 34. Pfeiffer. D.V. p. 890. Leusden.
 Phil. Mixt. diff. 19. p. 133. &c.

*Nunc varia postquæ dextraq. probavimus arte,
 Qvod fuerit Sadoc Hærefiarcha malus,
 Qvi Saducæis dederit tum nomen E'omen,
 Omen pestiferum dogmata fœda sua;
 Ordine ad Hessæos veniemus, nunc labor atq.
 Natales horum cernere noſtererit.*

MOM. 6.

*A*d Hessæos felici jam tandem itinere
 volvimus, ne verò candide lector
 mirare, si rapidissimus cursus noſter

more ignis, qui, ut Florus ait, obvias popu-
latus incendio silvas interveniente flumine ab-
rumpitur, hic paulisper retardetur; sub-
sistere enim consultum duximus, dum
animo in diversa versato altiori æstima-
tione expenderimus, quæ nobis hic via
calcanda aut quæ vestigia premenda
sint, qvorum, veluti fili Ariadnæi, du-
ctu per tot, quæ hic occurunt labyrin-
thorum mæandros verum Hessæorum
etymon è fontibus suis eruere liceret,
qvorum aditus ab antesignanis nostris
in semitas variè sectus sic mentem no-
stram confundit, ut vix constet qua illos
investigare debemus; tentabimus ta-
men rectâ ingredi, quod felicissimè pro-
cedere nobis perswasimus, si more re-
tento quem ad relinquorum etymolo-
gias servavimus, singula dissentientium
divortia in brevi quasi tabella delineemus,
quò ex collatione instituta tandem
vera hujus vocis scaturigo elici queat.
Sed quis sufficeret omnium opinionibus
recensendis, cum unus Serarius plus-
quam

quām decem etymologias hic obtrudit,
easqꝝ maximam partem trivolas & ine-
ptas, ut ipsi Drusius in Respons. ad Mi-
nerval Serar. lib. I. cap. 15. p. 39. expro-
brat; Ex multis ergo pauca Laconismi
studio, adducere libet. Prodeant ergo I.
qui Hessæorū nomen à radice ḥyw *ope-
rari* derivant, quasi operarii dicti fuerint,
quod operibus suis nimium tribuebant
illis Deo placere unicè studentes. Hæc
deductio nescio qua amabilitate Prateo-
lum in sui favorem pellexit, cuius ma-
turum de hac judicium Elench. Hæret.
p. 158. apponerem, ni scirem, quod cram-
be non bis, sed toties cocta præsentissi-
ma mors foret. Alii 2. hoc vocabulum
à ḥyr *Speculari* deducere malunt, cau-
sam prætexentes, quod rerum contem-
plationi Hessæi maximè vacabant, vi-
tamqꝝ theoriis deditam amplecteban-
tur, in desertis & solitudine degentes;
verum licet hoc etymon vocis similitu-
dine vicinum sit Hessæorum appellatio-
ni, tamen cum aliud ipsorum vitæ longè
convenientius reperiatur, & hoc meri-

to à nobis repudiatur. Nonnullis 3. hujus vocis derivationem à חסיד *pious* accersere placet, quæ sententia etiam initio summi Scaligeri fuit, quam postea mutavit, nostram quam in sequenti aperiemus arripiendo; pro illa verò mor-
dicus Betram. pol. jud. pag. 134 militat, eosdem cum Hasidæis fuisse contendiens, ratio quam pro hoc etymo stabi-
liendo adducit hæc est: quod analogia Grammatica illud thema non respuat
modo observetur literam ultimam ר in
חסיד ex frequenti usu detritam fuisse,
ut castissima filia Syra quæ hoc suo
לִטְמָעַ exprimit, luculentissime mon-
strat, sed supra c. I. m. 7. ostensum, hoc
cognomen etiam Phariseis commune
esse, & sic discretivum non foret. Qui-
dam 4. ut Epiphan. & Eusebius Hessæos
vel à יְהוָה, patre Davidis & sic quasi
יְהוָה יְהוָה appellatos volunt, vel ad יְשֻׁאָה
(unde Jeschua mellitisimū nomen Sal-
vatoris) etymon ipsorum referunt, &
tunc quasi Jesuitas dictos esse autumant;
sed

sed hos à regia via deflexisse vix opus
est multis disquirere, causam enim hu-
jus erroris fuisse patet ex ipsius Epi-
phan. i. Hæretic. libr. cap. 29. verbis,
quod Hessæos hos pro Christianis ha-
buerint, ast Christianos ante Chri-
stum fuisse in Scholis Theologorum
ridiculum; deinde si à ιεσοῦ vel à ύψῳ
derivarentur signandi jessæi essent, jod
enim litera radicalis est, cum tamen fe-
cus evenire cernimus. Nec 5. desunt,
qui natales Hessæorum rad. NON sanare
lubentius adscribunt, ut hinc tanquam
sanatores vel medici appellati fuerint,
hanc opinionem Clariss. Fullerus Mi-
scell. libr. i. cap. 3. libr. 2. cap. 3. & libr. 4.
itidem cap. 3. multis defendit, quem si lu-
bet, ipse Lector adeat. Ejusdem sen-
tentiae acrem propugnatorem citat
Philonem qui ipsos Ἰεραπίτας nominat,
quem cum Hessæis sæpe familiariter
versatum omnium maximè idoneum
testem esse jaſtitat. Sed sponsor hic sponsor-
re, ceu Rabbini ajunt, eget alio; nam licet
Epi-

Ephiphan. libr. 1. cap. 19. & Joseph. de
Bello jud. libr. 2. cap. 12. fidem adhiben-
tes, τὰς ἀμφορέας (ut est in proverbio)
concedamus hos quām optimē artem
medicam calluisse, cuius beneficio cor-
poris mōrbos digito quasi Apollineo fe-
liciter levaverint, præcipue insuper de
animi malis solliciti fuerint, unde cum
Medicinæ tum Phil. Moralis Scholas in
sua solitudine aperuerunt; non tamen
mox sequitur illos hinc appellationem
adeptos fuisse, cum vix (α) credi queat
tantis parasangis reliquis suo ævo ar-
tis medicæ peritis præcelluisse, ut oc-
casio præcisè hinc arriperetur novum
nomen illis affingendi, cum aliud vitæ
ipsorum longè accommodatius in prom-
ptu fuerat. Præterea (β) ipse Philo fa-
tetur has non primariò circa corpus
curandum, sed fere unicè circa affe-
ctus animi compescendos laborasse,
quapropter & Fullerus illum ἀλεξανδρῖ
dicit; sic ergo potiore jure ιθικοὶ quam
ἰστᾶν nuncuparentur. Notetur insu-
per (γ) hæsitatione hac in re Fulleri,

vallæ

vallæ enim in Miscell. suis diversa etyma defendit; modo enim cum Scaligero, qui circa initium, ut antè dictum, horum natales à ζεῦ, vel rectius à Syro Ζεὺς deducebat, consenit, sic tamen ut suum Νόν etiam retinet, binomines ergo fuisse & partim à Ζεύς partim ab Νόν nomen sortitos lib. i. pag. 35. Lectori persuadere tentat; modo rursus cum Philōne denominationem illorum à græco idiomatice depromptam esse contendit, ex ὅσιος sc. & sic ἑσπερίας velut ὁσιάς insignitos esse gratis dictitat lib. 4. pag. 410. 411. Alia ergo nobis radix inquirenda.

*Sic tandem pariter calamo stridende notavi,
Quos Hessæorum (quæ fuit una tribus
De sectis) latuit vocis deductio veras
Nunc quibus illa fuit dicere nota lubet.*

MOM. 7.

Quidam idcirco acutius videntes reliquis quas recensuimus, etymologiiis uno grege repudiatis Hessæos à rad. ηση̄ silere vel ηση̄ latitare deri-

derivant, sic sane plerique recentiores Philologi quibus aliquis inter eruditos est locus, censem; hoc aperte Leusden. Phil. mixt. pag. 138. afferit, huc Hotting. Thes. Phil. pag. 38. inclinat; huc pariter Scalig. Elench. cap. 26. accedit; Nec ipse demum Fullerus (aceralias rad. NON propugnator) Miscell. libr. 4. p. 416. ab his multum abit; sic differens: *Postremo nisi subdubitarem parum, tum quidem vulgo apud Eſſeos notum fuisse verbum חסן, profecto ſuſpicarer inde etiam Eſſeos nomen trahere potuisse.* His nostram tenuem symbolam addere non dubitamus; quod enim nomen à qua tandem radice erutū hoc clariū vitam ac mores Hessaeorum non tam adumbrare, quam vivis coloribus depingere potuit, iſti ergo, si qui fuerunt, qui quoddam his cognomen querere quondam ſudarunt, appositissimè certe hoc arripuerunt significationis proprietate conſuetudini ipsorum vitæque instituto proximum; חסִין enim vel חשֵׁין ille dicitur qui & ſeorsim & qui-

etè

etè absque strepitū agit ac in loco quodam secreto latet. Hoc nulli Hessæis felicius præstiterunt, qui in desertis locisque maximè solitariis & ab omni hominum cultu remotis degebant, à Pharisæis ac Saducæis quos confortii cupido totos tenebat diversissimi, nostri verò ævi Eremitis longè similimi; non enim opes, non deliciarum usus nec ulla illecebras, sed squalorem & solitudines suæ sanctimoniacæ fiduciâ turgidi, unicè ardebant; omne hominum sodalitium pertinaciter fugientes, adeò ut in illorum secretis, ubi coibant & summo silentio residebant alterius sectæ homini non fas fuerit spirare, teste Joseph. de bell. jud. lib. 2. pag. 785. Hinc facilis esset ad illorum objectionem responsio, qui hos Hessæos è ordine sectarum deturbare vellent, vel salvatoris tempore negare ob altum Christi ac Apostolorum de illis in N. fœdere silentium; Sola enim horum etymologia illos refutaret, quæ docet hos (ut supra dictum) quietè & in summa tranquili-

quillitate degisse, ipsis, etiam Pharisæis
 longè Φαρισαῖον τέρρος, non enim solum
 privatas ædes, sed publicos etiam con-
 ventus omnes in universum præ nimia
 sanctitate vitabant; nullum ergo cui-
 quam negotium facebant, sed in de-
 sertissimis locis ad lacum sc. Asphalti-
 tem (alias mare mortuum, vel Sodo-
 miticum aut nigrum vocatum, 300 sta-
 diis ab Hieronymis teste Joseph. Antiq.
 lib. 15. cap. 9. distans) qui tractus ipsis
 veluti Patria aut natale solum erat Plin.
 Nat. hist. lib. 5. cap. 17. delitescebant, a-
 deo ut sua obscuritate à reprehensioni-
 bus Apostolorum tuti essent; nec hoc
 sub sole novum, vide simile in Recha-
 bitis, quos S. Scriptura usq; ad Jeremiæ
 tempora tacet, cùm tamen aliquot se-
 cula ad calculum Chronologorum Je-
 remia antiquiores erant. Hinc pulchre
 enitescit, quām appositā & commoda
 derivatione saepius nominati Heslæi à
 rad. ḥšנ vel ḥדנ deducuntur, ut plane
 laterem lavare videremur, si diutius
 rem satis in se claram anxiis rationibus

illustrare pergeremus. Rivos ergo claudimus hoc addentes: Nil esse, quod
 Fullerus Miscell. pag. 414. & 415. tantum
 pompa promulgat Scaligeri hujus vo-
 cis derivationem **אַנְשָׁן** non quadrare
 posse in primos Hessorum natales, qui
 ad piorum **חֲסִידִים** reliquias referri de-
 bunt, cum hic horum secessus, quem
 vox **הָנֶשׁן** innuit *vix humanus, nedū Christianus*, ut ipse loquitur, fuit, siquidem
 vitam silentio transfigebant veluti peco-
 cora, sibi solum vacantes, nec ullum
 charitatis opus in proximum ostendentes, contra disertum Spiritus S. mo-
 nitum: *Μὴ τὰ ἔαυτῶν ἔκαστος σκοπεῖτε, αὐτὰ
 τὰ ἐπιφων ἔκαστος.* Phil. 2.v.4. Verum (quod
 cum venia viri Clariss. profero) altius
 expendere fas fuisset, quantum hi Hes-
 saei, ut ut aliquot ex illis sub initium
חֲסִידִים fuisse ipsi concedimus, à primi-
 tiva sua pietate degenerabant antequam
 pro lectis haberi incipiebant, certè si
 quis primam ipsorum juventam, cum
 posteriori ætate conferat, Circæo po-
 culo illos transformatos fuisse putet;
 nec

nec hoc insolens; eādem omnino 'ratione ipsi Pharisæi primum inculpati à semetipsis in posterum toti degenerabant. De quibus fusius mox infra. Unam ratiunculam adhuc antequam pedem hic promovemus, pro etymo nostro quod hucusq; defendimus, firmando subiectimus, quam Ebræa hujus vocabuli scriptio nobis subministrat. Illa quippe Hessæum rectissime ac γνωστῶν οὐσία signat, ut sic omnino exponere videatur tale etymon in quo litera η occurrit & radicalis sit, quod frustra in ΝΩΝ quæritur. Hinc melius Hessæos latino idiomate scripseris, quam Essæos sine aspiratione H; n enim hoc flagitat, quod vel duplici nostro H. H. respondet, ut suo tempore notavit Cl. Drusius, post eum pariter nominatiss. Leusden. Phil. mixt. pag. 138. observavit.

Obe! jam socii satis est, expendimus, obe!

Tres nostras sectas Hæreticosq; satis

Ipsos natales, ex qua scaturigine nata

Nomina sunt horum diximus atq; satis

Ulterius nunc ire lubet, nunc ultima Ponti

Et tentare placet; tu modo cymba levis

Ne succumbemalis pelagi mea, murmurasæva

Nil Boreæq[ue] pave, Dux tibi Jesus adest.

CAPUT TERTIUM.

MOMENTUM. I.

Selparium rursus tollimus, actum tertium aperientes qui prima incunabula Sectarum nostrarum obiter expandet, & quō quæq[ue] tempore caput extulit breviter docebit; ne vero personarum diversitas aciem oculorum turbet singulas sigillatim in Scenam reducere constituimus. Primò ergo Saducæos, ordine quem hucusq[ue] observavimus paululum inverso, suam secum bajulantes chronologiam intromittimus; quam si tibi spectator cognoscere lubet, hæc animo potius, quam oculis subjice: 1. hos vetustate sua reliquos sectarios præcelluisse, ceu recte docent Leusden. Phil. mixt. pag. 127. & 134. Cun. de Rep. Hebr. p. 256. & Hotting-

ting. Thes. Phil. pag. 25. & 34. Betramus ergò in Polit. jud. pag. 133. Hessæos primo loco ponens dupliciter fallit ac fallitur (α) quod hos eosdem cum סִירָם esse autumat, cum tamen antea ostensum hoc nomen ævo Assamonaëorum piissimis quibusq; quos nulla Tyrannis ad idololatriā impellere potuit, datum fuisse (β) licet poneremus hic Hessæos innui, antiquitatem Saducæorum illico tamen non exæquabant, qui circiter 100 annos tempora Machabæorū præibant. Non igitur iis assentiri possumus quæ à Clariss. Fullero Miscel. p. 157, proferuntur nempe: Hessæos & celebritate nominis, & originis antiquitate Saducæis æquales fuisse, cum horum natales ultra seculum Machabæorum extendi nequeant. vid. Hotting. T.P. p. 39. & Leusden. P.M. pag. 139. 2. Nota annum primum quō Saducæi in lucem prodierunt, in obscuro positum esse, dum alii Philologorum & Historiographorū simpliciter suam ignorantiam fatentur, alii in totum silent,

silent, alii audaciūs hoc vel illud tempus ut certum initium falso illis affrictant. Suam hac in re ignorantiam doctiss. Leusden. P. M. p. 134. agnoscit, Hottin. Th. P. pag. 34. ne hiscit quidem; Josephus pariter totiens Antiq. suis mentionem horum inserens, tempus quo exortae sunt tacet; illumque secuti plerique iis quae ipse aperuit contenti, nil altius rimari aggressi sunt. Micraelius tempore quo Alexand. M. orbis ille terror & domitor floruit, hanc sectam in templo Garizitano erupisse Synt. Hist. Eccl. p. m. 165. affirmat, sed Samaritanos absque dubio cum Saducæis confundit: isti enim in monte Garizim sub initium seculi 7 in millenario 4. to templum permisso Alexandri extruxerunt, Joseph. Ant. libr. II. cap. 8, ac ibi sacra sua peragebant, hi vero secus; qvis deinde synchronismus inter Sadocum & Alexandrum? justo ergo magis terminos horum Micraelius dilatat. Ex adverso vero istos Stratemannus Theatr. Hist. p. 262. nimis coarctat, sub Johanne

demum Hyrcano circa annum mundi
 juxta ipsius calculum 3820 Saducæos
 demum exortos fuisse dictitans. Verum
 expendere debuisset horum mentionem
 longè ante illius ævum in scriptis Rab-
 binorum fieri. Omnia maximè li-
 beralis (ne quid gravius dicam) in na-
 talibus horum extendendis Vir est E-
 braicè doctissimus ac in studio Talmu-
 dico incomparabilis Joh. Lightfoot. Hic
 Saducæorum originem usq; ad tem-
 pora Esdræ Hor. Ebr. & Talmud. in 4.
 Evang. p. 233 & 236 refert ; Ezra autem
 sub Artaxerxe secundo Monarcha Per-
 sarum 7. circiter An. M. 3540 floruit,
 cum adhuc Prophetarum Haggæi, Za-
 chariæ & Malachiæ vaticinia Palæsti-
 nam personabant. Sed lapsus hic est
 Clariss. Lightfoot. Talmud enim cuius
 lectioni se totum immersit, ipsum de-
 cepit nimiam fidem verbis adhiben-
 tem, quæ Talm. Babyl. Tract. Beracoth
 fol. 54. reperiuntur & ita habent :
 Ad coronidem omnium orationum in templo

dixe-

dixerunt: עַד עָרֵלֶם in seculum. Cum verò Hæretici irrumperent, dicerentque non esse seculum nisi unum, institutum est, ut diceretur מִן הָעוֹלָם וְעַד עָרֵלֶם מִן הָעוֹלָם à seculo in seculum. In quæ verba sic glossa: In templo primo non dixerunt, nisi Benedictus Dominus Deus Iisraelis in seculum, cum verò irrumperent hæretici, qui dicebant, non esse seculum præter hoc, instituit Ezra & confessus ejus, ut diceretur à seculo in seculum, ad innuendum duplēm esse mundum & ad extirpandum e corde opinionem negantium resurrectionem mortuorum. Hæc ut ut expressè loc. cit. leguntur, tantitamen non sunt momenti, ut fidem apud nos inveniant, cum (a) sciamus innumerā fabulas & figmenta ac putida mendacia (venia sit verbo) in Talmude utroq̄ (licet suas etiam alat utilitates, ut operosè Leusden. P. M. p. 105. 106. 107. & 108. ostendit) passim occurrere, quorum unum aut alterum, si à seriis paulisper tibi respirare placet, hic Lector cerne: Docetur in Tract. Cholin. pag. 60. quod Sol & Luna 21. annos magnitudine aequales fuerunt;

postea verò cum Luna dicebat: mundum non posse regi duobus, ideo Deus imminuit Lunam quæ tum vix potuit placari; idcirco Deus populum Iudaicum oravit, ut sacrificium expiatorium (absit blasphemia) pro se offerrent, & palam clamavit: offerte oblationem quod lunam imminui. Sic pariter in Talmud legitur: Deum tanquam Ornaticem discerniculo capillos Eve ornasse, illi præcinnuisse & cum illa in Paradiso saltasse; Pares nugas refert Talmud Tract. Sanhedr. de Roma, cuius incunabula Archangelo Gabrieli adscribit, sic inquiens: Ea hora, qua Salamon duxit filiam Pharaonis, descendit Gabriel & fixit calatum in mari, qui attraxit cenum, & in eo adificata est civitas magna Roma. Nec minus ridiculum & absurdum est, quod de Ave Bar juchne appellata tract. Becharoth scribitur: Hujus sc. ovum, cum ē nido forte decideret, ercentas proceras Cedros suo casu prostravisse, ac tandem fractum sexaginta pagos inundasse. Cui simile quid Rabbi quidam fide dignissimus Tract. Bava Batra de rana quadam memorat: Dixit R. bar Chan-

Chanab: Ranam aliquando vidi quæ pagum magnitudine æquabat, sed quantus erat pagus ille? sexaginta domos capiebat; accessit serpens immanis qui ranam absorbuit; sed supervenit tandem corvus qui serpentem cum rana tam facilem devorabat ac vulpes pyrum comedet, & inde in proximam arborem evolabat.
Quantæ molis hæc arbor fuit animo volve. Unam adhuc fabulam nec huic dissimilem memorare placet quæ tract-Cholin sic refertur: Erat leo qui cum rugiret quamvis 1400 passibus Roma aberat, omnes mulieres gravidae horrendo sono territe, Romæ abertum fecerunt, muriq; urbis corruebant; cum verò paululum propius accedebat, ac iterum rugitum edebat, tum cunctis Romæ incolis dentes exciderunt, & ipse imperator de solio cadens vix mortem effugiebat.

Sed sat nugarum; cunctas memorare quis audet?

*Quæis judeorum Talmud utrumq; scatet;
 Unde liquet, quamvis legi præfertur Apellis,
 Quanta sit à nobis huic adhibenda fides.*

Si quis quæ dicta sunt ritè pensitaverit
 Sipse videbit, nos minimè illis quæ ex
 Berachot recitavimus, obstringi ad cre-
 dendum Saducæorum hæresin ævo Es-
 dræ viguisse; cum (β) Esdras per totum
 librum suum, ne verbum quidem de
 his commemorat, nedum acri repre-
 hensione in istos invehitur, quod sanè
 fecisset Vir maximo Zelo affectus, si
 quosdam hoc venenoso dogmate tin-
 etos reperiisset, non enim obscuritate &
 silentio contēti esse potuerūt, quib⁹ cuiq;
 obstrepere summè volupe erat (γ) Il-
 lius formulæ וְעַד עֲוָלָם סֵג quam
 Esdrā instituisse asserit Talmud in toto
 Esdra nec vola nec vestigium (ut est in
 proverbio) apparet, nec ullis hoc ipsum
 Talmud probat. (δ) gratis nobis obtru-
 ditur ante Esdræ tempora formulam hanc
 toties repetitam à seculo in seculum non
 obtinuisse, cum contrarium tot loci S.
 Scripturæ evincunt. Sic Rex & Pro-
 pheta David 600 annos vel supra ante
 Esdram imperans, totiens in Psalmis
 hâc

hâc utitur, ut Ps. 41. v. 14: 90. v. 2. 103. ,
 vers. 17. & quæ huic æquipoliens est ,
 מַעַתָּה רַעַד עֲלֵם Psal. 113. v. 2. idcircò
 (ε) licet poneremus in primo templo
 saltem dictum fuisse *in seculum*, mox ta-
 men non sequeretur à *seculo* posteà ob
 Saducæos additum fuisse , cum aliàs ea-
 dem ratione quis dicere posset tempo-
 re Davidis eosdem exstitisse ; propterea
 quòd illam formulam (ut modo proba-
 vi) etiam adhibuit. Vix (ς) credibile ,
 est Esdram ac collegas ipsius sibi per-
 svafisse , hâc formula Saducæos , modò
 si orti fuerint, ad alteram vitam cre-
 dendam pellici potuisse, cùm nudum .
 תְּוִלָּם עַר æquè perspicuè alterum
 seculum innuit, quàm cum additamen-
 to isto הַעוֹלָם יְהוּ conjunctum ; particula
 enim עַר præsentis cum sequentis arti-
 culo temporis conjunctionem denotat ,
 ceu Clariss. Roberts. Lex. Concord. p.
 695 docet , sic עַר satis in se suffi-
 cit, ad aliud præter hoc seculum per-
 svadendum , nam rectè explicatur in
 seculum non præsens sc. sed futurum & .

, diversum ab hoc in quo degetur; transitum quippe temporis semper involvit, ut doctiss. Buxtorf. ad hanc particulam accuratissimè notavit. Tandem (ζ) Saducæi Ezræ seculo nondum in rerum natura extiterunt, nam juxta Cun. libr. de Republ. Hebr. pag. 256 Sectarum nomina tunc demum reperta sunt, cum vates sacri sub templo posteriori nulli erant: at antè cum Prophetarum vox Palæstinam personaret idololatriam quidem secula viderunt, hæreses autem perversæq; & pugnantes de religione sententiæ nusquam erant. Vide ὁμοψήφες Clariss. Hotting. Thes. Phil. pag. 26. Doctiss. Leusden. Phil. mixt. pag. 126. & 134. Sic ex dictis patet Clariss. Lightfoot. nimium in his Apellarum Talmudi credidisse, in cuius patrocinium lib. cit. pag. 236. se credere dictitat, Saducæos potius ex Ezechielis verbis cap. 37. male intellec̄tis, quam ex Antigoni dicto ansam deficiendi cepisse; ista enim qui secundum literam intelligunt nunquam resurrectionem inde

inde videre, nec ullam futuram somniare posse; sed & hæc vir aliàs perspicacissimus gratis protulisse nobis videotur, primo quippe intuitu, absq; acculariori inspectione, ex isto Prophetæ cap. luce meridiana clariùs patet, tantum abesse, ut ad hoc quis offendat, ut poti⁹ ad resurrectionem defunctorum cognoscendam inducatur, ossa enim arida revirescere, ac nervis & carne rursus obduci, tandem spiritu redeunte, vivificari cum dicitur, quid luculentius funestum sepultorum statum, mox plausibilem resuscitationem depingit?

Vidimus enobiter, sic incunabula prima

Ante prophetarum tempora grata sacrūm

Non Sadducaum temerè debere locari;

Ceu nimis audacter cæcus Apella facit.

MOM. 3.

Postquam levi calamo signavimus illos qui circa primordia Saducœorum supputanda aliquid humani passi sunt, & ipsum inter alios mangonio Taludicorum simul seductum Clariss.

Lightf. indicabimus nunc lætis auguriis
verum tempus se&tæ huic natale; negoti-
um ita aggressuri difficilimum & ma-
ximè obscurum. E re nostra est, breviter
repetere suprà quæ inculcavimus 1. ex
verbis sc. Antigoni (quæ in superiori-
bus allata vide) secus quam in-
tenderat, acceptis hæresin hanc susci-
tandi ansam arreptam fuisse; ceu hæc
ipse tandem Lightf. confilio in melius
mutato (*δευτερα* enim, ut Græci *πα-
ρομιάζοτ*, *αὶ αμείνονα*) in Horis suis
Ebr. & Talmud. in Acta Apost. oper.
posthum. pag. 123. nobis concedit. 2.
Sadocum & Baithosum verba ista de-
pravasse, primosq; se&tæ istius funda-
tores fuisse; sed ecce hic rursus res no-
bis cum Clariss. Lightfoot. occurrit;
qui & hic verporum seqvutus est par-
tes, ipsum Sadocum non fuisse Saducæ-
um, id est, infectum hæresi negante re-
surrectionem; nec illum, sed discipulos
discipulorum ejus secunda vel tertia
generatione post ipsum Antigoni di-
ctum in malum sensum detorsisse ait:
quod

quod omnino prius nobis examinandum & refellendum, quām aliquid in supputatione nostra determinari queat. Fundamentum cui assertum suum Lightfoot. superstruit hoc est, quòd R. Ramban. in Avoth. cap. i. dicit: *Sadocum non intellexisse sensum Magistri sui, vel illum non exposuisse*, ut Baal Aruch scribit; unde tale sophisma eruit: si Sadoc sensum verborum Antigoni non intellexit, nec Discipulis exposuit, utiq̄ ista non depravavit; verū valde infirmam hanc esse connexionem (quod pace tanti viri dixerim) satis apparet; Haudquaquam enim verba ista, Rambani & Aruch simpliciter, ut ipse Lightf. fecit, accipienda sunt, sed intra restrictionem quandam coarctanda. Sic Sadoc non benè aut ad commodam intentionem dicentis dictum Magistri intellexit, sed malè perverse ac secus quām Antigonus ipse unquam exspectabat; sic pariter juxta Aruch non exposuit sensum ejus, genuinum sc. sed à mente Sochæi longè diversissimum ac maxi-

maximè depravatum; & hanc limitationem nostram dicta Rambani exigere ex præced. & seqq. verbis luculenter dispalescit, sic enim Ramban. loco cit. loquitur: *Dixerunt ergo (sc. Sadoch & Bai-thos) inter se: Magister noster nos docet, non esse vel præmium vel pœnam &c. nam quid sibi vellet ille, non intellexerunt, mutuò ergò scipios confirmarunt, recesserunt à norma & deseruerunt iegem,* ac (ut R. Abraham in juchasin dicit: *facti sunt capita hereticorum.*) Præterea si quis hæc qvæ Rambā & Aruch memorant, vel maximè nobis contraria esse evinceret, nil tamē nostræ positioni decederet; authoritati enim authoritas reponi potest non solum רַבְנִים Judæorum, ut R. Sal. Jarchi, R. Maimonidis & R. Abraham Zachut in Juchasin, sed & Christianorum, qvos recensere longa esset mora; sufficit dicere omnibus in universum istum Hæresiar-cham audire, quod & ipse Lightfoot. concedit. Demum si Sadocus Saducæismo non fuerit intinctus, quod Lightfoot. asserit, unde vel cur ipse appellationem

tionem Saducæis peperit ? quod ipse
 Lightfoot tum in Horis suis in Evang.
 p. 235. tum in Act. Apost. pag. 132. ap-
 probat. Remanet ergo ævo Sadochi
 hanc hæresin in Ecclesiam irrepisse. .
 Nunc videndum obiter , quô tempore
 ipse Sadocus floruerit. Discipulus hic
 Antigoni Sochæi fuit, ceu saepius autho-
 ritate Cl. Virorum innixi in superiori-
 bus liberè pronunciavimus ; hunc rur-
 sus Simeonis justi Auditorem & postea
 in Præsidio Synedrii successorem fuisse
 dudum extra aleæ jactum est; jam Tal-
 mudici & pleriq; nostratum Jaddum
 istum qui Alexandro M. Hierosolymas
 petenti solenni pompa extra mœnia
 obviām ibat (de quo multis & disertè
 differentem Jos. Antiq. libr. II. cap. 8.
 vide) eundem cum Simeone justo fui-
 se ex vero censem; conf. Drus. Resp. ad
 Minerv: Serar. pag. 99. Coincidunt er-
 go his ita se habentibus Simeonis
 tempora cum ævo Alexandri M. qui
 orbem viatorijs pervolitabat. intra A.
 M. 3613 & 3626, Antigonus deinde Ptol.

Lago σύγχρονος fuit, qui ab A. M. 3626. ad 3666. regnabat, Sadocus tandem Ptol. Philadelphi coætaneus erat, qui ab A. M. 3666. ad 3703 feliciter imperii claves tenebat. Hunc synchronismum à nobis institutum optimè procedere confirmat juchasin, qui Antigonus floruisse dicit A. M. 3660. Hæc ergò qui pensatius advertit ὁ Φθαλμὸς Φανερῶς cernit, fine seculi 7 in millenario 4. Sadocum Sectam suam inchoasse, quæ sic 200 & quod excurrit annis lætissimo Christi seculo antiquior evadit.

*Quò Sadduceum quondam caput extulit evo
Ingeminante polo noxia secta suum,
Quà potuit, mibi crede, fide fieri, labore,
Hactenus ostendi lector amande tibi;
In lucem seculo quò prodiit altera secta,
Dicerenunc pergam, te Duce Christe meo.*

MOM. 4.

Sic incunabulis Saducæorum lustratis
Instituti ratio exigit, parili cura ortum Phariseorum rimari, qui etiam ob
abstrusissimam suam naturam vix in-
veniri

veniri potest. Præprimis tamen per transennam cum saepius nominato Clariſſ. Lightfoot. pag. 232. 233. notamus Pharisaismum non unius anni, sed plurimorum lustrorum fœtum fuisse, & semina monſtri hujus longè ante partum ſparsa, partumq; in luce in editum diu creviffe, donec ad illam, quam Chriſti ævo obtinebat faciem pervenit; quæ tamen assertio noſtra cum grano ſalis accipienda eſt, primam enim fœtus hujus conceptionem non cum Lightf. p. cit. ad tempora Esdræ extendi volumus, ſed intra Saducæorum ortum terminari; licet nos non lateat primos traditionum natales ad ſeculum Esdræ etiam à Talmudicis (ut Lightfoot. oggerit) referri, reponimus enim, ſi hoc Talmudistarum assertum agnoscendum fit, vocem traditionum dextrè accipi debere, in πλάται sc. cum quoscunque commentarios, imo orthodoxas etiam locorum textus diſciliorum explicationes involvit (quod adhuc hodiè Theologiæ exegeticæ officium ſalutatur.)

&

& hoc modo Esdræ quoque ævo traditiones fuisse inficias ire nequimus; nobis enim clarè ex Nhem. 8. 8. hoc innui videtur, ubi hæc in textu habentur verba: *Et legerunt (Esdra sc. & cæteri scribæ) in libro isto in lege Dei explanatè, Exponendo sensum dabant intelligentiam in lege;* è contra vero si vocabulum traditiones tantum restringitur ad perveras & superstitiones *deutερωτεis* quibus Pharisæi turgidi incedebant, falsum est ejusmodi Esdræ ævo locum habuisse; Aderant enim (ut modo ad Saducæos observatum) tunc vates sacri cœlestium arcanorum consulti, quorum erat doctrina plana, imo plena verbis fides inerat. Quis ergo, nisi oculos in calcaneo gerens credat, tam antiquas Pharisæorum *deutερωτεis* esse? tum enim à Prophetis sutorio atramento notatae in libris istorum reperirentur. Vid. Drus. Resp. ad minerv. Serar. p. 65. Sic oculatissimus alias Lightf. & hic loci Appellarum blanditiis adductus, leviter dissentit, quod tamen venia ipsius dicimus,

mus, nil tanto viro per nos detractum
 volentes: nam & in sequentib⁹ unus sanè
 haud parum nos de origine Pharisæo-
 rum informat, quod amplecti & in u-
 sum nostrum mox adaptare non dubi-
 tamus; cum in antecessum more semel
 recepto dissentientium opinionum pla-
 cidè infirmitatem verbo aperuerimus.
 Fallit ergo (α) notatus nuper Stratem.
 lib. & p. cit. Pharisæorum, ut Sadu-
 cæorum, ortum ævo Hyrcani conti-
 gisse asserens, quod satis refutat ipse
 Flavius Antiq. lib. 13. cap. 9. mentio-
 nem horum Jonathæ Assamonæi tem-
 pore faciens, quem circiter 60 annos
 Joh. Hyrcano antiquiorē fuisse, calculi
 historiographorum ostendunt. In spon-
 gia pariter (β) Pontificiorum assertio
 cubat, quæ duplex Pharisæorum initiu-
 um fingit, alterum ad viros Synago-
 gæ magnæ, alterum ad Schammæ &
 Hillelem (circa cuius annum in Syne-
 drio præsidatûs 27. Salvator natus est)
 referens; quod Clariss. Hotting. Thes.
 Phil. pag. 25. eludit, & nominatiss. Drus.

Resp. pag. 183. merum somnium vocat.
 Nec firmiori (γ) talo assertum Pauli
 Burgensis et Maldonati innititur, qui
 teste Drus. Resp. pag. 34. Phariseos de-
 inum post Machabæos semina hæreseos
 suæ spargere cœpisse contendunt; quod
 & facile corruit, modò accuratiōri in-
 tuitu, quæ mox dicemus lustrentur.
 Phariseos ergo cum Hessæis Burgen-
 sis iste Episcopus juxtā ac Maldonatus
~~ἀναχρονίσμω~~ abscq̄ dubio confundunt. Ri-
 su deniq̄ (δ) dignissimum est, quod
 Rabbi quidam de horum origine me-
 morat, hos sc. diebus Tiberii Cæsaris
 & Ptol. Ægyptii cuius auspiciis Lex à
 LXX. translata, exortos fuisse; Sed
 proh. Historicum! qui Imperat. Tibe-
 rium intra A. C. 15. & 37. florentem Ptol.
 Philadelpho circiter 250 años ante Chri-
 stum regnanti coævum facit.

*Sic leviter calamus noster placideq; notavit
 Tempora qui temere nec sat is apta locant,
 Quæ Pharisæorum gratis natalia jactant;
 Nunc ortum verum pandere nosq; juvat.*

Mom.

Ex parte Pharisæorum natales expen-
 dimus, restat ultimam huius operi
 manum addamus. Assertum est ex
 mente Cunæi post vatum excessum se-
 cetas cœpisse, proinde etiam tenemus
 Pharisæos post illa tempora caput ex-
 seruisse; jam Saducæi, ut supra osten-
 sum, his vetustiores erant, ante horum
 ergo ortum nondum lucem videbant;
 ex adverso ante Machabæorum ævum
 hos viguisse docti nec sine ratione asse-
 runt, videsis Drus. Respon. pag. 34. &
 48; remanet ergo Pharisæismum mox
 post Saducæismum exortum esse; quod
 calculo omnium ferè Philologorum ap-
 probatur, conf. Casaub. contr. Baron.
 p. 56. Leusden. Phil. Mixt. p. 123. & Hot-
 ting. Thes. Phil. pag. 25. de quo tantum
 semper, ut ullus unquam dubitaverit,
 abfuit, ut potius eosdem ipsis etiam
 Saducæis vetustate præcelluisse aliqui
 male curiosi assertere ausi fuerint; ceu
 magnus ille Drus. nunquam se dubitas-
 se, quin Pharisæorum secta antiquissi-
 ma fuerit Resp. pag. 59. scribit, in quo

tamen vix ἔτεν υγιεῖς; R. enim Abraham, ut supra monuimus. in Kabbala sua historica fol. 27 sic ait **את הוה תחולת המינות hoc** (Saducæorum sc. secta) *fuit principium hæreses inter judeos*; Non ergo prior, sed paulo ætate inferior hæresi Saducæorum Pharisaismus erat. Saducæi jam circiter finem seculi 7. in milenario 4. erumpebant, hos ergo ut aliquanto juniores circa primordia seculi 8. in eod. millen. profiliisse necelsum est, quod subolfecit Rabbi in præced. mom. citatus, diebus Ptol. Philadelph. hos exortos inculcans; Ptol. autem Philadelphus adhuc sub initium seculi 8. in milenario 4. vivebat. Itaq; & hæc lecta Salvatoris adventui ultra ducentos annos præcessit. Originem vero huic dedisse summum ardorem eumq; sanctissimum Esdræ & Nehemiæ (vid. Esd. 9. & 10. Neh. 13.) semen Israeliticum ab Ethnicorum colluvie segregandi cum honore nominatus Lightfoot. pag. 233. docet, quod & cum applausu excipimus. Aliqui enim non contenti novit-

novisse, quæ Prophetæ docuerunt, dum traditiones suas parturientes, cum cernebant pium ab Esdra haberi à semine gentilium se discernere, prætex-
tum inde veluti maximè commodum arripuerūt se etiā elapsi brevi temporis spatio ab ipsis Israelitis separandi tanquā se multo magis profanis, & sanctissimo Collegio suo ineptis. Atq; sic post indutā hanc religionis larvam quod sanctum esset à vulgo tanquam profano segregari, altius altiusq; in animis supersticio radices egit, quæ hæresi huic patrocinio foret; donec tam superciliosam, ut Lightf. testatur, religionem induissent, ut vulgo dicerent: קָרְבַּאֵלֶּךְ אֶל תְּגַשׁ כִּי קָרְשַׁתִּיךְ Appropinqua ad tuos, ne attingito me nam ego te sanctior (quod etiam ab Esaia cap. 65. 5. cum detestatione prædictum fuit) tunc demum his Separatistis necessum erat, austeriori se disciplinæ subdere factisq; severitatem indicare, quò professione sua aliquid dignum præstarent, & superbā sic separationē sub religionis pallio

occulere possēt. Hinc rigidiores de decimis, de lotionib⁹, de jejuniorū frequentiis, de Phylacteriis idq̄ genus sexcentis aliis sibi præscripsere curas, sensimq̄ in dies auxere, donec Saducæorum defectu invitati, apertè tandem in Sectam erumperent; dogmata perniciosa ac fidei extremè adversa amplectentes, tempore quod modò allegavimus.

*Tempore quō sectæ Pharisæus spargere cœpit
Monstrosum semen lethiferumq; suæ,
Quō simul in felix hoc sensim tempore crevit
In flores lolium, diximus antea satis;
Cernere nunc dabitur tibi Lector semper iisdem
Moribus ac vultu num Pharisæus erat.*

MOM. 6.

Antequam hinc ad Hessæos transgredimur è re nostra esse videtur quæ cap. 2. mom. ult. polliciti fuimus, jam præstare, hoc est, quod de ploranda Pharisæorum transmutatione, verbo ibi aperuimus, nunc paulo prolixius persequi. Erat ergo hæc secta circa prima ortus sui primordia religiosissima

ma & accuratissima vulgo habita , nec
sanè absq; merito ; piam enim ac seve-
ram vitam Pharisei agebant nulli luxui
deditam , nullisq; mollitam deliciis , ac-
curatissimè insuper legem ac ritus ob-
servantes , summâ deinde reverentia se-
niores colebant , maximè tandem ope-
ribus charitatis coruscabant , undè Dru-
sius illos רחמנים *misericordes* insignit , &
Chronicon templi 2 אֲנָשֵׁי חֶסֶךְ *viros be-*
neficos nominat ; facile idcirco , quod tu-
tò afferere queam , cæteris hæc sectis
palmam præripiebat multisq; parasan-
gis antecellebat . Hinc admodum à
cunctis initio hujus sectatores honorati
erant , præcipue à plebe , cuius favo-
rem tantò facilius obtinebant , quanto
impensiùs clementiam exercebant ;
Nec suo honore à reliquis frustrati fu-
erunt , sed tanta his certè obedientia in
universum præstata fuit , ut omnia ferè
ad horum nutum & præscriptum per
totam Palæstinam acta sint , ipsa Regi-
gina Alexandra tota ab his pendebat ,
ita ut ipsa quidem aliis imperaverit , i-

psi verò Pharisei, vel ut Joseph. Antiq. lib. 13. p. 464. ait: *penes reginam nomen, regni erat, penes Pharisæos verò administratio.* Tantum sapientiæ, temperantiæ & vitæ honestioris testimonium à cunctis habebant. Hinc Josephus semper (uno tamen loco excepto lib. sc. 17. p. 585.) horum κατ' εὐφημίαν meminit, quem, si lubet, ipse Lector adi; mihi, quem brevitatis studium tenet, dicta ejus allegare non licet, ex parte tamen tibi succurrām loca saltem ostendendo; vid. ergò Antiq. lib. 13. p. 453. lib. 18. p. 617. & Bell. jud. lib. 1. p. 716. lib. 2. p. 788. speciatim verò vitam istius ab ipso conscriptam collustra, & quidem pag. 998 ac 999, ubi rotundè fatetur, se postquam satis diu cuiusq; sectæ indolem ex aſſe expiscatus fuisset, Pharisaismū demum dignissimum reperiisse, cui se consecraret; Nec in hoc vir prudensissimus & perspicacissimus cæcutiit, ipse enim Paulus coram tribunali Agrrippæ Act. 26. v. 5. gloriatur se Pharisæum à puero vixisse, hac commen-
datio-

datione sectæ istius additâ, qvod à *κατηγορίᾳ θρευχέσις exquisitissima religiosi cultus* esset; Pseudapostolorum tumidam pariter jactantiam detecturus Phil. 3. v. 5. *λέγεταιν εξ ἐθρόνων κατὰ νόμον Φαρισαῖον* fuisse disertis verbis pronunciat. Sed quid diutius anxiè his inhæream? ex dictis satis superq; cuiq; hæc attento cernere in proclivi est, Phariseos sectā præ reliquis sanctam, & pietate insig-
gnem sub initium habitam, unde & (ceu Gerundensis cit. Drus. accurate notavit) ubiq; in Talmud *פרושים* homines sancti vocantur, qui separando se à rebus etiam licitis abusum earum vitant, quod tantò magis judicium meum firmat, cum cernā in lib. *סורתה ipsum* etiam Abrahamum Phariseum haberí, & hæc mox verba subsequi: *Ne metuas à Phariseis, neq; ab illis qui non sunt Pharisei, sed à pigmentatis tinctis & coloratis qui similes sunt Phariseis;* quorum (ut in Proverbio est) *תוכם לא כברם interius eorum non est sicut exterius;* usus ergo, ut Clariss. Hotting. ex L. Empereur.

probat, paulatim obtinuit, ut sanctissimi
mi quiq; nomine פָרֹשִׁים venerint.
Verum enimvero quantum hi sensim
ab hac primæva pietate degenerave-
rint, multis memorare supersedeo; cura
prolixiori cum hoc ab aliis præstitum,
mihi pauciores lineas ducere licet, &
hoc unum dicere sufficit: Quò magis
ætate creverunt, eò magis à virtutum
tramite deficientes vitiis se immerse-
runt, ut optimi horum pessimi tan-
dem hominum evaserint test. Lightf.
p. 235; hinc ut initio magnis honoribus
colebantur, sic risui, ludibrio & con-
temptui cunctis posteà erant. Ludicra
ergo & in contemptum unicè compo-
sita nonnulli legebant nomina, quæ his
pro diversis ingeniis adaptabant, qvæ
recensere forsan in subsequentibus oc-
casio dabitur.

*Sic paucis retuli, quantum mutatus ab illo
Qui fuerat primum post Phariseus erat;
Letus ad Hessæos tandem nunc volvitur ordo;
Nunc cunas horum cernere miq; placet.*

Mom.

MOM. 7.

Superat jam in Hessæorum simul
incunabula paulò penitus introspice-
re, eaque perlustrata candide Lectori a-
perire; verum evenit mihi dudum,
quod magno olim Drusio (*Grandia si
parvis assimilare licet*) tædium nempe
plura in sectas nostras commentandi
me cepit, & vix abest, quin silentium
mihi indicem. Pauciores ergo posthac
lineas ducam, iliademque, ut ajunt, nuce
complectar. Leviter itaque (α) hic no-
tare juvat Jesuit. Serarium, qvi Hessæo-
rum sectam vetustate reliquas superaſ-
ſe & ipsius insuper Antigoni Sochæi
tempore viguisse in suo Minerv. cit.
Drus. Respons. lib. 2. pag. 47. & 49. ja-
ctare non dubitat; temere verò nimis.
Nec enim vola nec vestigium hæreſeos
iſtius ante ævum Machabæorum ullibi
in historiis apparet, ſic autem ex adver-
ſo expreſſè in Gorionid. legitur: *Duae
partes ſive ſectæ ſub Antigono ſolum fuerunt,
Saducæi ſcilicet pars una & Hasidæi ſive Pha-
rifæi pars altera.* (β) Cornel. Betramum
Hef-

Hessæos pariter pol. jud. cap. ult. se-
 etam antiquissimam collocantem, quod
 in superioribus refutatum vide. (γ) R.
 Abrah. Zachutum, qui ortum horum
 ad judam Gauloniten (Christi qui de-
 mun tempore floruit) refert, sed cre-
 dat hoc judæus Apella ἐγῶγε: Au-
 thor fuit judas Galilæus seditiosæ isti-
 us judæorum conjurationis contra
 Qvirinium factæ in Palæstinam censum
 ut exigeret à Cæfare missum; sectæ
 vero cuidam minime originem præbu-
 it, de quo prolixius suprà monitum.
 Hessæorum insuper longè ante Judam
 Gaulonitem fit apud Historiographos
 mentio. Remanet itaq; (δ) ævo Asla-
 monæorum Hessæos primū cæpisse,
 & quidem sub Jonathane Judæ Macha-
 bæi fratre ejusdemq; in principatu suc-
 cessore; quod tantò tutius afferere ausim,
 cum cernā fidissimū & gravem præpri-
 mis Historicum Jos. Flavium signifi-
 simis hoc ipsum verbis pronunciare,
 Antiq. l.13. p.442. dum ita scribit: καὶ τὸν

χρόνον

χρόνον γέτεν (scilicet Jonathæ,) γέτεις αἰ-
 γετεῖς γῶν ιαδαιῶν ἡσαν, ὡν η μὲν Φαρισα-
 ων, η δὲ σαδδικάων, η Γρίτη δὲ ἐσσηνῶν. Jo-
 nathan autem in fine seculi 8. in mille-
 nario 4. florebat; Jaeta ergo fuere fun-
 damina hæresios hujus circa A. M. 3800
 & sic circiter 150. annos Salvatoris na-
 tales anteibat. Hæc supputatio nostra
 maximè cum Clariss. Leusden. calcu-
 lo Phil. Mixt. p. 139. posito coincidit, u-
 bi Philologus iste celeberrimus Hessæ-
 os paulo vetustiores Aristobulo fuisse
 contendit; Rex v. Aristobulus Jonatha-
 nis ex fratre Joh. Hircano nepos erat,
 & vixit circa A. M. 3840. si jam hinc
 aliquot lustra demas quæ Aristobulo
 antiquiores erant, idem tempus illis na-
 tale reperies; A. scilicet 3800. Nec
 procul hinc abludit nominatiss. Hot-
 tingerus Theſ. Phil. pag. 39. afferens
 ortum huic hæresi dedisse perditum &
 afflictum Machabæorum statum, in quo
 sub Græcorum persecutionibus miserè
 sudabant; quo & doctiss. Fullerus Mi-
 scell. libr. I. p. 32. collimat. Et sic fa-
 ne

nē res se habet; cum enim tempestates
 persecutionum sub Antigono Epiph. in
 iudæa cierentur, piissimi quique & viri
 חסידיּם in speluncas & latebras, ubi tu-
 tò delitescere dabatur summo necessi-
 tatis telo coacti confugiebant; post ve-
 rò sensim in dies magis magisque solita-
 riā vitam ex longa consuetudine de-
 perientes, ejusmodi in locis remanere
 in deliciis habebant, nec inde ad pristi-
 nos penates, procellis jam belli com-
 positis se unquam detrahi sinebant. Sic
 ergò in dies sanctitatis opinione suc-
 crescente novum & superstitiosum
 quoddam vivendi genus condebant, tan-
 dem in sectam plurimis errorum invo-
 lucris circumseptam degenerantes. Jam
 verò Antiochus Epiphanes sub quo
 persecutio ista primū increbuit ty-
 rannidem exercebat A. M. 3780, ela-
 bantur ergo anni nonnulli, quibus no-
 xiis hic fœtus conceptus est, & inveni-
 es rursus in lucem istum prodiisse cir-
 citer annum anteā notatum scilicet
 3800.

Nunc simul Hessæum socii lustravimus ortum,
 Nunc gravis hic tandem desit, euge labor;
 Ite domum nostræ, venit Hesperus, ite Camœna,
 Astra polo surgunt, Musaq; nostra vale;
 Audeo, me miserum! vobis valedicere Musæ,
 Pars tñ: ampla satis restat aranda maris;
 Ergo manete precor, saltem durate parumper,
 En mea mox portum fessa carina petat.

CAPUT QVARTUM.

MOMENTUM. I.

Tam supremum fabulæ actum addimus, mores ac dogmata Se-
 etarum nostrarum qui obiter & in tabella quasi lustranda exhibebit, quò sub uno oculorum ictu tota ipso-
 rum imago cerni queat; brevitatem n. sensim magis magisq; ardemus, & solliciti esse cæpim⁹, prolixitate sua ne discursus noster dudū laboret, vel sit. (ut Rabbini ajunt **כלן רב האלים ומעט הפרי**) *sicut arbor multa folia, sed parum fructus habens*: Paucissimis ergo & hic nos expedie-
 mus, ea tamen lege, ut ad præscripta Philosophorum de distinctis distinctè agatur. Pharisæorum ergò præprimis (quod

(quod celebritati istorum tribuendum) nocivas doctrinas & vitia levi penicilla adumbrare lubet: i. itaq; Pharisei μεταμόρφωσιν credebant, h. e. animæ migrationem de uno corpore in aliud, plane eodem modō, quē summus olim Græcorum Philosophus Pythagoras, hoc dogma qui aperte professus, scelus esse docebat carnibus vesci, sæpè sub illis consangvineum devorari posse causatus; quod ut facilius persuaderet varias seipsum personas sustinuisse assere re solitus erat. Hunc dulcis Nasonis ditissima venal. 15. Metam. sic describit:

---   ---   primus quoq; talibus ora
*Nocta quidem solvit, sed non ē credita verbis:
 Parcite mortales dapibus temerare nefandis
 Corpora, sunt fruges, sunt deducentia ramos
 Pondere poma suo, tumidaq; in vitibus uva,
 Quæ gratas epulas sine cæde ē sanguine præbent.*

Et paucis interjectis:

*Heu quantum scelus est, in viscere viscera condi,
 Congestog; avidum pinguiscere corpore corpus,
 Alteriusq; animans animantis vivere letho.*

Et

Et mox infra:

Unde fames homini vetitorum tanta ciborum?
Audetis vesci genus o mortale! quod oro
Ne facite: Et monitis animos advertite nostris;
Cumq[ue] boum dabitis casorum membra palato,
Mandere vos vestros, scite Et sentite colonos.

Ac paulò post:

Morte carent animæ: semperq[ue] priore relicta
Sede, novis domibus vivunt habitantq[ue] receptæ:
Ipse ego, nam memini, trojani tempore belli
Panthoidas Euphorbus eram, Ec.

Nuper Abanteis; nihil interit; errat; Et illinc
Huc venit, hinc illuc, Et quoslibet occupat artus
Spiritus, eq[ue] feris humana in corpora transit,
Inq[ui] feras noster: nec tempore deperit ullo.

Hinc satis superquæ apparebat parili ratione cum Pythagoræis Phariseos
μετεμψύχωσι statuisse; nisi dicere mavis
illos omnium absq[ue] discrimine animas
tali transmigrationi obnoxias fecisse;
hos verò solùm piorum; improborum
enim animas ἄδης (ait Josephus) δέχεται
σκολιώτερον, orcus suscipit tenebrosior, ubi
inq[ui] μὸν (ceu idem alibi loquitur) οἰδητοὶ¹
πεστιγενται eterne tenentur carcere. Nec

G

est,

est, quòd Joh. Maldonatus cum Joh. Camer. hoc de Pharisæis cit. Rudr. neget; melius enim à sanioribus edocti ab illis discedere non veremur; & ut reliquos prætereamus, unus Josephus, & ipse Pharisæ⁹, qui suorum procul dubio ipse dogma noverat, nobis ad hoc persuadendum sufficit; expressè enim Antiq. lib. 18. cap. 2. p. 617. dicit, animis piorum esse *ραστώντι τῷ άνθεβίτῃ* facilem ad vitam redditū, & Bell. Jud. libr. 2. p. 788. μετέβαντεν εἰς ἔπερον σῶμα τὸν τῶν ἀρχθῶν ψυχὴν quod ipsū longè luculentius Bell. Jud. libr. 3. cap. 14. p. 852. in sua Philosophica ad socios oratione innuit, his verbis: *καθηραὶ ψυχὰ χῶρον ὑπάντε λαχθόσαι τὸν ἀγιότατον, ἐνθεν,* ἐκ τοῦ θρόνου αἰώνων ἀγιοῖς πάλιν ἀνθενοικίζοται σῶμασιν, pure animæ locum in cœlis sortiuntur sanctissimum, & inde volventibus seculis, casta rursus corpora jubentur incolere. Hoc sensu nonnulli opinantur discipulorum responsum ad quæsitum Salvatoris Matth. 16:14. explicandum, ac si id valeret: Alii animam Johannis, alii Eliæ, alii

alii Jeremiæ vel cuiusdam ex Prophetis
 in corpus tuum migrasse dicunt. Nam
 præter Pharisæos alii plerique Judæo-
 rum transanimationem hanc (barbaro
 vocabulo ignoscere) amplectebantur; ipsi
 etiam Kabbalistæ, qui ideò animam pri-
 mi parentis stolidè satis ex ipso in Re-
 gem Davidem, & ex Davide in corpus
 rursus Messiæ transiisse in nugis suis fa-
 bulantur; quod per Kabbalam ex voce
 אָמֵן eruunt, cujus primam literam A-
 damum, secundam Davidem, tertiam
 Messiam designare somniant. Qvàm
 verò frivolè & ineptè talis μετεμψύχωσις
 statuitur prolixius differere, nec brevi-
 tas quam nobis præscripsimus, finit;
 nec temporis ratio admittit. Sufficit er-
 gò scire hanc (a) extremè paginæ S.
 adversari, quæ docet in genere animas
 post solutum naturale vinculum sepa-
 ratim subsistere, vel in choro beatorum,
 vel in cœtu damnatorum, donec cor-
 pori quæq; suo ad appetitum redunitur;
 in specie, animas piorum in manu DEI
 esse, impiorū autem in loco tormentorū.

Sanæ (3) rationi illam contradicere,
 quæ sic ratiocinando procedit: si anima
 separata in aliud corpus transiret vel in
 corpus demortuum, vel in vivum mi-
 graret, at neutrum fieri potest; E. non
 illud, quia tum (N) ipsi concessum esset
 vivificare & pro lubitu è mortuis, quod
 solius Dei est, resuscitare ; (D) si hoc
 posset, potiori jure suum ipsius corpus,
 quam alienum (sive bruti, sive ho-
 minis fuerit) vivificaret; cum suo enim
 corpore statim à separatione tum natu-
 rali tum elicito appetitu redunionem
 desiderat: non autem hoc, alias quippe
 rursus aut corpus vivum humanum
 aut brutale ingrederetur; non prius,
 nam sic duæ formæ specificæ unum
 corpus informarent, vel (ut Rudrauff.
 inquit) *unum individuum duarum esset
 formarum*, quod in Philosophia ridicu-
 lum, & confusionem insuper individuo-
 rum parit; nec posterius, tum enim lon-
 gè majori periculo confusio specierum
 introduceretur. Esset namq; brutum
 sic & homo & bestia, utriusq; quippe
 forma

formâ ditatum; ac sic etiam intellectus isti cum voluntate esset concedendus, & per consequens idem ferè cum nobis dignitatis gradus adscribendus, idq; genus sexcenta alia absurdissima statuminanda. Fanaticus ergo & deliro proximus merito R. Bechai censetur, qui , μετεμψύχωσι aliquando defendendam assumpsit; cuius frivolas objectiones , è locis lscripturæ Deut. 33. 6: Es. 22. 14: Ps. 103. 3. 4. 5. falso depromptas tanti non facimus, ut calamo dignemur, sed risu & ludibrio istas excipimus, Mimoq; quàm schola digniores facimus; tunc tamen veras evadere ipsi spondentes cum ex proverbio judæorum וְעַל חַחְמָוּר בְּסֶלֶם ascenderit asinus per scalam.

Sic Phariseorū nunc dogma expendimus unum,
Prob superi! quantum peste nocente scatens;
Cetera jam breviter recitatibus ordine justo,
Littora post nobis grata subire lubet.

MOM. 2.

Spe aliquantum diutius ad primum.
Phariseorum dogma hæsimus, reliqua ergo tantò leviùs tangere tempo-

ris angustia jubet; 2. Itaque Separatistæ fato multum, imo plus forsan justo tribuebant, ad quod afferendum rursus vires nobis saepius cum honore nominatus Jos. Flavius subministrat, & quidem Antiq. lib. 18: cap. 2. hoc aphorismo: πρᾶστας τελοῦ Τῇ εἰμαρμένῃ θάνατῷ πάντα ἀξιώσι & Bell. jud. libr. 2. p. 788. εἰμαρμένῃ καὶ θεῶν περιπλόκοι πάντα; quæ tamen Flavii verba sobriè accipienda esse sedulò monemus, fatum enim Stoicum hic Josephum innuere minus rectè quis dixerit, cum loc. cit. hæc mox subjicit: ἐδὲ τούτῳ θρωπείᾳ τὸ βελόμενον τῆς ἐπ' αὐτῆς ὄρμῆς ἀφαιρεῖται, δοκήσας τῷ Θεῷ κράτιν γενέθλιον τῷ Τῷ εκείνης βελευτῇ ηγίων τῷ θρωπῷ τῷ θελήσαντι περιπλόκων μετέαρετῆς ή κακίας. Fatum ergo Theologicum Joseph. hic intelligere videtur, præscientiam sc. Dei seu decretum ipsius, quod cum libertate hominum consistere queat, nec necessitatē actionibus eorum injungit, sed liberum istis arbitrium relinquunt, ceu omnino verba cit. postulant; si verò quis pro fato Astrologico pugnat, nos ex

ex parte ὁμοψύχου habebit: Astronomiæ enim Phariseos quām maximè deditos fuisse & ferè circa illam excolendam superstitiones, testatur inter alios Drus. in Præter. Unde & Salvator. Matth. 16. 3. ἔπειρται τὸ πρόσωπον τῷ σεαυτῷ γνώσκειε Δλαγένει. 3. Separatistæ jejuniis superstitionē indulgebant, discipuli Johannis Matth. 9.14. Christo dicunt: Πάτερ αὐτοῦ φαρισαῖοι νηστεύομεν καὶ θάμα. Hinc (α) cum voti sui compotes fieri Pharisæi desiderabant, ad jejunia recurrabant; sic R. josi (ut Talmudistæ referunt) jejunavit octoginta jejunia, & R. Simeon ben Lachish. trecenta, eō fine ut viderent Rabbi Chaijah Rubbah. (β) Inedia se macerabant, quoties felicia insomnia assequi cuperent aut triste insomnia omen irritum facerent, unde vulgaris illa proverbio apud Judæos trita sententia: תְעִנִית חֲלֹם *jejunium pro insomnio;* sic R. joshua bar Rabh Idai Sabbatho (ceu iteratò Talmudici testantur) ad convivium à R. Jshai invitatus genio indulgere noluit, quod esset sub *jejunio pro in-*

, *insomnio*; cum alias Sabbatho jejunare verpis vetitum fuerit teste Lightfoot. Hor. Ebr. p. 318. (2) in legem consuetudo Separatistis abiit bis quovis hebdomade jejunare, quod vel *ob צריות afflictiones velex religione* fecerunt. Sic Pharisæus apud Lucam cap. 18. 12. jactabundus dicit: Νηστεύω δις τῷ οὐββάτῳ, Sabbatho; i. e. septimana, ceu recte interpres noster transtulit, nam שבת, ut notat Clariſſ. Buxtorf. Lex. Talm. pag. 2322. cum Sabbathum, tum septimana, judæis audit. Sic Talm. Babyl. Tract. Chetubha legitur: *Virgo ducitur in uxorem* *רבייע בשכנת* *quarto sabbathi*, nam curatur de *convivio primo die Sabbathi*, secundo Sabbathi & die tertio Sabbathi. Sic & Matth. 28.1. dicitur: τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Χριστοῦ εἰς μίαν οὐββάτων ad primum Sabbathi h. e. hebdomadis. Dies autem isti duo, queis Pharisæi jejunabant, erant dies secundus & quintus septimanæ, respondentes nostris diebus Lunæ & Iovis; cuius si causam quæras, hanc Talmudistæ exhibent, quod die hebdomadis quinto ascenderit Moës in montem Horeb ad

tabulas secundas recipiendas, & die se-
cundo, venia fusi vituli jam impetrata
rursus descenderit, cum itaq; temp⁹ gra-
tiæ dies isti erant, iisdem jejunia jure
suo instituta fuisse. Tempus verò in-
tra quod jejunia durare debebant, erat
à primo solis ortu ad occasum usq;
nam *jejuniū* R. Chasda dicit, *super quod sol
non occidit, non dicendum est jejuniū.* In
compensationem verò istius tota nocte
jejuniū præeunte ventri & gulæ in-
dulgere licitum erat, sic enim Rabbi
quidam Tract. Taanith rursus ait: *E-
dere licet usq; dum luceat oriens.* 4. Tradi-
tiones Patrum Pharisei nimis extollebant, &
sæpe ut istas servarent, mandata Dei im-
piè transgrediebantur, quod Christus
Matth. 15. 6. detestatur: *ηκυραιωτε τὴν ἐν-
τολὴν τῆς θεᾶς διὰ τὴν πορείαν ὑμῶν;* imò ve-
ritati non fuere palam asserere legem.
longè intra *τοῦ πατέρος;* seniorum collo-
candam esse; Hierol. Berachot dici-
tur: *Amabilia sunt verba scribarum præver-
bis legis;* hinc Talmud suum cuius al-
tera pars Gemara tota quanta quanta

est, traditionibus tumet, tanti iverpi faciunt, ut legem scriptam super hoc fundatam esse meritriciâ fronte prounient, istam insuper aquæ, hoc vino assimilent. Vide Tract. Sopherim: *similis est textus Biblicus aquæ, Misna vi-no & Talmud* (hoc est Gemara, nam pro sola ista Talmud sæpius strictè sumitur) *קונריטן condito*, seu potioni dulci facto ex vino, melle & pipere; ut hanc vocem explicat Clariss. Buxtorf. Lex. Talm. p. 2063; huc & ortum refert effatum istud verporum tritissimum: *sanc-tissimo Talmude nihil est superius*; hinc & ipsum Deum (proh scelus) isti operam dare dictitant, sic enim in Tract. Sabbath legitur: *quum horæ diei duodecim sunt, tribus Deus in lege studet, aliis omnibus in Talmude.* Pænas idcirco exquisitissimas transgressoribus ipsius minantur; communis quippe teste Leuden. hæc Rabbinorum est regula: *Qui transgreditur verba sapientum reus fit mortis; vel, quisquis sapientum verba subsannat in sterco fervens apud inferos projicietur.* Sed lat næniarum. O

O Pharisæe furens! cur jussa sacrata jehovæ
 Despicis, ac præfers dicta superba Patrum?
 Sidera summa suo quæ quantum vertice tangunt,
 Sic tantum fibris tartara nigra petunt.

Mom. 3.

5. Schola Pharisaica circa lotionem manuum male religiosa erat, Marc. 7: 3.
 οἱ φαρισαῖοι, ἐὰν μὴ πυγμῆ (h. e. iterum atque iterum, ut vult Leusden. vel rectius ad juncturam usq; manus cum brachio, עַד הַפְּרָקֶן enim, ceu docent Rabbini, fiebat apud judæos נִטְלָת וּדְימָם lotionem manuum; פרק autem inquit Aruch, est ubi distinguitur brachium à manu) וְלֹא תָּשִׂא χεῖρας, εἰκότις. Certè piaculum esse jactabant illotis manibus ad mensam accedere, hinc cernentes quosdam ex discipulis Christi καὶ τοὺς χεῖρας (ut tex-tus habet) panem comedere conquesti sunt. Imo inter flagitiosissima peccata vilipensionem lotionis numerabant; sic enim in סותה ridiculè: Quicunque comedit panem absque lotionem manuum, perinde est, ac si rem haberet cum meretrice, & mox infra: Qui vilipendit lotionem manuum ex-

stirpe-

stirpetur ex hoc mundo; hinc in Tract. Berachot, citant. Lightfoot. vilipensio locationis manuum inter ista refertur, pro quibus homo à Synedrio anathematis devovetur, ideoque excommunicatum fuisse R. Eliazarum ben Hazer ibidem narratur, & ipso jam mortuo ingens saxum feretro ej⁹ impositū fuisse, *ut discas*, ajunt, *Synedrium lapidare feretrum cuiusq; anathemizati, qui in excommunicatione sua moritur.* Non suffecit itaq; rigidissimos de hacre canones præscripsisse, quin larvæ & terriculamenta insuper addita fuerint; hinc in glossa ad Tract. Taanith: *Shibtha ex demonibus est, qui iis nocent, qui non lavant manus ante cibum, & Baal Aruch ad hunc locum: Shibta est spiritus malus, qui manibus hominum insidet noctu,* & si quis cibum suum tangit illotis manibus, *cibo isti insidet spiritus iste, & periculum est ab eo.* 6. Pharisæi religionem esse docebant cum vulgo comedere, liquet hoc ex quæstione illorum ad discipulos Christi instituta Matth. 9: 11. Διάπι μετὰ τῶν ἀμαρτωλῶν οὐκ πλανῶν εἰδίει διδάσκαλον. Causa

Causa hujus esse potest externa mundities Pharisæorum, qui omnes reliquos (ut supra diximus) pro immundis habebant, res enim summa sanctitatis & via summa Religionis est, dicit alicubi Majmonides, ut se homo separet à vulgo, ne cum iis comedat, nec bibat; hinc Pharisæorū definitio in glossa ad Tract. Chagigah. talis : פְּרוֹשָׁתָן אֲכַלֵּן בְּטַהּוֹרָה Pharisæi sunt qui comedunt viētū suū in munditia. 7. Fastuosam ac hypocriticam Phylacteriorum gestationem Separatistæ ardebat, ampliora idcirco & speciosiora præ vulgo sibi conficiebant; quod Salvator damnat Matth.23.5. πλαστύνεσθαι τὰ φυλακτήρια ἀνθρώποις μεγαλύνεσθαι τὰ κρέσπεδα γάνην ομαλίων ἀνθρώποιν. Erant verò Phylacteria ista seu פְּלִילִים (ut Rabbinis & reliquis verpis usitatissimè dicuntur) facta ex corio nigro vitellino varie complicato, quæ precaturi sibi alligabant judæi. Duplicis autem generis fuerunt, Phylacterium scilicet capitum & Phylacterium manus. Illud Phylacterium scilicet capitum quadrangularem formam obtinet, sic consutum, ut

ut in medio ejus quatvor sint cellulæ,
 quibus singulis singulæ membranulæ
 inclusæ jacent, in queis accuratissime
 exaratæ sunt periochæ quatvor ex Ex-
 od. cap. 13. & Deut. cap. 6. & 11. desum-
 tæ; annexitur insuper sic capiti, ita ut
 cellulæ inter oculos in media fronte
 promineant, & lora ista duo, quæ u-
 trinque ex hac טפלח exeunt, desuper à
 parte anteriori corporis humeris su-
 perinjecta dependeant. Hoc autem
Phylacterium sc. manus forma rotunda
 gaudet, & unam saltem cellulam in
 medio habet, cui una membranula in-
 cluditur quatvor ante citatas periochas
 parili cura exscriptas continens, alli-
 gatur hoc sinistro brachio & quidem
 nudo, ea in parte, quæ cordi vicinior
 est; unicūm modò huic assutum est
 lorū, quod circa nudum brachium li-
 gatur, & intra dīgitos deorsum pendet.
Hoc primum ante Phylacterium capi-
 tis precaturi in duebant, sic bellè divi-
 nis se præceptis satisfecisse rati. De ho-
 rum verò ulteriori fabrica, curiosa-
 scri-

scriptione, ridicula recitatione, & summa circa hæc Apellarum superstitione videbit mox ad votum literatus orbis sibi consecratam dissertat. pecul. Præclariss. & celeberrimi Lycæi hujus Poës. Profess. Mag. Davidis Lund, Præceptoris & Promotoris mei jugiter collendi. 8. Pharisei circa decimas in dogmatibus suis nimis superstitioni erant, non enim ad legis præscriptum pecora solum, fruges & fructus majores decimandos esse docebant, sed & minutissima quæq; uti mentham, cuminum, anethum, rutam &c. eō unicè fine, ut opera supererogationis ipsorum vulg⁹ admiraretur; hinc ventosus iste Separatista Luc. 18. 12. gloriabundus jaetatur πάντα ὅσα κτῶμα; sed fallor. ni terrore & formidine potius adactus quam justitia tua allectus omnia tam accuratè Pharisee decimas; Tract. quippe Sanhedr. sic legitur: האוכל טבל במוֹתָה qui comedit non decimata reus est mortis. Graviora insuper legis præcepta alto supercilium despicias, unde rigida iteratò

Sal-

Salvatoris censura Matth. 23. 23. ἐὰν δὲ
μήτις φαρισαῖος ὑποκρίται, ὅπερ δοπιδεκατέτη τὸ
ἡδύσομεν, καὶ τὸ ἄνεργον, καὶ τὸ κύριον, καὶ ἀφ.
ηκάπε τὰ βλεψύπερ τὸν νόμον & v. 84. διυλί.
ζούτες τὸν κώρωπα, Τὴν δὲ κάμηλον καταπίνουτες.

9. Pharisei varios precibus fundendis ri-
tus hypocriticus adhibebant ac adhiben-
dos docebant. Erat quidem hoc com-
mune omnium verporum præscriptum
teste Maimon. in tract. Tephilla, ut o-
rans (α) staret, (β) faciem Hierosolymas
verteret, (γ) caput operiret (detecto e-
nim capite inter preces inveniri tristis
ominis signum credebatur) (δ) oculos si-
geret deorsum; his autem flatuosi Phari-
sæi addeabant (a) publicè in plateis & in
oculis omnium preces etiam privatas
instituendas esse, idq; ut admirationem
zeli ac sanctitatis suæ vulgo extorque-
rent, ceu ipsa veritas Matth. 6. 5. testa-
tur: Φιλάσσοντες τὰς συναγωγὰς, καὶ τὰς
γανίας τῶν πλατείων εἰσῶτες περισύχεαθε
πρὸς τὸ Θεατῆνα τοῖς ἀνθρώποις; vide insu-
per Tract. Berach. ubi sponfore Lightf.
hæc invenies verba: *Dixit R. Jochanan,*

vidi

vidi ego R. Janna instantem atque orantem in
 plateis & progredientem ad 4 cubitos atque
 orantem orationem addititiam; quò verò ex-
 ecrandam suam hypocrisìn sub velo
 religionis occulerent, hæc malè curiosi
 commenta repererunt: 1. ut ad occur-
 sum cujuslibet ferè rei in plateis veluti
 zelo quodam rapti subsisterent, precesq;
 & benedictiones mussitarent; sic præ-
 tergressi locum idolorum olim cultu de-
 formem, nunc verò purgatum, vel a-
 lias miraculo quodam insignem grates
 agebant, cernentes pariter Æthiopem
 vel mancum, curvum aut claudum &c.
 preces fundebant, videntes insuper fa-
 ciem speciosam, seu aliud decore ve-
 nustum, benedicebant: *Benedictus sit ille,*
qui creavit creature formositatem; & sic sa-
 nè qvoties lubitum his fuerat ansam ha-
 buere ubiq; subsistendi 2. cum adeo ac-
 curatè præfinitum esset tempus Phy-
 lacteria recitandi, ut quando istud insta-
 ret, in quocunq; quis habitu deprehen-
 sus fuerit, ad preces se extemplò com-
 poneret, ut *Architectus in culmine te-*

Eti, asino insidens illicò defiliens conf.
 Traët. Berach. occasionem hinc Sepa-
 ratistæ elati capiebant fucosam sancti-
 tatem ostentandi ; Tempus enim ades-
 se scientes, foras protinus, ceu ignari
 aut sub prætextu negotia sua procuran-
 di exibant, & sic hora canonica cunctos
 ad preces vocante ipsi de industria in
 plateis subsistere necessum habuere; ple-
 be interea ex improviso hoc evenisse
 sibi persuadente, & ad zelum istorum
 maximè stupente. (ב) Submissa voce
 preces omnes recitandas esse svadebant,
 hinc Babyl. Berach. *Qui voce sonora pre-
 catur, numerandus est inter ολιγοποιατες.* No-
 ta tamen sic Separatistas mussitare soli-
 tos fuisse, ut sonus verborum audiri pos-
 set, quò oculos plebis tantò intentius in
 se converterent. Pari modo hodierni
 verpi quorum pleriq; *רְבָנִים* sunt, vera
 & minimè degener Phariseorū proles
 stātes in plateis publicisq; viis teste Leusd.
 P.M. p. 131. preces suas mussiunt, & qui-
 dem Ebraica lingua, quam tamen vix

unus & alter rite intelligit, censent nilominus preces lingua ista sacra recitas, etiam ab homine linguae istius planè rudi ita Deo cordi esse, ac si in maximè familiari lingua fundantur.

(3) Prolixitatem orationum superinducebant, hinc hoc apud eos axioma Tract. Taanith: *Omnis qui multiplicat orationem auditur*; & Tract. Berach: *spatium ab ortu auroræ ad horam diei tertiam precibus Phylactericis indulgendum est*. Sed & hoc nudæ ostentationis gratia institutum; tempus enim præscriptum, tantum sanè abfuit, ut totum precibus impenderent, ut longissima potius pausatione, tum ante inceptas, tum post finitas orationes uterentur, in statu tamen precatorio veluti orantes positi, quò plebem eluderent, quod rursus colligitur ex verbis Gemar. Babyl. in Berach. fol. 32. cap. 2. *religiosi antiquiores morati sunt per spatium hora ante preces, precati sunt per spatium horæ, & morati sunt (in statu sc. eodem) per spatium hora post preces*. Sic prætextu summæ devotionis religiosissimum

quemq; ex vulgo, præcipue fœminas
& viduas ditiores, adeò sibi devinxerunt, ut crumenas istarum pro lubitu mulgerent. Sed larvam istam hypocriticam Salvator ipsis detrahit, gravi combinatione adjecta Matth. 23. 14. οὐ μῆν ὁ Φαρισαῖος ἀποκριτὰς, ὅπερ κατεθίζεται
οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ πεφάσι μακεδόνες
ευχόμενοι, Διὸς τῷτο λέψεος πελοσσότερον κρί-
μα; omnem insuper superstitionem
prolixitatem in orando damnat Christus Matth. 6. 7. Μὴ βαττολογήσοντες ὡσπερ
οἱ ιθυκόι, quibus non modò Ethnicos,
sed & Phariseos Salvator perstringit,
ceu ex contextu patet; sed Ethnicoſ ſo-
lum memorat, quia (ut Lightfoot. in
Hor. Ebr. ad h. l. notat) Ethnicam po-
tius hoc cæcitatem ſaperet, quam ve-
ræ religionis professionem, quam ju-
dæi jaætabant.

Dogmata ſic Pharisee ſatis tua vidimus obie,
Nos ſatis hac longa diſtinuere morā;
Nunc ex auriculis aſinum cognoscimus ipſum,
Nunc ex primiis cernimus atq; tuam

Mef-

Messem: quid superest? nihil est, nisi cernere
paucis

Quoic pariter vitiis immaculatus eras.

M O M. 4.

Ex dictis satis superquam dispalescit quibus præcipue vitiis Separatistæ infecti erant (α) *hypocrisi sc. nefanda*; istos ergò satis graphicè Salvator Matth. 23. depingit, nunc hypocritas, aliàs sepulchra dealbata, hic serpentes, istic progeniem viperarum salutando. Sic proprii axiomatis oblii erant: **תְּחִשֵּׁנָה תְּחִשֵּׁנָה כִּבְרוֹ אֲזַנְתָּה** *Discipulus sapientum qui idem non est ad intra quod est ad extra, non est Discipulus sapientum* Tract. joma, fol. 72. (β) *odiosa superbia*; hinc primos accubitus ad mensas & primos confessus in conventibus amabant, Matth. 23. 6. Hinc fastuoſo titulo Rabbi majoribus olim incognito ſæpius in foro insigniri ardebant, v. 7. & propter hunc titulum ipsis non datum vigesies quater quosdam à Sanhedrim anathemizatos esse refertur test. Lightf. in Tract. Berach. fol. 19. (γ) *execranda ambitione*, quæ ju-

re suo inter causas hæreseos à Celeber.
 Brochmand. in ejus de hæret. doctr.
 cap. 3. refertur ; hoc autem morbo
 quam verè Pharisei laborabant, hinc
 expende: quod *omnia opera sua*, teste
 ipsa veritate Matth. 23. 5. fecerunt, ut
ab hominibus spectarentur; unum exem-
 plum, reliqua cuncta quæ in historia
 Evangelica passim Salvator taxat silen-
 tio involvens, hic si apposuerim, operæ
 pretium me facturum spero. Sinter-
 gò Pharisaicæ ambitionis testes versi-
 culi primi cap. 6. Matth. ubi Servator
 de hypocritica & *σπλαγχνεύν* eleemo-
 synarum elocatione mentionem movet;
 Separatistas maximè perstringens, quo-
 rum vitium erat, teste Maximo Viro
 Wagenselio in Sota pag. 98, non nisi po-
 pulo lustrante pauperibus benefacere,
 vel eleemosynas suas in קרבן aut cistu-
 las Corbanicas deferre (quæ numero 13.
 in templo erant, confer Lightf. p. 536.)
 nec obstat quod eleemosynas occulte
 præstitas etiam summè approbarint;
 unde adagium istud in Bava Bathra :

העשׂה

העשה צרקה בסתר יותר ממשה רבינו
Qui facit eleemosynam (sic recte interpretor, nam verpi hoc nomine eleemosynas vulgò vocitant, eò quod justificationem maximè istis mereri somniant) *καὶ οὐπετῶ major est Mose Magistro nostro*; licet enim, directa hæc eorum machinatio non erat eleemosynas suas divulgare, quin potius ipsi præ aliis nihil antiquius habere videri studebant, quām occultissimè istas elargiri, maximo tamen pruritu hoc ipsum affectabant; quod vel ex R. Abba patet, qui tanquam exemplar hominis clam eleemosynas elocantis inter Apellas de prædicatur. Hic quotiens in forum exhibat marsupium benè nummatum à tergo pendens palam gestabat, ut cunctis copia esset pecunias inde tollendi, se interim lateret cuinam mortaliū benefecisset; sed *ecquid* (ut tantum mihi ex suo cededat Clariss. Wagenseil. lib. & pag. cit.) *hic aliud quām meram histrioniā* & eleemosynam maximè συλλογεῖν exercebat. (δ) *Caca avaritia*,

quam pariter in causarum hæreſeos classem Brochmand. collocat; hinc domos viduarum (ut nuper vidimus) exēdebant Matth. 23. 14. hinc simul illud, quod tanto ardore per mare & terras unum profelytum investigabant Matth. 23. 15. sc. lucri ergo, ut marsupium iſtius exinanirent, suaq; inescarent, nil enim salus ejus ipſis curæ erat, quem pro ſcabie & peste terræ habuere, Tract. Niddah. fol. 13. *Profelyti ſunt Iſraëli ſicut ſcabies*, ſed poſtquam bonis iſtum exuiffent pro lubitu in Atheismo & impietate eum perire finebant, & Salvatore teste duplo magis filium gehennæ quam ſeipſos faciebant. Hinc simul eō ἀστογιας in Parentes Pharisaei devenerunt, ut veluti planè immemores præcepti iſtius in Kiddushin: *filius tenetur ad cibandum Patrem, ad potandum, vſtiendum, regendum, inducendum & educendum & ad lavandum manus ejus, faciem & pedes,* egenos Parentes fores suas pulsantes hoc responſo ablegarint, קרבן שאני נחנח ?
quæ idem plane ſonant

sonant cum verbis Christi Marc. 7. II.
 κορβᾶν (vel δῶρον Matth. 15. 8.) ὡς εἰν οὖτις
 εἰπεν ὁ Φεληθῆς; Sit veluti res sacra quo-
 cunq[ue] à me iurari potes (i. e. sicut re sa-
 cra, ita bonis meis tibi interdictum e-
 sto. (ε) jurandi vanitate, temerè quip-
 pe per quaslibet ferè res jurare, uti
 per cœlum, terram templum, &c.
 בַּיְשָׁרָאֵל מִנְחָה זוֹ מִנְחָה mos fuit in Israële ju-
 chas. fol. 56. & pro nihilo Separatistis
 erat, sic enim Tract. Schevuoth cap.4.
 Qui jurat per cœlum & terram reus non
 est; Attamen si Korban (juramentum
 votivum satis inter verpos usitatum)
 quis juraverit, maximè se obstrictum
 esse agnoscebat; & hoc est, quod Chri-
 stus Matth. 23. 16. carpit, per aurum e-
 nim templi non istud quō undiq[ue] pa-
 rietes & laquearia fulgebant, sed quō
 Corban luxuriabat Salvator intelligit,
 ceu docet saepius cum laude nominatus
 Lightf. pag. 431.

Sic Pharisee tuos vitiarunt crimina mores
 Improbe, sic auri sacra cupido tuam

Infecit mentem, laudum scelerata libido

Cæcavit misere sic oculosq; tuos;
Hinc titulis dignis plebs te decoravit Ebreæ,
Quos mibi nunc obiter cernere care cedo.

MOM. 5.

His quæ recitavimus perversis Pharisæorum vitiis haud secus, quā par fuit, plebs demum commota, reverentiam, qua olim istos prosequebatur sensim deponebat, tandemq; in totum abdicata derisui ac ludibrio eos habebat, ac ne quid contemptui deesset, septem ludicra nomina composuit, quibus spretè ipsos ad diversitatem morum intitulabat; quæ à Talmudistis in Sotah fol. 22. ridiculè recensentur, unde illa penicillo Clariss. Lightf. describere non pudet; sic ergo illic reperties **פָרוֹשִׁין** **שְׁבָאָה** **פָרוֹשִׁין** **הַן** *septem sunt Pharisæi*, h. e. genera Pharisæorum (ut accuratè explicat Drusius Resp. lib. I. p. 31. Serarium qui classes posuit reprehendens) I. **פָרוֹשׁ** **שְׁכָמֵן** *Pharisæus Sichemita: Babyl. Hic facit opus Sichem: Glosfa, qui*

sa, qui circumcisus est, sed non in gratiam
 Dei, sed Israelitarum, lucri sc. causa, non
 מים לשם propter Deum, ast pro-
 pter homines. 2. פָרוֹשׁ נְקִפִי Phariseus
illidens: Babyl: *Qui illidit pedes.* Hic su-
 perstitiosa humilitate incedendo pedes
 non elevabat, ac ideo quasi reptans ad
 obvia saxa pollices allidebat; vel, ut A-
 ruch placet, longè se retraxit, ne ob-
 vios in plateis premeret, proinde pedes
 ad lapides impingens. 3. פָרוֹשׁ קַוִּיאָ
Phariseus eliciens: Babyl. *Qui sanguinem*
elicit ad parietes. Hic prætextu nimia
 castitatis oculis clausis incedens, ne
 fœminæ aut virginis asperitu illiciti ex-
 citarentur affectus, frontem saepius ad
 parietes offendebat, cruentamq; red-
 didit; aut ad palatum Aruch: Ne trans-
 euntes premeret, ad parietes ita se
 compressit, ut ex illisione frontis san-
 ginem eliceret. 4. פָרוֹשׁ מַרְכֵּיאָ
Phariseus mortarii. Hic (ceu Hottingerus
 ac illum secutus Leusdenius exponunt)
 instar pistilli depresso, incurvato cor-
 pore demissoque capite in viis incedebat;
 seu

seu potius, ut Aruch interpretatur, Tunica fluente indutus mortarii instar erat, cuius os vertitur deorsum, vestis quippe ista supra arctior, latior infra erat. 5. פֶּרוֹשׁ מֵהַחֲכָתָיו וְאַעֲשָׂנָה Phariseus qui dicit, *noscam quid sit officium meum, & præstabo.* Hic Thrasonicus erat, legi se satisfacere gloriens, quasi diceret (ceu Aruch rursus ad h. l. notat) non est, qui ostendat mihi in quo sum transgressus; quin & opera superogatoria seu mantillas jactitans. 6. פֶּרוֹשׁ וּרְאָה Phariseus timoris: *sicut jobus.* Hic pecare odit formidine pænæ, quam lex transgressoribus minatur. 7. פֶּרוֹשׁ אֶחָבָה. Phariseus amoris: *sicut Abrahamus.* Hic ex intuitu præmii legis observatoribus promissi legem servabat. De his talis epicrisis Talm. Hieros. additur: *Inter hos omnes non est aliquis amari dignus præter Phariseum amoris.* Sed satis de Pharisæis. Qui affinitatem horum cum ho diernis Monachis cernere cupit, adeat Hotting. Thes. Phil. pag. 31.

Sic titulos pariter vidi; nunc crede colore
 Te Pharisæe tuo pingere ritè scio:
 Es niger & talos à vertice spurcus ad imos
 Unus non integri tì pilus est q̄ viri;
 Prob! geris in cornu fænum, jam territus ergo
 Te fugio, dico perpetuumq; vale.

M o M. 6.

IN prolixius siquidem præ opinione, primò concepta pagellarum corpus, opella hæc dudum excreverit, jam circa Saducæorum dogmata, ad quæ lætis auspiciis perventum esse gaudemus, breviores longè esse laborabimus. (1) itaq; istorum dogma idq; ferè sacerarium erat חכפורה בתקות המתים negatio vitae mortuorum; h. e. animæ immortalitatis; (sic enim cum Clariss. Lightf. hic lubentius reddo, quam resurrectionem mortuorum) Animas quippe, teste Joseph. Antiq. lib. 18. p. 617. simul cum corpore Saducæi extingvunt; & sic nec seculum aliud, nec vitam futuram vel præmium expectant, hinc dictum ipsorum: Possibile est, ut operarius præstet

opus

opus suum per totum diem, & non recipiat vesperi mercedem. Phariseos ergo (ceu in Pirke Avoth cernere licet) eludebant miseris dicentes, quod se in hac vita nimis affligant, cum in altera vi-
ta nihil inde mercedis aut præmii per-
cepturi sint ; hinc Separatistis variæ
Phrasiologyæ receptæ è diametro exe-
crandæ Saducæorum opinioni opposi-
tæ: uti distinctio inter עולם הזה וְעַלְמָה אֵשֶׁר וְעַלְמָה מִסְתָּרָה ; in-
ter mundum hunc & futurum, sic Baal
Turim in Gen. i: i. ridiculè: ideo incipit
historia creationis à litera ב quod duo mun-
di crearentur, hic mundus, & mundus fu-
turus. Primos verò perversi dogmatis
hujus natales Apellæ ad Cainum refe-
runt, sic enim istum loquentem Tar-
gum Hieros. Gen. 4. 8. introducit: non
est judicium, neq; seculum aliud, neq; mer-
ces bona justis, neq; ultio de impiis. Falsi-
tatem autem dogmatis hujus quam fa-
ciliis labor esset ex Pandectis sacris e-
vincere vel cæco apparent vid. Eccles.
12. 7. Matth. 10. 28. 22. 32. & 25. 46. &c.
quin

quin & ex penu ipsius rationis argumenta plurima, quæ idem innuunt, promi queunt, unico ratiocinio nobis hoc ostendere sufficit; quod ita formamus: si anima nostra est substantia incorporea vel spiritualis, utiq; in se, & sua natura immortalis; At prius est, E. Ad Majorem anxie non sudamus, quod enim est simplex est indissolubile & immortale, omnis quippe resolutio fit in partes. At spiritus talis est; E. Item, quod excludit materiam, illud corruptionis est expers & immortale, materia enim sola principium corruptionis est, subsumo de spiritu, E. Nec diutius circa Minorem hærebimus, reliqua prætergredimur, hoc saltem dicimus: si facultates & operationes animæ sunt spirituales & à materia independentes, multò magis ipsa anima, atqui prius est, E. Major sua rursus fatis luce radiat, absurdum namq; est, operationes toto genere nobiliores esse sua causa; & ἀφιλούσα, accidentia præstare substantiis; modus insuper operan-

operandi modum essendi sequitur. Minor pariter dispalescit ex natura angelorum, ipsius etiam Dei, qui ab omnis omnino materiae consortio immunes, eminentissime tamen intellectu & volitionem excercent; omnis igitur operatio intellectiva & volitiva est spiritualis formaliter sc. & in se, itemque subjectivè & effectivè, E. & animæ. Retinet præterea anima in statu separato materiæ mole planè destituta habitus intellectus, omnesq; alios quos in statu unionis habuit, licet omnes non exerceat; h. e. si Scholasticos mavis terminos *manent* cum anima separata *entitative*, licet non *effective*, *manent in actu secundo*, quamvis *in actu primo* cuncti non appareant; apparent tamen aliqui, ne planè otiosa anima torpeat, ut pote intellectio, volitio & locutio tali statui accommodata &c. Non ergo simpliciter tritum illud Philosophorum verum: *Nihil est in intellectu* &c. ministeria enim sensuum tunc anima omnino ignorat; Sed longius his immorari

morari brevitas temporis vetat. 2. Ergo
 Saducæorum dogma, veluti surculus ex
 priori progerminans erat *inficiatio resur-
 rectionis corporis*, Matth. 22: 23. Εν ἐκείνῃ τῇ
 ἡμέρᾳ περὶ λόγου αὐτῷ οἱ Σαδοκαῖοι, οἱ ἑ-
 γονοὶ μὲν εἶποι ἀνάστασιν. Et Tanchum.
 fol. 3. saducei negant, dicuntq; deficit nubes
 atq;abit, sic descendens in sepulchrum non re-
 dit. Qua autem fronte hoc propugna-
 re ausi fuerint, dicere in proposito est
 non sanè quòd lex, si dilerta ejus pa-
 cta respiciantur nil præter vitæ hujus
 bona promittit, quam sententiam
 exosculatus aliquando fuit Magnus
 alias Grotius de verit. Relig. Christ.
 libr. 2. & ideo à D. Calovio passim in
 Bibl. illustr. ab Hottingero ac Pheiffe-
 ro ad h. l. notatus; nec quòd circa ar-
 ticuli hujus certitudinem prisci judæi
 hæsitaverint, ceu Baal Aruch placet;
 nec deniq; quòd S. pagina hoc satis cla-
 ré non tradiderit, ut ineptit Socinus;
 sed unicè quod dictum Præceptoris ip-
 sis pro oraculo habitum malè vesani ac
 degeneres discipuli(ceu antea ostensum)

in pravum sensum detorserint. Accedit & hoc quod Saducæi non pari autoritate Prophetas & Hagiographos (ut mox docebitur) cum Pentateucho receperint, hoc pro fundamento fidei, teste Lightfoot. Hor. Ebr: p. 1001. religiosè servantes: *Nullum articulum fidei admittendum esse, qui non elici queat è libris Mosis,* jam siquidem ipsum nihil de resurrectione tradere putarunt, illam admittere nolebant post semel perversam istam opinionem receptam, licet disertissimè in Prophetis hanc assleri forte cernant; quin & ex ipso Moïe probari queat, ceu exemplum ipse Salvator facit Matth. 22.34. quod & Phariseus subolfecit Gloss. in Sanhedr. fol. 90. *Quamvis quisquam fatetur esse resurrectionem mortuorum, tamen si non agnoscat indicium ejus in lege, negat fundamentum.* Sic vides Saducæe etiam Phariseum ex lege resurrectionem elicere posse, tu quamvis sponte hic cæcutire ames; licet & ipse intra nimis arctos illam cancellos coercent, nam et si à Spiritu S. Act. 23.8. hoc encomi-

comium Separatistæ reportant, quod resurrectionem ὁμολογῶσι, ex parte tamen illam pariter diffitentur, excludentes sc. ab ista omnes, quorum animæ in aliorum corpora per μεταψύχωσιν migrarunt; item Sodomitas, Corazitas & in individuo Bilham, Doëg, Achitophel & Gehazi teste Leusden. P.M. p. 135.

*Sic satis ejusdem Saducaos esse farinæ
Cum Phariseorum prole nocente liquet;
Sic Æginetæ sibi conveniuntq; Cretenses,
Ex facili duplex unus abortus erit:
Ast lubet ulterius secreta revolvere cæca
Hæreseos nobis nunc Saducae tue.*

MOM. 7.

3. **S**aducæorum nec minus detestandum dogma erat negatio prvidentia divine, hoc licet scriptura taceat, assertunt tamen ipsi judæi; vid. juchas. pag. 139. & Joseph. Antiq. lib. 13, pag. 442, cuius verba hic inserere liceat: Σαδουκαῖοι τὴν εἰμαρμένην ἀνάρρεσιν, γέδειν εἴτε πάντην ἀξιώντες, οὐκέπειτε τὰ ἀνθρώπινα

τιλού λαμβάνειν, ἔπειτα δὲ ἐφ' ἡμῖν ἀυτοῖς
πίστεις, Saducæi fatum negant & ē rerum
natura tollunt, existimantes nihil secundum
illud hominibus evenire, sed omnia in nostra
potestate collocaunt; hinc est quod Saducæi
καὶ εἰδοχὴν Epicuræi vocentur, imo Sa-
docus & Baithosus Sectæ hujus capita
etiam à nonnullis authores Sectæ Epicuræorum
fuisse creduntur, & aperte
in iudicis principes Epicuræorum in-
signiuntur. 4. Saducæorum parilis de-
mentiae dogma erat inficiatio existentie
Angelorum Act. 23. 8. Σαδδακαῖοι λέγουσιν
οὐκ εἶναι ἀράσασιν, μηδὲ ἄγγελον, μηδὲ πνεῦ-
μα. Non negato forsan interim (ut
Lightf. ad h. l. censet) Deum esse Spi-
ritum & esse Spiritum Dei Gen. 1. 2. li-
cet & hoc ipsi Leusdenio Phil. Mixt. p.
136. probabile videtur, ideo quod textus
inter Angelum & Spiritum distingvit;

Ast illam nostri non est componere litem.

Sub quo autem prætextu Ange-
lorum existentiam inficiari potuerunt
Saducæi, viri doctissimi omnibus secu-
lis disquisiverunt, præsertim cum Moles
(licet

(licet creationem istorum tacet) totiens disertam horum mentionem inserat. Summus sanè Scaliger ignorantiam suam hic ingenuè fatetur: Clariss: Pheifferus conjicit eos nefandâ arte & ingenio evidentissima scripturæ loca elusisse: Magnus ille Grotius credit istos eadem de Angelis concepisse, quæ Ju-dæorum aliquos suo pariter ævo somniasse Justinus Martyr asserit, sc. angelos nil aliud esse qvām ἀτμῆτες καὶ ἀχωρίστες Θεῖς δυνάμεις, ἃς ὁ Θεὸς ὅταν βόλειαι πεπηδῶσαι, καὶ πάλιν ἀναζήλεις εἰς ἐαυτόν.

Doctiss: autem Lightfooto verosimilius est Angelorum existentiam in historia Pentateuchi & ad obitum usque Mosis eos credidisse; postea verò stolidè satis autumasse illos una cum Mose evanuisse, sc. nil amplius Angelis opus esse, cum Deus ante fata Mosis voluntatem suam revelasset legemq; æternam dedisset.

5. Saducæorum dogma idq; facile palmarium erat *rejectio traditionum Patrum*, legem enim oralem Saducæi pro nugis habentes solam scripturam & verbum

ἔγγεαφον admiserunt; hinc & קְרָאִים
 Karræorum, nomen sortiti sunt, sc. quod
 soli textui qui קְרָא dicitur mordicūs
 inhærebant (sicut Pharisei è contra
 Deuterotæ appellabantur) ita ut Karræi
 planè cum Saducæis initio iidem fue-
 rint, licet Scaliger Saducæos Karræis
 juniores statuit, ideo ab Hottingero
 Thes. Phil. p. 41. notatus: indifferenter
 enim (ceu antea dictum) apud vetustissi-
 mos quosque scriptores nomina hæc
 ponireperies; sequiori verò ætate Kar-
 ræi à Saducæis recesserunt; resurrec-
 tionem enim teste Abrah. in Juchaf. &
 præmium & pœnas confiteri cæperunt,
 cernentes sc. non sine summo vitæ di-
 scrimine omniumque odio publicè re-
 surrectionem negari posse Buxtorf. Lex.
 Talm. 2115. hoc tamen coñuni dogmate
 retento traditiones παλαιῶν ἀδότες re-
 spuere; & horum multos adhuc inve-
 niri, testantur Buxtorf. Syn. Jud. p. 93.
 & Hotting. Thes. Phil. p. 41. Verùm si-
 cuti hoc nomine, quod δευτερώνις Pha-
 risæorum repudiarint, Saducæi indignè
 à se-

à Separatistis tractantur, odiumque
istorum acerrimum immerito patiuntur Cun. de Rep. Ebr. p. 477. notæquæ
isti à nostratis eximuntur Hotting.
Thes. Phil. p. 36. Sic in defectu nonnullis
peccasse dicuntur, quasi tota Biblia non
recepérint, sed Prophetis & Hagiogra-
phis rejectis, solos Mosaicos. Expressè
hoc affirmat Hieronymus, Isiodorus,
Gorionides, & ipse Jesuita Serarius,
prolixâ satis cura in suo Rabb. post.
contr. Drus. p. 46. & seqq. sudans, ut
magno hoc Drusio per̄vaderet, sed
nullo successu; Drusius mentem, quam
semel de hac re cepit non depositus, do-
ctorum tamen lites conciliare studens,
inter Saducæos Sicimitas & Saducæos
Judæos distingvit; hos totam scriptu-
ram admisisse, illos verò secus conjici-
ens. Sed & hac Drusii distinctione nil
opus esse recentiores Philologi docent,
quin liberè omnes ferè ad unum pro-
nunciant, totum contextum S. S. pro
verbo Dei Saducæis agnitum esse; vid.
Lightf. Hor. Ebr. p. 1000, Pheiffer. Dub.

vex. p. 890. Hotting. Thes. Phil. p. 35.
 Leusden. Phil. mixt. p. 135. quibus no-
 strum calculum tantò lubentius addi-
 mus, cum cit. Lightfoot. cernimus in
 Tract. Cholin. fol. 87. ipsum Saducæum
 Prophetam Amos citantem; mutue-
 mur patientiam lectoris, ut periocham
 istam Talmudicam exscribamus: *Di-*
xit Saduceus quidam τῷ Rabbi, ille qui crea-
vit montes non creavit ρוח spiritum (ven-
tum) atq[ue] ille qui creavit ρוח non creavit
montes; nam scribitur ρוח Ecce qui format montes & creat spiri-
tum, Amos. 4. 31. Dicit ei Rabbi שוטה o-
fulte, perge ad finem commatis, Dominus
exercituum est nomen ejus. Sic & in Tract.
 Sanhedr. fol. 90. Interrogant Saducæi
 Rabban Gamaliel, unde resurreccio pro-
 batur? ex lege inquit ille, & ex prophetis &
 ex Hagiographis; mox & ex singulis ex-
 empla allegat, quæ nec Saducæi te-
 mnunt nec rejiciunt, sed aliter explicant.
 Vides ergo non in modo Pentateuchum
 sed & Prophetas cum Hagiographis
 Saducæos recepisse; sed num pari o-
 mnes

mnes authoritate, nunc disquirendum. Hoc à Lightf. edocti omnino negamus; non solum enim Prophetas & Hagiographa in Synagogis non prælegerunt, (quod & aliqualiter à Pharisæis discere potuerunt, nam & hos à lectione in Synagogis Hagiographa rejecisse clarius est, quām ut probatio-ne egeat, hinc Hagiographa speciali-
 ter כהובם illis dicta, ut dignitatem i-
 porum reservari indicaretur, licet mi-
 nus in Synagogis prælegebantur) sed
 multum ipsis etiam authoritatis præ
 Pentateucho detraxerunt, nullum ar-
 ticulum fidei (ut in præced. mom. vi-
 dimus) admittendo, qui non è libris
 Mosis elici posset; & hinc ego potius
 natam esse originem assertionis isto-
 rum, qui Saducæos solum Mosen rece-
 pisce docent, conceperim, quām cum
 Clariss. Hottingero inde, quod cum
 Samaritanis solum Pentateuchum ad-
 mittentibus Saducæos eosdem fecerint:
 nam & de hoc (licet sibi ὁμόφηψιν Hot-
 tingerus habeat doctiss. Cunæum de-

Rep. Ebr. p. 254) meritò ambigi potest, num Samaritæ sc. reliquos S. libros præter Mosaicos in totum abdicaverint, vel nullatenus susceperint; contrarium sanè ex Tract. jevamoth probatur, ubi Psalmum 9. Scribæ Samaritanorum citant; item ex historia hac, quam ex Lightf. pace lectoris exscribimus: *Rabban jonathan adiit ניפורלון Neapolin (olim Sichem) Samaritanorum, comitatur eum quidam Samarita.* Et cum per ventum iis esset ad montem Gerizim, dicit Samarita: Oh! unde hoc quod per venimus ad montem hunc sanctum? dicit ei R. jonathan: unde autem est sanctus? respondit ei Samarita: quia non punitus est aquis diluvii. Dicit ei R. jonathan unde hoc probas? Respondet Samarita: *בן אָרֶם אָמַר לְהָאָת אָרֶץ לֹא מִטוּרָה לֹא גְשָׁמָה בְּיּוֹם זֶה* fili hominis? dic ei: Tu es terra non mundata non compluta in die furoris Ezech. 22. 24. Si sic inquit R. jonathan, tunc oportuit dominum dixisse Noacho, ut ascenderet in hunc montem & non ut fabricaret arcam. Cerne hic Samaritanum Prophetam citantem,

& ipse altius expende, num inficiari
 audeas illos aliqualiter Prophetas &
 Hagiographa agnovisse, quin potius
 mecum censeas Samaritas æque in hoc
 cum Saducæis convenisse, ac teste Leus-
 denio P. M. p. 137. in rejectione tradi-
 tionum; licet alias in multis ab invicem
 differebant. (α) Etenim Samaritani non
 vera Israelitarum propago, sed noxia
 colonorum colluvies ex Chuta, Chamo
 & Babylone transmissa erant; Saducæi
 verò non item. (β) In templo Garizim
 sacra sua Samaritæ faciebant; Saducæi
 secus (γ) Samaritani judæis adeo odio
 erant, ut omne omnino commercium cum istis
 respuerint Joh. 4,9.
 imo nulli ex toto terrarum orbe præter
 hos proselytum fieri interdictum esset;
 Saducæi autem licet nec illi adeo (ut
 mox videbimus) accepti, tamen cum
 reliquis judæis conversabantur.

*Claudite sed tandem rivos rogo claudite Musæ,
 Florida pro lubitu prata bibere satis;
 Sat Saducæorum licuit jam dogmata nobis
 Cernere, queis sane tartarus ipse nigris*

Fau-

Faucibus evomuit magis execrabile nunquam
Nunc ritus borum mi date scire simul.

Mom. 8.

Dogmata Saducæorum ad satietatem
Dusq; & tædium expendimus, reli-
qua quæ hic notanda restare possunt,
paucis nunc lustrare lubet. Observan-
dum itaq; 1. Saducæos ritus quosdam à
cætera plebe judaica diversos fuisse; sic
(α) festum expiationis (decimo die men-
sis Tisri (septembris) judæis celebrandū
Lev. 22. 27. quò verpis interdictum e-
dere, bibere, lavare, ungere se, induere san-
dalia &c. Tract. joma cap. 8.) perbiduum
agebant, reliquis unum tantum festo
huic diem tribuerentibus. Sic (β) præ-
ceptum pariter ייובום de ducenda fra-
tria aliter quam Pharisæi explicabant. Ita
(γ) in expositione simui scripturæ variè flu-
tuabant, nil sensum quem reliqui Apel-
læ promebant pensi habentes, nec mi-
rum, פשיות enim seu sensum literalem
ubiq; attendi volebant Hotting. Thes.
Phil. pag. 36. Notandum deinde 2. να-
riis

rīis vītiis moribusq; Saducæos satis mon-
 strosis infectos fuisse; hinc (a) R. Abra-
 ham in juchas. p. 139. hoc iis encomium
 reliquit שָׁם רְשֻׁעַן וּבֶעַל מְרוֹת רְעוֹת
 quod improbi fuerint & pravis moribus in-
 duti. Hinc (b) Joseph. Bell. jud. lib. 2.
 p. 789. hac illos nota insignit τὸ κέιμενον ἦ-
 θῷ αὐτῶν πορείᾳ quod mores eorum agrestes
 & ἄποινα: Ξιαν αὐτῶν ἀπηνήν εἰραι conversatio
 ipsorum inhumana fuerit; ac (c) idem ali-
 bi: quod crudeles & acerbi nimium exsite-
 rint. Animadvertisendum demum 3.
 paucos admodum sectatores Saducæos in-
 venisse (cujus nullam aliam rationem fu-
 isse auguror, quam summuin vitæ pe-
 riculum, in quo sectæ hujus assecclæ ver-
 sabantur quotidie, teste Maimon. in
 Pirke Avoth) repertos verò dignitate
 & divitiis præcipuos fuisse; quorum
 nullus tamen apud populum valor, cu-
 jus tota massa (ut supra vidimus) au-
 spiciis Phariseorum regebatur, nec ul-
 lus ferè in Synedrio honor, quod Pha-
 risæis plerumq; constabat; unde & sa-
 pius apud Evang. Johannem pro ipso
 Syne-

Synedrio collocantur, conf. Joh. 1, 24. 4, 1.
 8, 3. 9, 13. & 11, 46. Fuisse tamen aliquando, ut synedrium ex Saducæis conflatum esset, Talmudistæ observant, sed quid tum actum sit hinc audi: dicit R. Eliezer ben zadok: erat aliquando, cum comburerent filiam sacerdotis, quæ fuerat scortata, circumcinctam fasciculis surculorum, at responsum est: Num erat synedrium tum temporis peritum satis? dicit Rabb. Joseph. constitit synedrium illud Saducæis. Sanhedr. fol. 52. Argutè satis. Tenendum denique (4) Saducæos reliquis verpis abominationem fuisse; hinc (a) varia probrosa nomina reportarunt, nunc οὐατ' ἔχοντες Minei; Heretici; mox Ἀπίκοροστοι Epicurei: alias כופרין infideles audientes: quos & his similes titulos uti גוים ארוּם afterion בשר ודם ערלאון כלבון עורי in nos Christianos evomere non erubescunt vesani isti verpi. Hinc pariter (b) perpetua ipsis cum Pharisæis jurgia, immo & prælia; sic tempore Regis Alexander. jannæi, DCC.C Pharisæorum suafu ac gaudio Saducæorum crucibus affixi

fixi fuerunt, ac è contra sub Regina Alexandra multi ex Saducæis miserè à Phariseis trucidati. Totam hanctragædiam Author Kabbal. Histor. fol. 40. citatus Buxtorfio sic consignavit: *Et*
cepit Rex octingentos ex magnatibus Phari-
seorum, & vincit eos catenis ferreis, addu-
xitq; jerosolymam; apparavit autem convi-
vium omnibus ministris suis super tecto pala-
tii sui, ubi comederunt, biberunt & inebriali-
sunt cum eo קראים גדרולי magnates
Karreorum (Saducæorum) cum vero bi-
lriori effet animo, præcepit produci octingen-
tos istos vincitos è Phariseis, suspenditq; eos
in conspectu suo bibens ac letus. Et mox
infra Post mortem verò Alexandri regna-
wit uxor ejus Alexandra: Et dominium
Phariseis super Saduceos dedit, dixitq; ipsis:
En illos in manu vestra, ut in oculis vestris
placuerit, cum ipsis agite. Egredientibus i-
psis è conspectu ejus inciderunt in Dogerum
magnatem Saducæorum, interfecerunt cum
gladio, populumq; multum ex magnatibus
Saducæorum simul trucidarunt, ita ut pessi-
mè tunc Hereticis istis fuerit. Sc. Plura ibi si
pla-

placuerit, ipse vide, nobis Saducæis jam
valedicere ac Hessæos salutare fas erit.

Jam Saducee vale, te nunc lustravimus obe!

A capite ad calcem jam Saducee vale;
Temea nunc tandem Musa O Hessæ salutat,
Mi tha nunc pariter dogmata pande præcor.

MOM. 9.

Vergit jam commentariolus noster
ad finem, & nunc nobis tandem
somnus, ob deductas forsan in longius
lucubrationes, placidè obrepere incipit,
vigorqz ingenii sensim languescere;
verbo igitur uno vel altero dogmata
ac ritus Hessæorum aperiemus, i. ita-
que Hessæi sanctimoniam religionis in-
tra angustos anxiæ superstitionis can-
cellos cogentes, acerbitate vitæ turgidi
loca (ceu supra vidimus) maximè deser-
ta ipsis Phariseis φαρισαῖς incolere a-
mabant, idqz ne congressu aliorum ve-
luti contagione inficerentur, sic ergo
gubernacula Ecclesiæ aut reipubl. tra-
stare planè ignari, vitam otiosam &
planè quietam agebant, nulli aliis se-
ctæ

etæ homini unquam benefacientes, sed
verè *ἰδιοπεγίγμονες* sibi suisque commodis u-
nicè *vacantes* Fuller. Miscel. pag. 414. 2.
Hessæi communionem bonorum suædebant,
hinc quisq; in collegium eorum admis-
tendus, bona sua in publicum fiscum
prius deferre tenebatur, unde ad mo-
rem reliquorum viætum ac amictum
reportabat, alteri enim alterum ornatu
aliquo superare non licuit, nec dives
magis bonis suis utebatur, quam quivis
nihil possidens, Joseph. Antiq. libr. 18.
p. 618. & eō quidem fine ἐν ἀπασιμήτῃ
πηγίᾳ τη πεινότητι φάνεσθαι, μηδ' ὑπεροχὴν
πλάγται; τῶν δὲ ἐκάστων κτημάτων ἀναμεμέγμεν-
ων μίαν ὥσπερ ἀδελφοῖς ἀπασιν ἔσοιαν εἴη
ne in aliquo vel paupertatis humilitas vel di-
vitarum dignitas appareret; sed permixtis
omnium opibus unum velut inter fratres cun-
dorum esset patrimonium; ceu rursus Ja-
leph. Bell. jud. lib. 2. pag. 785. memo-
rat: & sic inter hos omnes simultates ac
mutui contemptus exulabant. Ne ve-
rò quis ad libidinem bona gazophyla-
cii surriperet, cautè satis provisum fu-

it; Viros enim quosdam conspectæ
probitatis ac fidei ex Sacerdotum san-
gvine (qui maximè inter judæos illu-
stris) oriundos sub Quæstorum nomine
illi præfecerunt teste eodem Joseph.
Antiq. p. 618. hi necessaria cuiq; suppe-
ditabant, & curam bonorum gerebant,
nec quidquam sine horum præcepto
fieri fas erat, imo sine horum indultu
cognatis aliquid elargiri nulli licebat.
3. Hessæi cuncta fato adscribabant, nihil ho-
mini præter hujus decretum continge-
re somniantes; οὐντων γάρ την ἵμαρμήν την
κυειαν ait Josephus Antiq. p. 442. Σύστοι-
νῶν γέρος Δότο Φάνεται fatum enim omnium
rerum dominum Hessæorum Secta ponit, ali-
bi tamen sc. Antiq. p. 618. de illis pro-
nunciat, quòd universitatis regimen
citra exceptionem Deo tribuant. 4. Tra-
ditiones vel legem oralem Hessæi æq; ac Sa-
ducæi repudiabant, quod tamen apud
Josephum, quæsiverim licet multū
serioq; non reperi; verum in his fidem
Clariss. Fullero Miscel. p. 159. adhibere
fas duxi, qui hoc ex Ben Gorion forte-

excerptis, unde & eos חַשׁוּנִים variantes
 seu diversos dictos fuisse afferit; τὸ μητὸν
 tamen vel literam nec ipsi libenter sem-
 per sequebantur, ut enim Separatistæ
 turgidis traditionibus, sic hi allegoriis
 in immensum adductis Scripturam S.
 miserè vitiabant, teste iterum Fullero.
 5. Totum S. literarum contextum Hessæi re-
 cipiebant, quod quamvis expressè Joseph.
 non effatur, nec alibi signatis verbis af-
 fertum vidi, colligi tamen posse autu-
 mo tum ex Philonis, tum ipsius Flavii
 verbis; hic quippe Bell. jud. lib. 2.p.788
 ipsos nominat βιβλοῖς ιεροῖς καὶ προφητῶν
 ἀπόφθεγμασιν ἐμπαιδούεις βουέτος S. libris
 & Prophetarum dictis à pueris adhærentes:
 ille autem ἀστυγχάνοντας τοῖς ιερωτάτοις γράμ-
 μασιν sacrarum literarum lectioni vacantes
 insignit. 6. Anima immortalitatem Hessæi
 agnoscabant, ἵστοροι enim, ait Flavius An-
 tiqu. p. 617. τὰς ψυχὰς ἀθανάτις & Bell.
 jud. pag. 787: ἐρρωτιν τῷ αὐτοῖς οὐ δοξα,
 φθερτὰ μὲν εἰναι τὰ σώματα, καὶ τὴν ὑλην ἢ
 πονημονίαν αὐτοῖς; τὰς δὲ ψυχὰς ἀθανάτος οὐ
 valet apud eos hæc opinio corruptibilia quidem

esse corpora, materiamque, iis non esse permanentem; animas autem immortales semper durare. Num verò resurrectionem corporis Hessæi pariter agnoverint ex Josepho non liquet, nec ego quod dicā habeo. Hoc asserere ausim valde istos in doctrina de πνοῃ animæ separatae cæcutiisse, bonis enim locum ultra oceanum amœnissimum assignarunt, ubi nullas unquam nubes cœlumasperare, nullam brumam segetes extingvere, nullos æstus adurere, sed oceano orientem zephyrum placido susurro perflare fingeant; malis autem è regione loca squalida ac procellosa designarunt plena singultu, plena gemitibus: teste itidem Joseph. p. 788. 7. Hessæi radios solis orientis adorabant, nihil ante ipsius ortum profani effutientes, sed μητέρας εὐχὰς patria vota fundentes, ὥσπερ ικείσοντες (ut Joseph. loquitur) ἀνατίλαι velut precan tes ut oriretur; hinc est, qvod ἡλιάς ζοῦτες, Σαμψάῖοι Ebr. ΡΝΩΡΩ Solicolæ vocati fuerint. 8. Hessæi vaticinii celebres erant; & raro accidit, ut prædictio nes

nes illorum frustratio sequeretur dicente Josepho. Vide si placet rei hujus testimonium apud ipsum lib. 13. p. 455. in Iuda Hessæo qui Antigon. Regis Aristobuli fratri necem eodem die ad turrim Stratonis prædixit, quô pariter à sacerdiis impiè ab Aristobulo emissis ad celam Turris subterraneam, quæ & ipsa Stratonis dicebatur, miserè trucidatus refertur.

*Sic frater fratri fallacia retia tendit,
Sepius infandas insidiasq; struit;
O scelus! O facinus! vulva conceptus eadem,
Commaculat fratris s̄epe cruore manus.
Heu! genius invisum spernens ultricia cœli
Numina, nec metuens ignea tela jovis.*

MOM. IO.

9. **H**essæi secretò ac non in templo sacra sua peragebant, superstitione sc. turgidi & quasi sanctioribus præ reliquis ceremoniis utentes, dona nilominus sua ad templum miserunt; εἰς τὸ ἵερον (ait Flavius Antiqu. pag. 817.) ἀναθῆματα στέλλοντες θυσίας ψεύτης ἐπιθελλόσι.

10. *Commercia omnia respuebant, emptionem & venditionem ignorantibus, communis enim (ceu modo patuit) omnibus facultas erat, marsupiumque idem singulis.* 11. *Servos nesciebant cunctosque natura esse liberos contendebant, τό μη οὐς ἀδικίαν Φέρει ωπειληφῶτες, hoc (sc. servos habere) ad injuriam communis nature pertinere existimantes Joseph. Antiq. p. 618. sibi invicem ergo mutua ministeria præbebant. 12. *Hessæi conjugum exosi celibatum amabant, curi quia tranquillitati vitæ hoc obesse opinabantur Joseph. Antiq. p. 618, tum quia τὰς τῶν γυναικῶν ἀστλγείας Θυλατούμενοι lasciviam fœminarum caventes nullam earum uni viro fidem servare perswasū sibi habebant Joseph. Bell. jud. p. 785. I'aucti tamen ex his saniores genus humanum ista ratione brevi defecturum altius perpendentes, uxores quidem ducebant, tanta tamen adhibita moderatione, ut non nisi per triennium robore ipsarum, num officio pariendi sufficeret, pri^{us} explorato, ad ipsas introirent, nec cum se mel**

mel prægnantibus concumberent, donec onus uteri rursus deposuissent; quò nullius voluptatis sed unicè generis humani conservandi ergo matrimonium se iniisse docerent. 13. *Inctiones* queis crebriùs reliqui verpi tum in mali medellam, tum **לתענוג** in decorem præcipue utebantur Hessæis fastidio erant, κηλίδα enim **παρλαυβάνσι** τὸ ἔλαιον oleum probro ducunt, Εἰ τὸ αὐχμῆν ἐν παλῷ τιθεται squalorem pro decore habent ait Joseph. Bel. jud. p. 785; ita ut si vel aliquem invitum ungi contingebat, mox corpus ablueret. 14. Hessæi verè abstemii equam biberunt, vinum ne extremis quidem labris unquam libantes Teste Philone in vit. contempl. ut appositissimè de illis diceres, quòd omne ipsis vinum **קרבן** sive **קונם** fuerit, & hinc apud illos διηνεκής, οὐδὲ **perpetua** ista sobrietas Joseph. Bell. jud. p. 786. nam inter epulas ipsorum, quas μετὰ σουχας summo silento ad stuporem omnium agebant, scyphorum patinarumq; raras oblationes facilius fuerit, ut sitis famesq; accusarent,

rent, quam ebrietas aut voracitas recusarent, unum solum vasculum pulmenti singulis coquo apponente. 18. Hessæi sapissimè frigidis se undis totos immergabant, τὸ σῶμα, inquit Flavius pag. 785. ἀνοντει ψυχροῖς ύδασι, nec alio, ceu auguror, fine, quam ut cæcas voluptates extinguerent; τὰς γὰς ἡδονὰς οὐ κακίας ἀποστέψονται voluptates sicut maleficia fugiebant, affectibus pariter non succumbe-re, virtutem maximam ducebant Joseph. Bell. jud. p. 785. 16. Circa Deum Hessæi ita religiosi erant, ut Sabbathum profanare omnibus judæis anxius ca-verent; non enim solum pridie Sabba-thi cibaria sibi præparabant, ne Sabbathum flamas fuscitando violarent, sed & aliquid transponere vel digito attingere ipso Sabbatho maximè timebant; imo ἀνοντεῖν, alvum (honor-auribus sit) exonerare nec Sabbatho ausi fuerunt. Pedes quippe tegere, teste Joseph. p. 787. Hessæi gestientes, fo-veam uno pede altam fodiebant, in-quam ueste diligentissimè se contegen-tes,

tes, μὴ τὰς ἀναγένεταις οὐ βελτίζοιεν τὸν Θεόν ne in-
 splendorem Dei (absit blasphemia) in-
 jurii essent, excrementa sua ejiciebant,
 deinceps rursus toveam tellure adim-
 plentes; atqui fodere terram eamque re-
 ducere opera erant, quae sine discrimi-
 ne sibi Sabbatho interdicta fuisse stoli-
 dē credebant; hinc fortè Sabbatho in-
 stante cibum tenuem captabant, nē ne-
 cessitas illos foras evocaret. 17. Hess-
 æi *vestes & calicos non mutabant*, nec un-
 quam deponebant, nisi παρτάπασιν la-
 ceratos longoque usu & tempore peni-
 tus detritos; Joseph. Bell. jud. p. 785. E-
 rant autem. 18. *Vestes eorum lintei albique
coloris, λευκαιμουσι* inquit Flavius p. cit.
ἀλευκάτοις semper in veste sunt candida, &
 mox infra ζώρυγται σκεπάσμασι λινοῖς
 linteis tegumentis cinguntur; & hoc fortè
 inde quia Eccles. 9. 8. dicitur: בְּכָל עַת
 וַיַּזְרֹעַל omni tempore suntō vesti-
 menta tua candida. 19. Hessæi præter-
 quod agrorum cultui dediti erant, τὸ
 τοῦ πολέμου ὅπῃ γεωγραφίᾳ πρεσβύτεροι Joseph.
 pag. 618. artem medicam unicè ferè excelle-

bant, quā & optimē illos calluisse Epiphanius credendum esse censet Clariss. Fulcherus. Quin, ipse Flavius Bell. jud. p. 786. afferit illos ex veterum scriptis sedulō evolutis, radices remediis idoneas, lapidumq; virtutes quibus medicinam morbis faciebant, investigare didicisse. 20. demum *distincti Heslæi in quatuor ordines à se invicem erant, idq; secundum tempora queis in collegii membra suscep- ti erant, nuperius autem admissi diutius assumptis inferiores habeban- tur, imò à contactu eorum veluti vulgi sibi seniores cavebant teste iteratò Joseph.* p. 786. 21. Deniq; *novitos summa- cautione in sectam suam Heslæi recipie- bant, per annum enim extra collegii te- etum commorari tenebantur, donec manifestissima continentiae indicia pro- tulissent, tunc eundem cibum cum re- liquis, & puriores ob castificationem a- quas participabant, nondum tamen in confortium admittebantur, verum per duos annos mores ipsorum probandi erant, tunc si digni apparuerunt, ut vera colle-*

collegii membra demum assumentur,
 prius tamen diris se execrationibus de-
 vovebant in Dei cultu præprimis se re-
 ligiosos fore, erga proximum deinde
 justos, nec ulli sponte nocere velle, sed
 fidem cunctis servare, scelestos odiisse,
 manus à furto & animam à pravis con-
 cupiscentiis puram servare, nihil de-
 niqp in dogmatibus, quæ collegium su-
 scepit, immutare. 22. Tandem *jummo*
in honore seniores Hessæi habebant, nec
 nisi venia eorum quidquam loqueban-
 tur, imo in medio ipsorum vel ad dex-
 trum sui latus coram illis exspuere sol-
 licite cavebant; maxima verò inter cun-
 ctos senes ipsis erat veneratio legisla-
 toris, Mosis sc. ἀν Βλασφημίᾳ τὸν εἰς
 τὴν καλάζειν θανάτῳ si quis blasphem-
 am in ipsum eruētaverit mortem moreretur:
 ait Flavius Bell. jud. 787. 23. Demum,
 Hessæi *in judiciis accurati juxta & rigidi*
erant; accurati, quia jus contra aliquem
 dicturi non pauciores centum sedebant,
 sed quod tunc decretum fuerit, *ακινθον*
 immobile mansit; rigidi è contra; de-
 lin-

linquentes quippe si invenerint, mox è cætu ejicerunt, herbisq; ceu pecora cibarunt, donec corpus eorū sensim attenuatum fameq; tandem exesum morere tur, præda bestiis, avibus cibus. 24. Ultimò *moribus* alioquin *satis probatis erant*, hinc Josephus istos Antiq. p.618. Βελτίστους ἀνδρας τὸν τρόπον optimos viros quoad mores insignit; sic opū contēptores erant, ideo καταφρακτοὶ πλάγται à Flavio appellati; tristia præterea forti animo ferebant, affectus subjugabant, iram supprimebant, fidem omnibus servabant, pacis amatores, & quicquid demum promiserint jure jurando fortius habentes, ipsum autem jusjurandum perjurio pejus fugientes.

Respicit ad portum tandem mea cymba tenella,

Littora nunc tandem fessa carina petit;
Accedunt terre, terras concendere flagro,
Antennas solvo, velaq; parvalego.

MOM. II.

HÆC fuerunt candide Lector quæ in Sectas nostras commentari hac vice licuit; fateor commentarioli mensuram

suram ferè hanc opellam si paginarum
molem aspicias, excedere, sed sic requi-
rebant (nam ipse πλύνοιαν μάλα ή πλυ-
νογίαν sectari ceu vides, ubique studui)
materiæ prolixitas & animus singula-
cognoscendi avidus, quem cohære-
nequivi, subsidiorum licet penuria a-
liisque; remoris non parum retardabatur;
quin pro captu abstrusissima quæque
eundem intueri, in nobilissima hac
materia paterer. Quod si tenuis alicu-
bi nostra præter spem deviaverit cym-
ba, ne C. L. mirare, sed materiam re-
spice & mox lapsu sponte ignoscet;
Error enim innocens est & ignorantia
extra culpam, τὰ βάθη τὸ Σατανᾶ profun-
ditates Satanae nescire, & hæreticorum
secreta ignorare; si ergo in illorum
dogmatibus eruendis erraverim, forsan
non parum, parum in ignominiam ce-
dere confido; veniale quippe (ut Clari-
f. Lightf. loquitur) de iis errare, cum
iis mortale. Cave igitur C. L. ne cen-
suram in immaturioris ingenii juve-
nem exerceas, quam adultioris judicii
viri

viri subire recusarent, sed conantem favore tuo ad majora posthac tentanda allice & provoca.

Sic levis optatam tetigit mea pinus arenam,

Sic subiit portum quo mibi cursus erat;

Ipse Gubernator pie Jesu puppe stetisti,

Parvula vela regens omnipotente manu;

*Quod syrtes, quod scylla vorax, quod torva
C. barubdis*

Nil nocuere mibi, deboe Christe tibi.

Ergo tibi suaves, Jesu dulcissime Frater

Hymnos ac grates secula cuncta canam:

Sit Tibi, sit Patri, sit sacrae gloria Flamme!

Omnis sanctorum concio dicat Amen.

COROLLARIA.

1. *Aves ex terra productas esse quin tuto asserere audeamus nos locis Gen. 1.20. vix impedit, sed potius hoc svadet locus. Gen. 2.19. ceu ex accuratori textus Ebrai inspectione facile dispalescit.*

2. *Japhetum ex filiis Noe natu maximum, Sem medium, Cham verò minimum fuisse satis ex sacris evinci queat. ~~Gen. 9. 25.~~ Gen. 10. 3. Qui*

3. Qui apparuit Sauli 1. Sam. 28. 13. non fuit
verus Samuel, sed phantasma Diabolicum
sub larva & Schemate Samuelis.
4. Vocabula סלה totiens in psalmis occurrentes
rectius à סלה stravit, quam à סלél ele-
vavit deducitur, ut adeo סלה sit pausa-
tum vocis tum mentis, ad attentionem ex-
citandam à Psalmista adhibita.
5. Prodigiosam scripturam תקל ופרשׁ in convivio Belsazaris exaratam
eur ipsi Chaldaeorum sapientes legere & in-
terpretari nequiviverint, inde factum tuò
afferi videtur, quod scripture ista Chaldaicis
quidem literis, valde verò intricatis varioq;
nexu implicitis consteterit.
- Vox populi acclamatoria Christo Ωσεννα.
Matth. 21. 9. origine Ebræa est ac ex Psal.
118. desumpta, plane idem innuens cum
חָרוֹשׁוּ נָא salva quæso.
- Verba ταλιθα και Marc. 5. 4. Sanctissimo
Christi ore sacrata Chaldeo-Syræ lingua per
totam Palæstinam tempore Iesu vernacu-
la originem debent.

Vox Αλληγρία Apoc. 19. 1. tota Ebræo.
Chaldea est, in Psalmis satis frequentata.

Num

Num vero hinc colligi quent, nos in altera vi-
ta Ebraica lingua locuturos, pro certo (ut et a-
lia rationes idem vadere videantur) afferer-
nescimus, sed futuræ ista felicissimæ experi-
tiæ reservamus; cuius maturitatem omnibus
votis expectimus sic quotidie ingeminantes.

Ah JESU propera! nos sordibus eripe mundi,
Sat sumus experti gaudia vana soli.

Advena quisq; sumus, peregrinus quisquis i-
Fac cœli cives, indigenasq; poli. (orb)

Hospitium mundus nobis est, hospita terra,
Patria sed cœlum, sidera nostra domus.

Hospitium dulcis flagramus linguere JESU,
Da patriam nobis, nos patriæq; citò.

כבר אלהים עשה שמי וארץ
מעתה ועד עולם

